

การศึกษาแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปริญญานิพนธ์
ของ
พจมาศ กาญจนสุนทร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา

2546

พจนานุกรม กานจนสุนทร.(2546).การศึกษาแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครูของนิสิตคณะ
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ปริญญาโท กศ.ม.(การอุดมศึกษา).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.คณะกรรมการควบคุม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อัจฉรา วัฒนางรงค์ และ อาจารย์ ดร. ราชันย์ บุญธิมา

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครู ของนิสิต
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒใน 4 ด้าน คือ ด้านความถนัดและความสนใจ
ในวิชาชีพ ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในวิชาชีพ ด้านความมีเกียรติยศชื่อเสียง และ
ด้านอิทธิพลการชักจูงจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง และ 2) เปรียบเทียบแรงจูงใจในการเลือกเรียน
วิชาชีพครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในแต่ละด้านจำแนกตาม
เพศผู้มีล้าเนา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อาชีพของบิดามารดา/
ผู้ปกครอง และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยนิสิตคณะ
ศึกษาศาสตร์ ที่ศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545 จำนวน 282 คน เครื่องมือที่ใช้ในการ
วิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ
ค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที การวิเคราะห์ความ
แปรปรวนแบบทางเดียว และการทดสอบความ แตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ

ผลการวิจัยพบว่า

1. นิสิตมีแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครู ด้านความถนัดและความสนใจในวิชาชีพ
ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในวิชาชีพ ด้านความมีเกียรติยศชื่อเสียงในระดับมาก ยกเว้น
ด้านอิทธิพลการชักจูงจากบุคคลที่เกี่ยวข้องในระดับปานกลาง
2. นิสิตชายและนิสิตหญิงมีแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครู ในแต่ละด้านแตกต่างกัน
กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05
3. นิสิตที่มีภูมิลำเนาแตกต่างกันมีแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครู ด้านความถนัด
และความสนใจในวิชาชีพ และด้านอิทธิพลการชักจูงจากบุคคลที่เกี่ยวข้องแตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แตกต่างกัน
มีแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครู ในแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน
5. นิสิตที่บิดามารดา / ผู้ปกครองประกอบอาชีพเกษตรกรรมมีแรงจูงใจในการเลือกเรียน
วิชาชีพครู แตกต่างจากนิสิตที่บิดามารดา / ผู้ปกครองประกอบอาชีพค้าขาย ในด้านอิทธิพลการ
ชักจูงจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่พบความ
แตกต่างกัน

6. นิสิตที่ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ต่ำมีแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครู แตกต่างจากนิสิตที่ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ปานกลาง และสูง ในด้านความถนัดและความสนใจในวิชาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง

Potchamart Karnchanasuntorn. (2004). *A Study of motivation in choosing the teaching profession of the students at the Faculty of Education ,Srinakharinwirot University*. Master thesis ,M.Ed.(Higher Education) Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee : Assist.Prof.Dr. Achara Wattananarong, Dr.Rachan Bunthima.

The purposes of this study were 1) to study the motivation in choosing the teaching profession of the students at the Faculty of Education ,Srinakharinwirot University in four aspects : aptitudes and interests , occupational advancement,dignity and person involved and 2) to compare the motivation in choosing the teaching profession of the students in each aspect classified by gender, hometown, high school grade point average, guardian's occupation and family's financial status.The sample consisted of 282 students at the Faculty of Education in the second semester of the academic year 2002.The instrument used in the study was a five-rating scale questionnaire.The data were statistically analyzed by percentage, mean, standard deviation, t-test ,one way ANOVA and Scheffe's method.

The results of study were as follows :

1. The students rated the motivation in choosing the teaching profession in the aspects of aptitudes and interests , occupational advancement and dignity at a high level, and person involved at a moderate level.
2. There was a significant difference between the motivation in choosing the teaching profession of male and female students in each aspect at the level of .05
3. There was a significant difference between the motivation in choosing the teaching profession of the students who had different hometown in the aspects of aptitudes and interests and person involved at the level of .05
4. There was no statistically significant difference among the motivation in choosing the teaching profession of the students who had different high school grade point average in each aspect.
5. There was a significant difference between the motivation in choosing the teaching profession of the students whose guardian's occupation were agriculturist and business entrepreneur in the aspect of person involved at the level of .05, but there was no statistically significant difference in other pairs.

6. There was a significant difference between the motivation in choosing the teaching profession of the students whose family status were low and moderate and high in the aspect of aptitudes and interests at the level of .05 , but there was no statistically significant difference in other pairs.

ประกาศคุณูปการ

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อัจฉรา วัฒนานรงค์ และอาจารย์ ดร.ราชันย์ บุญธิมา ที่ให้ความกรุณา ให้คำปรึกษาชี้แนะ ให้ความรู้และคำแนะนำต่าง ๆ ตลอดจนห่วงใยและเป็นที่กำลังใจ รวมทั้งปรับปรุง และแก้ไขปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ด้วยความเอาใจใส่ จนกระทั่งปริญญานิพนธ์เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณด้วยความเคารพยิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ชัมพันธ์ กุญชร ณ อยุธยา และอาจารย์ ดร.สุพร ตั้งสมวรพงษ์ ที่ได้กรุณาสละเวลาให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์แก่การทำปริญญานิพนธ์ เพื่อให้การทำวิจัยครั้งนี้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สุนีย์ เหมะประสิทธิ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บึงอร พานทอง อาจารย์ ดร.จารุวรรณ สกุลคุ อาจารย์ ดร. สุพร ตั้งสมวรพงษ์ และอาจารย์ อรรธรณ สัมมาพันธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์และทรงคุณค่ายิ่งในฐานะผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือสำหรับการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณ นิสิตระดับปริญญาตรีของคณะศึกษาศาสตร์ทุกท่าน ที่กรุณาตอบแบบสอบถามด้วยความตั้งใจเป็นอย่างดียิ่ง ทำให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์ ในสาขาการอุดมศึกษาทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ผู้วิจัยตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา และพี่ ๆ เพื่อน ๆ ที่ไม่สามารถกล่าวนามได้ทั้งหมดที่ได้ให้การช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา

ท้ายสุดนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา พี่สาว ผู้ให้การอบรมเลี้ยงดู และเป็นกำลังใจอันสำคัญยิ่ง ในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ คุณค่าของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา ครูอาจารย์และผู้มีพระคุณที่เคารพรักทุกท่าน

พจมาศ กาญจนสุนทร

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
จุดมุ่งหมายของการวิจัย.....	5
ความสำคัญของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	5
ตัวแปรที่ศึกษา.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
สมมติฐานในการวิจัย.....	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับแรงจูงใจ.....	9
ความหมายของแรงจูงใจ.....	9
ความสำคัญของแรงจูงใจ.....	10
ประเภทของแรงจูงใจ.....	10
ทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจ.....	16
ทฤษฎีเกี่ยวกับการเลือกอาชีพ.....	25
วิชาชีพครู.....	27
ความหมายของวิชาชีพครู.....	27
ลักษณะสำคัญของวิชาชีพครู.....	28
การเรียนการสอนวิชาชีพครู.....	31
หน้าที่และความรับผิดชอบของครู.....	34
บทบาทของครูในยุคโลกาภิวัตน์.....	38
แนวทางพัฒนาครูสู่เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ.....	42
คุณลักษณะของครูที่พึงประสงค์.....	44
การปลูกฝังความศรัทธาในอาชีพครู.....	46
คุณธรรมและจรรยาบรรณของครู.....	47
การศึกษาเกี่ยวกับตัวแปรแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครู.....	50
ด้านความถนัดและความสนใจในวิชาชีพ.....	50

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2(ต่อ) เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	
ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในวิชาชีพ.....	54
ด้านความมีเกียรติยศชื่อเสียง.....	55
ด้านอิทธิพลการชักจูงจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง.....	57
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกเรียนวิชาชีพครู.....	59
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	66
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	66
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	67
การเก็บรวบรวมข้อมูลและการจัดกระทำข้อมูล.....	69
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	69
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	70
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	71
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	71
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	71
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	72
5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	85
จุดมุ่งหมายของการวิจัย.....	85
วิธีการดำเนินการวิจัย.....	85
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	85
สรุปผลการวิจัย.....	86
อภิปรายผล.....	87
บรรณานุกรม.....	98

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ภาคผนวก.....	109
ภาคผนวก ก หนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย.....	110
ภาคผนวก ข รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม..	112
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	115
ภาคผนวก ง ค่าความเชื่อมั่นและค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม.....	122
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	124

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ ระดับปริญญาตรี.....	66
2	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา	72
3	ค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของแรงจูงใจในการเลือก เรียนวิชาชีพครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ในแต่ละด้าน.....	73
4	ค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของแรงจูงใจในการเลือก เรียนวิชาชีพครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ด้านความถนัดและความสนใจในวิชาชีพ เป็นรายข้อ.....	74
5	ค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของแรงจูงใจในการเลือก เรียนวิชาชีพครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในวิชาชีพ เป็นรายข้อ.....	75
6	ค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของแรงจูงใจในการเลือก เรียนวิชาชีพครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ด้านความมีเกียรติยศชื่อเสียง เป็นรายข้อ.....	76
7	ค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของแรงจูงใจในการเลือก เรียนวิชาชีพครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ด้านอิทธิพลการชักจูงจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง เป็นรายข้อ.....	77
8	การเปรียบเทียบแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครู ของนิสิตคณะ ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในแต่ละด้าน จำแนกตามเพศ.....	78
9	การเปรียบเทียบแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครู ของนิสิตคณะ ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในแต่ละด้าน จำแนกตามภูมิลำเนา.....	79

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
10	การเปรียบเทียบแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครู ของนิสิตคณะ ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในแต่ละด้าน จำแนกตาม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย.....	80
11	การเปรียบเทียบแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครู ของนิสิตคณะ ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในแต่ละด้าน จำแนกตาม อาชีพของบิดามารดา / ผู้ปกครอง.....	81
12	ผลการทดสอบความแตกต่างของแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครูของ นิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านอิทธิพล การชักจูงจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง จำแนกตามอาชีพของบิดามารดา / ผู้ปกครอง เป็นรายคู่.....	82
13	การเปรียบเทียบแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครู ของนิสิตคณะ ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในแต่ละด้าน จำแนกตาม ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว.....	83
14	ผลการทดสอบความแตกต่างของแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครูของ นิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านความถนัด และความสนใจในวิชาชีพ จำแนกตามฐานะทางเศรษฐกิจของ ครอบครัว เป็นรายคู่.....	84

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 ลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ตามทฤษฎีแรงจูงใจของมาสโลว์.....	16
2 การเปรียบเทียบทฤษฎีแรงจูงใจของมาสโลว์กับเฮิร์ชเบิร์ก.....	18
3 องค์ประกอบของลักษณะวิชาชีพครูซึ่งเป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอด ระยะเวลาที่ยังประกอบอาชีพครู.....	28
4 คุณลักษณะของครูที่ดีในสังคมยุคใหม่.....	45

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้กับประเทศ และเป็นสถาบันหลักที่มีบทบาทสำคัญในการชี้นำสังคมมาโดยตลอด โดยทั่วไปสังคมให้การยอมรับและให้ความสำคัญกับสถาบันอุดมศึกษาว่าจะสามารถให้การพึ่งพาต่อประชาชนและองค์กรต่าง ๆ ได้ จากความคาดหวังดังกล่าวของสังคมและความรับผิดชอบในภารกิจที่มีอยู่ทำให้สถาบันอุดมศึกษาต้องพยายามปฏิบัติหน้าที่อย่างมีคุณภาพ หรือรักษามาตรฐานคุณภาพรวมทั้งความเชื่อมั่นศรัทธาของสังคม และจากกระแสการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของสังคมส่งผลให้อุดมศึกษาไทยต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงโดยเฉพาะการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานของสถาบันในกรอบนโยบายการพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (2540 – 2544) ซึ่งมีจุดมุ่งหมายที่จะยกระดับคุณภาพทางวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน และมุ่งส่งเสริมและสนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษาสร้างความเป็นเลิศทางวิชาการ ทั้งในด้านการเรียนการสอน การวิจัย และการบริการวิชาการแก่สังคม (ศิริบุญ จงวุฒิเวศย์ และคณะ.2541 : 1)

ในการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา สถาบันอุดมศึกษาควรมีทิศทางในการทำงานในด้านการผลิตบัณฑิต โดยเน้นที่คุณภาพของบัณฑิตเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย ความคาดหวังของบัณฑิตที่พึงประสงค์ควรเป็นผู้ที่มีความพร้อมที่จะรับการเปลี่ยนแปลง มีความใฝ่รู้ตามสภาพของสังคมแห่งการเรียนรู้ (Learning Society) ในด้านผู้ถ่ายทอดควรมีการเปลี่ยนแปลงวิธีการถ่ายทอดความรู้ใหม่เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียน เกิดปัญญา และมีจริยธรรมควบคู่กันไปด้วย (ศิริบุญ จงวุฒิเวศย์ และคณะ.2541 : 1) การศึกษาจึงเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาคนอันเป็นทรัพยากรที่ทรงคุณค่าของสังคมให้มีคุณภาพและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตามยุคสมัย การศึกษาต้องปรับเปลี่ยนให้ทันและสอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของประเทศชาติและสังคมอยู่ตลอดเวลา (กระทรวงศึกษาธิการ. 2543 :1) ความเจริญก้าวหน้าของประเทศขึ้นอยู่กับการศึกษาของคน ครุฑเป็นกลไกสำคัญต่อการศึกษาและพัฒนากำลังคนเพื่อสร้างความเจริญ ความก้าวหน้าให้แก่ประเทศชาติรวมทั้งเป็นความหวังของสังคมที่ปรารถนาให้ครูทำหน้าที่เป็นตัวแทนความดีทั้งหลายทั้งปวงด้วยคำกล่าวยกย่องสรรเสริญครูหลายประการ เช่น ครูคือปูชนียบุคคล ครูคือแม่พิมพ์ของชาติ ครูคือผู้นำทางวิญญาณให้แก่ศิษย์ และครูคือพ่อแม่คนที่สอง (อมรวิรัช นาคทรพ. 2541 :89)

วิชาชีพครูมีหน้าที่ให้บริการสังคมทางด้านการศึกษา ซึ่งมีส่วนสำคัญมากในการพัฒนาประเทศ มีหน้าที่ให้การศึกษาเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของประชาชนให้มีศักยภาพที่จะปรับตัว ปรับใจ ให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยี โดยเน้นการให้ความรู้ ความเข้าใจ เพิ่มพูนทักษะผ่านการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนให้อยู่ในระดับที่ดีขึ้น (วัลนิภา พัดเปีย.2539 : 2) สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544) ที่ระบุว่า การพัฒนาการผลิตครูเป็นแผนงานหลักแผนหนึ่งของการพัฒนาการศึกษา การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสังคมยุคใหม่นั้น บทบาทของครูมีความสำคัญอย่างยิ่งในฐานะผู้จัดประสบการณ์ และบรรยากาศในกระบวนการเรียนรู้ เสนอสาระที่ทำทนาย การคิดวิเคราะห์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมแก่ผู้เรียน ครูในยุคปัจจุบันต้องมีคุณสมบัติเฉพาะมีความสามารถสูง สามารถจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องเพื่อให้รู้เท่าทันกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก ในกระบวนการเรียนการสอนต้องยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และการจัดประสบการณ์การเรียนการสอนที่สอดคล้องเหมาะสมกับผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาศักยภาพได้อย่างเต็มที่ สามารถดำรงชีวิตและเลือกประกอบอาชีพได้อย่างดีมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2541 : 72-73) วิชาชีพครูถือได้ว่าเป็นวิชาชีพชั้นสูงนอกจากต้องมีลักษณะดังกล่าวแล้ว บุคคลที่จะมาเป็นครูนั้นต้องมีแรงจูงใจ หรือความรักศรัทธาที่จะสอนและต้องศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ ต้องเป็นผู้มีปฎิภาณไหวพริบดี มีเมตตากรุณาความอดทน มีอารมณ์แจ่มใส ยอมรับฟังความคิดเห็นของศิษย์ รู้หลักจิตวิทยาการเรียนการสอนอย่างดีมีความยุติธรรม โดยเฉพาะแรงจูงใจที่มีต่อวิชาชีพครู ส่งผลให้บุคคลที่จะไปประกอบอาชีพครูได้พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสังคมยุคใหม่สามารถดำรงชีวิตท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้อย่างมีความสุข การที่บุคคลเลือกเรียนวิชาชีพครู จึงขึ้นอยู่กับแรงจูงใจเพราะแรงจูงใจเป็นสิ่งที่สำคัญและมีความสัมพันธ์อย่างมากต่อการเลือกอาชีพของคน (ยนต์ ชุ่มจิต.2543 : 216 - 217) แรงจูงใจเป็นสิ่งที่ทำให้บุคคลเกิดพลังที่จะแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ อันจะทำให้เกิดการทำหรือไม่กระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด และทำให้เกิดความพร้อมในการเรียนได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้แรงจูงใจยังทำให้บุคคลหรือผู้เรียนสามารถไป สู่จุดหมายปลายทางที่พวกเขาคาดหวังไว้ กล่าวได้ว่าแรงจูงใจเป็นสิ่งที่มอิทธิพลต่อการเรียนและการทำงานของบุคคลเป็นอย่างมาก หากผู้เรียนหรือผู้ทำงานได้รับแรงจูงใจในระดับสูงย่อมทำให้พวกเขาตั้งใจเรียนหรือตั้งใจทำงานอย่างเต็มความสามารถโดยไม่ย่อท้อ (สุชา จันท์เอม. 2536 : 71-72)

สำหรับแรงจูงใจในการเลือกเรียนในระดับอุดมศึกษาส่วนหนึ่งเนื่องมาจากความต้องการของผู้เรียน ส่วนหนึ่งมาจากค่านิยมในปริญญญาและอีกส่วนหนึ่งเนื่องมาจากการมีงานทำและไม่มีงานทำ (พจน์ สะเพียรชัย. 2526 : 13) ผู้เรียนแต่ละคนอาจมีแรงจูงใจที่แตกต่างกันตามวัย ฐานะและโอกาส ความคิดเกี่ยวกับการเรียนอาจจะเริ่มมีแนวโน้มเข้าสู่ผลที่ได้ทางเศรษฐกิจ

เช่น จะเรียนในสาขาที่หางานทำได้ง่าย มีรายได้ดี ไม่ต้องทำงานหนักและที่สำคัญ คือ ต้องเป็นงานประเภทที่ตนถนัด มีใจรัก (ทิพย์วรรณ นพวงศ์ ณ อยุธยา.2526 : 32-34) และมีเกียรติยศชื่อเสียง มีความมั่นคงก้าวหน้า ซึ่งจะทำให้บุคคลเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง รู้สึกว่าตนเองมีค่าสามารถพึ่งตนเองและทำประโยชน์ให้แก่สังคมได้ (ไพศาล ไกรสิทธิ์.2535:10) การเลือกเรียนในสาขาวิชาชีพได้นั้นย่อมขึ้นอยู่กับ การตัดสินใจเลือกให้เหมาะสมกับความรู้ ความสามารถ ความถนัด ความสนใจ บุคลิกภาพและความต้องการของตน (สุพรรณิ เสาวดี.2543:80) และจากการศึกษางานวิจัยในอดีตพบว่า เหตุผลที่เป็นแรงจูงใจให้นิสิตเลือกเรียนวิชาชีพครู คือ อาชีพครูเป็นอาชีพที่ได้ให้ความรู้และได้รับความรู้เพิ่มเติม มีส่วนในการช่วยพัฒนาสังคม และเป็นอาชีพที่มีเกียรติ มีความมั่นคงก้าวหน้า และเมื่อเรียนจบแล้วหางานทำได้ง่าย (โสติผล มีทรัพย์.2514 : 129 ; สุภาพร เอี่ยมจินดา.2513 : 80 ; ประมวล ศิริพันธ์.2513 : บทคัดย่อ) ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ เจริญ โชติพันธุ์ (2526 :70) พบว่า ค่านิยมที่ทำให้นิสิตเลือกเรียนวิชาชีพครู ได้แก่ เกียรติยศชื่อเสียง ลักษณะงาน ความก้าวหน้า ความถนัด ความสนใจ เหตุผลส่วนตัว รายได้ มีเพียงเล็กน้อยที่เลือกเรียนเนื่องจากมีความจำเป็นและความต้องการของบุคคลอื่น ได้แก่ บิดา มารดา พี่ ญาติ ครู – อาจารย์ ฯลฯ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนิสิตส่วนใหญ่สำนึกว่าการประกอบอาชีพครูเปิดโอกาสให้ได้ทำประโยชน์ต่อส่วนรวมและการช่วยให้นักเรียนมีความรู้เป็นสิ่งที่จะทำให้นิสิตมีความภาคภูมิใจและช่วยให้นิสิตบรรลุจุดมุ่งหมายของชีวิต (วัลนิภา พัดเปีย.2539 : 81) ดังนั้นคนที่เลือกประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับตน ย่อมก่อให้เกิดความสุขในการทำงานและยังมีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพมาก ในทางตรงกันข้ามถ้าบุคคลประกอบอาชีพที่ไม่เหมาะสมกับความสนใจและความต้องการของตนเอง ก็จะส่งผลให้เกิดปัญหาความคับข้องใจ และความเบื่อหน่ายในการทำงานเป็นผลเสียต่อ งานที่ทำ ทั้งยังทำให้ไม่มีความก้าวหน้าในอาชีพด้วย (เปรมชัย สโรบล.2542 : 1)

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถือกำเนิดจากโรงเรียนฝึกหัดครูชั้นสูงเมื่อปี พ.ศ. 2492 ซึ่งต่อมาได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นวิทยาลัยวิชาการศึกษา เมื่อปี พ.ศ.2496 อันเป็นจุดก่อกำเนิด คณะวิชาการศึกษา ซึ่งต่อมา คือ คณะศึกษาศาสตร์ และได้ดำเนินการจัดการเรียนการสอน นิสิตที่จะไปเป็นครู อาจารย์ ข้าราชการ และบุคลากรทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ถือเป็น คณะแรกของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ มุ่งผลิตครูและบุคลากร ทางการศึกษาที่มีเจตคติที่ดี มีคุณธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพ มีความรู้ความสามารถและ ทักษะในการจัดการและดำเนินการทางการศึกษาอย่างเหมาะสมและ สอดคล้องกับการ เปลี่ยนแปลงของสังคม ตลอดจนสามารถให้บริการและพัฒนาสังคมภายใต้ปรัชญาการศึกษาว่า “ การศึกษา คือ ความเจริญงอกงาม” (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2545 : 9-39) คณะ ศึกษา ศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีบทบาทสำคัญในการผลิตครูและบุคลากร ทางการศึกษา และในปีการศึกษา 2545 มีนิสิตที่เรียนวิชาชีพครูทั้งหมดเป็นจำนวน 958 คน ใน 13 สาขาวิชาเอก ได้แก่ การแนะแนว 94 คน , การประถมศึกษา 122 คน , ภาษาไทย 39 คน

คณิตศาสตร์ 151 คน ,วิทยาศาสตร์กายภาพชีวภาพ 27 คน,วิทยาศาสตร์ชีววิทยา 71 คน ,
วิทยาศาสตร์เคมี 56 คน ,วิทยาศาสตร์ฟิสิกส์ 86 คน ,ดุริยางค์ศาสตร์ไทย 107 คน, ดุริยางค์
สากล 49 คน , เทคโนโลยีสื่อสาร 127 คน,ศิลปศึกษา 26 คน และบรรณารักษ์ 3 คน
(มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ .2545 : ไม่ปรากฏหน้า)

เมื่อพิจารณาจากจำนวนสาขาวิชาและจำนวนนิสิตที่เรียนในระดับปริญญาตรีของ
คณะศึกษาศาสตร์แสดงให้เห็นว่ามีบุคคลจำนวนมากที่สนใจและต้องการศึกษาเพื่อไปประกอบ
วิชาชีพครู จากการศึกษาและสัมภาษณ์นิสิตคณะศึกษาศาสตร์เกี่ยวกับเหตุผลหรือแรงจูงใจใน
การเลือกเรียนวิชาชีพครู (นิภารัตน์ ตอสกุล , จริยา บุญคง,ดวงพร แสงอินคุ้ม และเยาวภา
ผูกสมักร , สัมภาษณ์ :2545) พบว่า นิสิตมีแรงจูงใจในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ด้านความถนัดและความสนใจในวิชาชีพ เหตุผลในการเลือกเรียนวิชาชีพครูเพราะมี
ความถนัดและสนใจในอาชีพครู สามารถถ่ายทอดความรู้ให้แก่เด็กเพื่อให้เด็กเป็นพลเมืองที่ดี
ของชาติ งานทางด้านจัดการเรียนการสอนเป็นงานที่น่าสนใจ และวิชาชีพครูเหมาะสมกับ
สติปัญญาและความสามารถของตนเองมากที่สุด เป็นอาชีพที่ท้าทายความสามารถ มีความเป็น
อิสระในการปฏิบัติงาน

ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในวิชาชีพ วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพที่มีความก้าวหน้า
และมั่นคง สังคมให้การยกย่องนับถือ เป็นอาชีพที่จบแล้วมีงานทำ เงินเดือน และสวัสดิการดี
มีโอกาสนำหน้าในการงานและการศึกษา และเป็นอาชีพที่สามารถสร้างรายได้เสริมให้แก่
ตนเองเช่น การสอนพิเศษ

ด้านความมีเกียรติยศชื่อเสียง วิชาชีพครูเป็นอาชีพที่สุจริต มีเกียรติ ได้รับการยอมรับ
นับถือจากสังคมต่าง ๆ ได้ง่าย และมีโอกาสได้แสดงความเป็นผู้นำ และเป็นอาชีพที่อาจทำ
ชื่อเสียงให้แก่วงศ์ตระกูล นอกจากนี้อาชีพครูยังเป็นอาชีพที่อยู่เบื้องหลังความสำเร็จของทุก
อาชีพ

ด้านอิทธิพลการชักจูงจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง มีความประทับใจครูผู้สอนตั้งแต่เรียนใน
ชั้นประถมศึกษาที่มีความสามารถในการถ่ายทอดเนื้อหาความรู้และทักษะการสอนที่มี
การสอดแทรกเนื้อหาในด้านคุณธรรมจริยธรรม และได้รับการแนะนำจากครู บิดามารดาและ
ญาติ ๆ ต้องการเป็นแบบอย่างแก่ญาติรุ่นน้อง และเห็นความสำเร็จของรุ่นพี่ที่จบแล้วมีงานทำ

จากข้อมูลต่าง ๆ ดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครู
ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านความถนัดและความสนใจใน
วิชาชีพ ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในวิชาชีพ ด้านความมีเกียรติยศชื่อเสียง และด้าน
อิทธิพลการชักจูงจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผลการวิจัยสามารถนำไปประกอบการพิจารณา
คัดเลือกบุคคลที่จะเข้าศึกษาต่อในคณะศึกษาศาสตร์ ให้มีคุณภาพสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
และความต้องการในการพัฒนาการผลิตครูให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมต่อไป

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครู ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านความถนัดและความสนใจในวิชาชีพ ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในวิชาชีพ ด้านความมีเกียรติยศชื่อเสียง และด้านอิทธิพลการชักจูงจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง

2. เพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครู ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในแต่ละด้าน จำแนกตามเพศ ภูมิลำเนา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อาชีพของบิดามารดา/ผู้ปกครอง และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยทำให้ทราบแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครู ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ ตลอดจนสามารถนำข้อมูลส่วนหนึ่งที่ได้ไปใช้ประกอบการพิจารณาคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อในคณะศึกษาศาสตร์ ให้มีคุณภาพสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และความต้องการในการพัฒนาการผลิตครูให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2545 รวม 958 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่

1.1 เพศ แบ่งเป็น เพศชาย และ เพศหญิง

1.2 ภูมิลำเนา แบ่งเป็น

1.2.1 กรุงเทพฯ และปริมณฑล

1.2.2 ต่างจังหวัด

1.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แบ่งเป็น

1.3.1 สูง

1.3.2 ปานกลาง

1.3.3 ต่ำ

1.4 อาชีพของบิดามารดา / ผู้ปกครอง (ผู้ที่มีความสำคัญและสนับสนุน การศึกษาของนิสิตมากที่สุด) แบ่งเป็น

1.4.1 รับราชการ

1.4.2 พนักงานรัฐวิสาหกิจ

1.4.3 เกษตรกร

1.4.4 ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว

1.5 ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว แบ่งเป็น

1.5.1 สูง

1.5.2 ปานกลาง

1.5.3 ต่ำ

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ แรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ 4 ด้านดังนี้

2.1 ด้านความถนัดและความสนใจในวิชาชีพ

2.2 ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในวิชาชีพ

2.3 ด้านความมีเกียรติยศชื่อเสียง

2.4 ด้านอิทธิพลการชักจูงจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. วิชาชีพครู หมายถึง วิชาชีพที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน เป็นวิชาชีพที่มีการ บริการให้แก่สังคม ใช้วิธีการแห่งปัญญาในการศึกษาระดับสูง มีการเพิ่มพูนศึกษาหาความรู้ ต่อเนื่องอยู่เสมอ มีความเป็นอิสระในการประกอบอาชีพ มีจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ และมี สถาบันหรือองค์กรวิชาชีพเป็นแหล่งกลางคอยสร้างสรรค์ให้ความมั่นคงแก่วิชาชีพ

2. แรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครู หมายถึง แรงกระตุ้นหรือสิ่งเร้า ที่อาจมีอิทธิพล ให้นิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเลือกเรียนวิชาชีพครู ซึ่งในการวิจัย ครั้งนี้แบ่งออกเป็น 4 ด้านได้แก่ ด้านความถนัดและความสนใจในวิชาชีพ ด้านความมั่นคงและ ความก้าวหน้าในวิชาชีพ ด้านความมีเกียรติยศชื่อเสียง และด้านอิทธิพลการชักจูงจากบุคคลที่ เกี่ยวข้อง ดังนี้

2.1 ความถนัดและความสนใจในวิชาชีพ ในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง สภาพที่ ทำให้บุคคลกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นพิเศษ เป็นแรงผลักดันหรือกระตุ้นให้บุคคลกระทำการใด ๆ เกี่ยวกับวิชาชีพครูด้วยการเข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ ชอบเรียน ชอบสอน มีความสามารถหรือ ความพึงพอใจที่จะเรียนและฝึกฝนวิชาชีพครู รักและศรัทธาในอาชีพครู มีความถนัดและสนใจ ทางด้านการสอน และมีทักษะในการถ่ายทอดความรู้ให้บุคคลอื่น สามารถใช้ภาษาในการ

สื่อสารได้อย่างถูกต้อง มีนิสัยสติและปัญญาเหมาะสมกับวิชาชีพครู ประสบการณ์ที่ผูกพันและ
พอใจกับวิชาชีพครู หรือมีค่านิยมต่ออาชีพครูเป็นพิเศษ

2.2 ความมั่นคงและความก้าวหน้าในวิชาชีพ ในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง
วิชาชีพครูเป็นอาชีพที่มั่นคง มีโอกาสสร้างความก้าวหน้าในชีวิตการทำงาน และการศึกษา
มีโอกาสดำเนินงานตำแหน่ง มีเงินเดือนและสวัสดิการดี

2.3 ความมีเกียรติยศชื่อเสียง ในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง อาชีพครูเป็นอาชีพ
มีเกียรติ มีชื่อเสียง ได้รับการยอมรับและยกย่องในสังคม เป็นอาชีพที่สุจริตและเข้าสังคมต่าง ๆ
ได้ง่าย ได้แสดงความเป็นผู้นำ ทำให้เป็นผู้ที่ทันสมัย และสังคมให้ความไว้วางใจในการอบรม
สั่งสอนเยาวชน

2.4 อิทธิพลการชักชวนจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง ในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง การ
ส่งเสริมการชักจูง การชี้แนะของบุคคล ได้แก่ บิดา มารดา ผู้ปกครอง ญาติพี่น้อง ครู อาจารย์
เพื่อน เป็นต้น

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในการวิจัยนี้ หมายถึง
ผลการเรียนที่พิจารณาจากเกรดเฉลี่ยสะสม (GPA) เมื่อสำเร็จการศึกษาในระดับชั้น
มัธยมศึกษาตอนปลาย แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่

3.1 เกรดเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง หมายถึง เกรดเฉลี่ยตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไป

3.2 เกรดเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง หมายถึง เกรดเฉลี่ยตั้งแต่ 2.00 -2.99

3.3 เกรดเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำ หมายถึง เกรดเฉลี่ยตั้งแต่ 1.99 ลงมา

4. ภูมิสำเนา ในการวิจัยนี้ หมายถึง สถานที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองเลี้ยงดูนิสิตและ
ได้ตั้งหลักแหล่งที่อยู่ครั้งสุดท้าย เป็นสถานที่อยู่อาศัยของนิสิตก่อนเข้าศึกษา ในคณะ
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งจำแนกออกเป็นกรุงเทพฯ และปริมณฑล
และต่างจังหวัด

5. อาชีพของบิดามารดา / ผู้ปกครอง ในการวิจัยนี้ หมายถึง ลักษณะงานของบิดา
มารดา หรือผู้ปกครองผู้ให้การสนับสนุนการศึกษาของนิสิตมากที่สุด แบ่งออกเป็น 4 อาชีพ
ได้แก่

5.1 รับราชการ

5.2 พนักงานรัฐวิสาหกิจ

5.3 เกษตรกร

5.4 ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว

6. ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ในการวิจัยนี้ หมายถึง รายได้ของบิดามารดา /
ผู้ปกครองที่ได้รับเป็นรายเดือน แบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่

6.1 ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับสูง หมายถึง ครอบครัวมีรายได้
ต่อเดือนสูงกว่า 30,000 บาท ขึ้นไป

6.2 ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับปานกลาง หมายถึง ครอบครัวมีรายได้ต่อเดือนตั้งแต่ 10,000 - 30,000 บาท

6.3 ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับต่ำ หมายถึง ครอบครัวมีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท

สมมติฐานในการวิจัย

1. นิสิตชายและนิสิตหญิงมีแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครู ในแต่ละด้านแตกต่างกัน
2. นิสิตที่มีภูมิสำเนาแตกต่างกันมีแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครู ในแต่ละด้านแตกต่างกัน
3. นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายแตกต่างกันมีแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครู ในแต่ละด้านแตกต่างกัน
4. นิสิตที่บิดามารดา/ผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพแตกต่างกันมีแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครู ในแต่ละด้านแตกต่างกัน
5. นิสิตที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว แตกต่างกันมีแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครู ในแต่ละด้านแตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับแรงจูงใจ
 - 1.1 ความหมายของแรงจูงใจ
 - 1.2 ความสำคัญของแรงจูงใจ
 - 1.3 ประเภทของแรงจูงใจ
2. ทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจ
3. ทฤษฎีเกี่ยวกับการเลือกอาชีพ
4. วิชาชีพครู
 - 4.1 ความหมายของวิชาชีพครู
 - 4.2 ลักษณะสำคัญของวิชาชีพครู
 - 4.3 การเรียนการสอนวิชาชีพครู
 - 4.4 หน้าที่และความรับผิดชอบของครู
 - 4.5 บทบาทของครูในยุคโลกาภิวัตน์
 - 4.6 แนวทางการพัฒนาครูสู่เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ
 - 4.7 คุณลักษณะของครูที่พึงประสงค์
 - 4.8 การปลูกฝังความศรัทธาในอาชีพครู
 - 4.9 คุณธรรมและจรรยาบรรณของครู
5. การศึกษาเกี่ยวกับตัวแปรแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครู
6. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกเรียนวิชาชีพครู

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับแรงจูงใจ

ความหมายของแรงจูงใจ

การศึกษาพฤติกรรมของคนนั้น จำเป็นต้องศึกษาความเป็นมาของการแสดงออกของพฤติกรรมนั้น ๆ ส่วนหนึ่งคือการศึกษาถึงแรงจูงใจและจากการศึกษาได้มีผู้ให้ความหมายของแรงจูงใจในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

แรงจูงใจ หมายถึง ภาวะใด ๆ ก็ตามที่กระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมออกมา หรือการนำปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นแรงจูงใจมาผลักดันให้บุคคลแสดงพฤติกรรมอย่างมีทิศทางเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายหรือเงื่อนไขที่ต้องการ ปัจจัยต่าง ๆ ที่นำมาอาจจะเป็นเครื่องล่อ รางวัล การลงโทษ

การทำให้เกิดการตื่นตัว รวมทั้งทำให้เกิดความคาดหวัง แรงจูงใจ ตรงกับภาษาอังกฤษว่า “Motive” คำนี้มีรากศัพท์มาจาก คำว่า “Movere” ในภาษาละติน ซึ่งหมายถึง “เคลื่อนไหว” (To Move) เมื่อเราเห็นเด็กกำลังเขียนหนังสือด้วยความขะมักเขม้นหรือเห็นเขากำลังทำความสะอาดห้องเรียน เราก็ก้าวได้ว่าเขามีแรงจูงใจเพราะเราสังเกตเห็นได้ว่าเขากำลังมีการเคลื่อนไหวแรงจูงใจที่ปรากฏมักเป็นผลร่วมระหว่างคุณลักษณะ (Traits) และภาวะเหตุการณ์แวดล้อม (States) (อารี พันธุ์ณี.2542 : 179 ; ประสาท อิศรปริดา.2538 : 299)

บราวน์ (Brown. 1980 : 112 – 119) ได้ให้ความหมายของแรงจูงใจว่าเป็นกระบวนการที่ชักนำโน้มน้าวให้บุคคลเกิดความพยายามเพื่อตอบสนองตามความต้องการบางประการ ให้บรรลุผลสำเร็จ แรงจูงใจซึ่งเป็นแรงขับอยู่ภายในประกอบด้วยอารมณ์ ความปรารถนา เป็นเหตุให้คนแสดงพฤติกรรมออกมาซึ่งมีปริมาณมากน้อยไม่เท่ากัน

นอกจากนี้ ฮิลการ์ด (Hilgard. 1983 : 115) ได้ให้ความหมายของแรงจูงใจอีกทัศนะหนึ่งว่าหมายถึง ปัจจัยหรือองค์ประกอบที่กระตุ้นบุคคลให้เกิดพลัง และนำไปสู่การกระทำ

จากคำกล่าวของบุคคลต่างๆ พอสรุปได้ว่าแรงจูงใจ หมายถึง การที่ตัวเราถูกกระตุ้นจากภาวะใด ๆ หรือสิ่งใด ๆ ก็ตามไม่ว่าจะเกิดจากภายในตัวเราเองหรือเกิดจากภายนอกซึ่งอาจเกิดจากบุคคลหรือสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบ ๆ ตัวเรามีผลให้บุคคลกระทำหรือแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

ความสำคัญของแรงจูงใจ

สุชา จันทรเฒ (2536 : 71 – 72) กล่าวว่า แรงจูงใจเป็นสิ่งที่สำคัญที่ทำให้บุคคลเกิดพลังที่จะแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ อันจะทำให้เกิดการที่จะกระทำหรือไม่กระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด และทำให้เกิดความพร้อมในการเรียนได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้แรงจูงใจยังทำให้บุคคลหรือผู้เรียนสามารถไปสู่จุดหมายปลายทางที่เขาคาดหวังไว้ กล่าวได้ว่า แรงจูงใจเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการเรียนและการทำงานของบุคคลอย่างมาก หากผู้เรียนหรือผู้ทำงานได้รับแรงจูงใจในระดับสูง ย่อมทำให้พวกเขาตั้งใจเรียน หรือตั้งใจทำงานอย่างเต็มความสามารถโดยไม่ย่อท้อและทำให้ประสบความสำเร็จทั้งในการเรียนและการงาน

ประเภทของแรงจูงใจ

จากการศึกษาของบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับแรงจูงใจได้แบ่งประเภทของแรงจูงใจออกเป็นลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

บุญมั้น ธนาศุภวัฒน์ (2537 : 124) ได้แบ่งประเภทของแรงจูงใจไว้ 2 อย่าง คือ

1. แรงจูงใจทางสรีระ (Physiological Motives) เป็นแรงจูงใจที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติหรือตามสัญชาตญาณที่เกิดขึ้นเองตั้งแต่แรกเกิด บางที่เรียกว่า แรงจูงใจไร้สำนึกมีความจำเป็น

ต่อการดำรงชีวิตซึ่งเกิดจากความต้องการทางร่างกาย เช่น ความหิว ความกระหาย ความเหน็ดเหนื่อยความต้องการทางเพศ เป็นต้น เมื่อเกิดความต้องการเหล่านี้แล้วก็ทำให้เกิดภาวะขาดความสมดุลของร่างกายซึ่งจะเป็นผลให้เกิดแรงขับ เมื่อแรงขับลดลงร่างกายก็จะกลับเข้าสู่ภาวะสมดุล

2. แรงจูงใจทางสังคม (Social Motives) เป็นแรงจูงใจที่เกิดจากการเรียนรู้ในภายหลังซึ่งเกี่ยวข้องกับผู้อื่นหรือสังคม เช่น ความต้องการความรัก ความอบอุ่น การยอมรับ ชื่อเสียงเกียรติยศความก้าวหน้า ความสำเร็จในชีวิต ฐานะทางสังคม เป็นต้น จะเห็นได้ว่าแรงจูงใจทางสังคมนั้นจะเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมทางสังคม ได้แก่ตัวบุคคล กลุ่มบุคคล สถาบันต่าง ๆ ขนบธรรมเนียมประเพณี ค่านิยม ตลอดจนศาสนาและการเมือง

อารี พันธุ์ณี (2542 : 181 – 182) กล่าวว่า แรงจูงใจสามารถแบ่งตามลักษณะของการแสดงออกทางพฤติกรรมได้ 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. การจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation) เป็นสภาวะที่บุคคลต้องการที่กระทำหรือเรียนรู้บางสิ่งบางอย่างด้วยตนเองไม่ต้องอาศัยการชักจูงจากสิ่งเร้าภายนอก เช่น ความต้องการเรียนเพื่อต้องการความรู้ ทำงานเพราะต้องการความสนุกและความชำนาญ ซึ่งความต้องการหรือความสนใจพิเศษ ตลอดจนความรู้สึกนึกคิดหรือทัศนคติของแต่ละบุคคลจะผลักดันให้บุคคลสร้างพฤติกรรมขึ้นซึ่งได้แก่ความอยากรู้ อยากเห็น ความสนใจ ความรัก ความศรัทธา เป็นต้น

2. การจูงใจภายนอก (Extrinsic Motivation) เป็นสภาวะที่บุคคลได้รับการกระตุ้นจากสิ่งเร้าภายนอก เช่น สิ่งของหรือเกียรติยศเงินเดือน ปริญญาบัตร ความก้าวหน้า รางวัล คำชมเชย การแข่งขัน การติเตียน ทำให้บุคคลมองเห็นเป้าหมายจึงทำให้บุคคลเกิดความต้องการและแสดงพฤติกรรมมุ่งสู่เป้าหมายนั้น

นาม สงวนทรัพย์ (2535 : 85 – 86) กล่าวว่าแรงจูงใจสามารถแบ่งตามที่มาของแรงจูงใจได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. แรงจูงใจทางสรีระวิทยา (Physiological Motivation) แรงจูงใจด้านนี้เกิดขึ้นเพื่อสนองความต้องการทางร่างกายทั้งหมด เพื่อให้บุคคลมีชีวิตอยู่ได้เป็นความต้องการที่จำเป็นตามธรรมชาติของมนุษย์ได้แก่ ต้องการน้ำ อาหาร พักผ่อน และปราศจากโรค เป็นต้น

2. แรงจูงใจทางจิตวิทยา (Psychological Motivation) มีความสำคัญมากน้อยกว่าแรงจูงใจทางด้านสรีระวิทยา เพราะจำเป็นในการดำรงชีวิตน้อยกว่าแต่จะช่วยให้คนเราทางด้านจิตใจทำให้มีสุขภาพจิตดีและสดชื่น แรงจูงใจประเภทนี้ได้แก่ความอยากรู้อยากเห็นและการตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อม ความต้องการความรักและความเอาใจใส่ใกล้ชิดจากผู้อื่น

3. แรงจูงใจทางสังคมหรือแรงจูงใจที่เกิดจากการเรียนรู้ (Social Motivation) แรงจูงใจชนิดนี้มีจุดเริ่มต้นส่วนใหญ่มาจากประสบการณ์ทางสังคมในอดีตของบุคคลและเป้าหมายของแรงจูงใจชนิดนี้ มีความสัมพันธ์กับการแสดงปฏิกิริยาของบุคคลอื่นที่มีต่อเรา ตัวอย่างของแรงจูงใจทางสังคมที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของคนเรา ได้แก่

3.1 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Motives) เป็นความปรารถนาของบุคคลที่จะทำกิจกรรมต่างๆ ให้ดีและประสบความสำเร็จซึ่งได้รับการส่งเสริมมาตั้งแต่วัยเด็ก จากผลการศึกษาวิจัยพบว่า เด็กที่ได้รับอบรมเลี้ยงดูอย่างอิสระเป็นตัวของตัวเอง ฝึกหัดการช่วยเหลือตัวเองตามวัย จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีความต้องการความสำเร็จในชีวิต การฝึกให้บุคคลมีความต้องการความสำเร็จ หรือแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจึงมักเริ่มจากครอบครัวเป็นลำดับแรก

3.2 แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ (Affiliation Motives) แรงจูงใจที่ทำให้บุคคลปฏิบัติตนเป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่น ต้องการความเอาใจใส่ ความรักจากผู้อื่น เป็นต้น

3.3 แรงจูงใจต่อความนับถือตนเอง (Self – Esteem) เป็นแรงจูงใจที่บุคคลปรารถนาเป็นที่ยอมรับของสังคม มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของคนโดยทั่วไป ต้องการได้รับการยกย่องจากสังคม ซึ่งจะนำมาสู่ความรู้สึกนับถือตนเอง

นอกจากนี้สุชา จันทรเอน (2536 : 102) ได้แบ่งประเภทของแรงจูงใจออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. แรงขับปฐมภูมิ (Primary Drives) เป็นแรงขับที่เกิดมาพร้อมกับการเกิดของคนไม่จำเป็นต้องเรียนรู้ มีต้นกำเนิดมาจากการต้องการของร่างกายหรือสภาวะภายในร่างกาย บางครั้งเราจึงเรียก แรงขับทางด้านสรีระ (Primary Drives) ความต้องการทางร่างกายที่นักจิตวิทยาได้ตกลงยอมรับกันโดยทั่ว ๆ ไปว่าเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดแรงขับชนิดนี้ ได้แก่

1.1 ความรู้สึกหิวเป็นกำลังขับเคลื่อนให้คนและสัตว์มีปฏิกิริยาต่างๆ แต่บางทีคนและสัตว์ที่ไม่หิวก็ยังอยากกินอาหารแปลกๆ หรือเลือกกินอาหารเฉพาะบางอย่างเพื่อชดเชยสารเคมีบางอย่างที่ตนเองขาดไป เช่น หญิงที่ตั้งครรภ์อยากกินชอล์ก เพราะร่างกายต้องการแคลเซียมไปสร้างกระดูกในเด็ก นอกจากนี้ยังกินของเปรี้ยวๆ เพื่อเอาวิตามินซีไปช่วยแยกธาตุแคลเซียมในอาหารหรือเด็กที่ขาดธาตุเกลือจะกินของเค็มเป็นพิเศษ

1.2 ความกระหาย (Thirst) เมื่อร่างกายสูญเสียน้ำไปในลักษณะต่าง ๆ เช่น เหงื่อ ปัสสาวะ น้ำลาย เป็นต้น ทำให้คนรู้สึกคอและปากแห้งเกิดความกระหายน้ำเพื่อที่จะได้น้ำไปช่วยให้ ร่างกายมีปริมาณน้ำคงอยู่ในสภาพสมดุล

1.3 ความต้องการทางเพศ (Sex) ฟรอยด์นักจิตวิทยากลุ่มจิตวิเคราะห์ถือเอาความกระตุ้นทางเพศนี้เป็นรากฐานอันสำคัญเกี่ยวกับพฤติกรรมต่างๆ ของมนุษย์

1.4 ความอบอุ่นและหนาว (Warmth and Cold) ร่างกายคนเราต้องการอุณหภูมิที่พอเหมาะแก่ร่างกาย ไม่ร้อนหรือหนาวจนเกินไป เมื่อเกิดมีความร้อนจัด หรือหนาวจัดจะทำให้เกิดแรงจูงใจแสวงหาสิ่งที่มาทำให้ร่างกายเกิดความอบอุ่นตามความต้องการ สภาพการปรับตัวภายในร่างกายเพื่อการดำรงชีวิตอยู่ เช่น เมื่ออากาศร้อนคนจะมีเหงื่อออก

1.5 ความต้องการหลีกเลี่ยงจากความเจ็บปวด (Pain) เพื่อให้ร่างกายดำรงชีวิตอยู่โดยปลอดภัย

1.6 ความต้องการพักผ่อนนอนหลับ (Sleep) คนต้องการหลับพักผ่อนเท่าๆ กับต้องการอาหาร ความง่วง ความเหนื่อย เป็นกำลังขับเคลื่อนอย่างหนึ่งซึ่งจูงใจให้คนทำพฤติกรรมบางอย่างที่นำไปสู่การนอนพักผ่อน และนอนหลับ

1.7 ความต้องการอากาศออกซิเจน คนต้องการอากาศออกซิเจนสำหรับหายใจ คนที่จมน้ำ หรือกำลังอยู่ในที่สาลักควันไฟจะตะเกียกตะกายเพื่อหาออกซิเจน ช่วยในการหายใจถ้าคนขาดออกซิเจน ภายใน 3 – 5 นาที จะทำให้เสียชีวิตทันที

1.8 ความต้องการขับถ่าย (Excretion) การขับถ่ายเอาของโสโครกออกจากร่างกายเป็นสิ่งจำเป็นมิฉะนั้นจะเกิดเป็นพิษภายในร่างกาย และทำให้คนไม่สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้

2. แรงขับทุติยภูมิ (Secondary Drives) เป็นแรงขับที่สลับซับซ้อน โดยทั่วไปเกิดจากการเรียนรู้เป็นส่วนใหญ่อาจเรียกได้อีกอย่างหนึ่งว่าเป็นแรงจูงใจทางสังคม (Social Motive) หรือ (Psychological Drives) ซึ่งเป็นแรงขับที่เกิดจากความต้องการทางด้านจิตใจและสังคมเป็นส่วนใหญ่

นอกจากนี้ ฮิลการ์ด (Hilgard. 1983 : 119) ได้แยกแรงจูงใจของคนเราออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. แรงจูงใจที่จะมีชีวิตอยู่ (Survival Motive) หมายถึง ความต้องการทางสรีระ เช่น ต้องการอาหาร ต้องการพักผ่อน ฯลฯ เมื่อความต้องการเหล่านี้ถูกเร้าจะทำให้เกิดแรงขับขึ้นซึ่งแรงขับที่ได้รับการตอบสนองแล้วร่างกายก็จะเกิดความพอใจ แต่ถ้าแรงขับมิได้รับการตอบสนองจะทำให้เกิดความเจ็บป่วยและถึงแก่ชีวิตได้ในที่สุด

2. แรงจูงใจในทางสังคม (Social Motives) หมายถึง แรงจูงใจอันเกิดจากความต้องการทางสังคม (Social Needs) มนุษย์มีการเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น ได้แก่ ความต้องการความรัก (Need for Affection) ความต้องการตำแหน่งในสังคม (Need for Social Status) ความต้องการทางเพศ (Sex Needs) ความต้องการเหล่านี้ทำให้เกิดแรงจูงใจ (Motives) ให้คนเรากระทำพฤติกรรมทางสังคม (Social Behavior)

3. แรงจูงใจในทางอวดตน (Ego – Integrative Motives) หมายถึง แรงจูงใจอันเกิดจากความต้องการความสำเร็จ (Need for Successfulness) ความต้องการปรัชญาชีวิตที่น่าสนใจ ความต้องการชื่อเสียงเกียรติยศ ความต้องการในการสร้าง และประดิษฐ์เพื่อให้เกิดความรู้สึกนับถือตนเอง (Self- Respect) ซึ่งจะเป็นทางให้บุคคลสามารถหลีกเลี่ยงจากการมีปมด้อย (Inferiority Complex) และความรู้สึกว่าตนไม่มีค่า (Self - Depreciation) หรือจะกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า ตนจะได้มีความรู้สึกว่าตนมีความสามารถ (Sense of Attainment) ส่วนแรงจูงใจที่เกิดจากความต้องการปรัชญาชีวิตที่น่าพอใจ (Satisfying Philosophies of Life) นั้นก็เพื่อบุคคลจะได้เป็นที่นิยม ยกย่องของคนอื่นในสังคมด้วย

ถวิล เกื้อกุลวงศ์ (เปรมชัย สโรบล.2542 : 15 – 16 ; อ้างอิงจาก ถวิล เกื้อกุลวงศ์. 2528 : 94) กล่าวว่า แรงจูงใจประกอบด้วย

1. แรงจูงใจด้านความมั่นคง มักอยู่ในรูปของจิตสำนึก เห็นได้จากการที่มนุษย์ต้องการความปลอดภัย จึงต้องมีแรงจูงใจในรูปสวัสดิการต่าง ๆ เพื่อให้บุคคลเกิดความรู้สึกมั่นคง ส่วนความมั่นคงในรูปของจิตใต้สำนึกนั้นได้พัฒนามาตั้งแต่วัยเด็กโดยการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลใกล้ชิดที่จะทำให้เป็นคนมีจิตใจมั่นคง หรืออ่อนแอบุคคลเกือบทุกคนมีแรงจูงใจในด้านความมั่นคงทั้งในรูปของจิตสำนึกและจิตใต้สำนึก

2. แรงจูงใจด้านสังคม โดยเหตุที่มนุษย์เป็นสัตว์สังคม จึงต้องมีการติดต่อสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน มีการอยู่รวมกันกับผู้อื่นเพื่อจะได้เป็นส่วนหนึ่งของสังคม และได้รับการยกย่อง การที่บุคคลติดต่อสัมพันธ์กันนั้นมีใช้เพื่อมิตรภาพเสมอไป มีบุคคลเป็นจำนวนมากที่ติดต่อสัมพันธ์กันเพราะต้องการให้บุคคลอื่นยอมรับและศรัทธาเชื่อถือ

3. แรงจูงใจด้านชื่อเสียง แรงจูงใจด้านชื่อเสียงมีมากขึ้นทุกทีในสังคมไทยโดยเฉพาะในสังคมระดับชนชั้นกลางชื่อเสียงเป็นสิ่งที่ไม่สามารถสัมผัสได้ ความต้องการด้านชื่อเสียงเป็นการกำหนดชีวิตจำกัดของบุคคล บุคคลบางคนพึงพอใจกับชื่อเสียงในระดับเพื่อนและชุมชนเท่านั้น แต่บางคนก็แสวงหาชื่อเสียงในระดับชาติ หรือระดับนานาชาติ

4. แรงจูงใจด้านอำนาจ อำนาจเป็นศักยภาพแห่งอิทธิพลของบุคคลแยกออกได้เป็น 2 ประเภท คือ อำนาจตามตำแหน่ง และอำนาจส่วนตัวบุคคลซึ่งสามารถทำให้ผู้อื่นปฏิบัติตาม เพราะตำแหน่งในหน้าที่นั้น และแสดงว่าเป็นผู้มีอำนาจตามตำแหน่ง ส่วนบุคคลซึ่งมีอิทธิพลโดยบุคลิกภาพและพฤติกรรม แสดงว่าเป็นผู้มีอำนาจส่วนตัว แต่บุคคลบางประเภทเป็นเจ้าของอำนาจทั้งสองประเภท คือ ทั้งอำนาจตามตำแหน่งและอำนาจส่วนตัว

5. แรงจูงใจด้านความสามารถ หมายถึง ความสามารถในการควบคุมองค์ประกอบสิ่งแวดล้อมทั้งทางกายภาพและสังคม ความรู้สึกด้านความสามารถนี้เกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับทัศนคติด้านความคาดหวัง บุคคลจะมีความสามารถหรือไม่ขึ้นอยู่กับความสำเร็จหรือความล้มเหลวในอดีต ถ้าความสำเร็จเหนือความล้มเหลวแล้วความรู้สึกด้านความสามารถจะมีแนวโน้มสูงทำให้เป็นบุคคลที่มองโลกในทางบวกมองสถานการณ์ต่าง ๆ ว่าเป็นการทำทนายที่น่าสนใจ และสามารถจะเอาชนะได้ แต่ถ้าความล้มเหลวอยู่เหนือกว่าแล้วจะทำให้มองโลกในทางลบ บุคคลที่มีความรู้สึกด้านความสามารถต่ำ จะไม่มีแรงจูงใจที่จะแสวงหาการทำทนายใหม่ ๆ หรือทำการเสี่ยงบุคคลพวกนี้จะปล่อยให้สิ่งแวดล้อมบังคับควบคุมมากกว่าที่จะพยายามบังคับควบคุมสิ่งแวดล้อม

6. แรงจูงใจด้านความสำเร็จ เป็นแรงจูงใจที่เด่นชัดของมนุษย์ที่สามารถแยกออกจากความต้องการด้านอื่น ๆ ลักษณะอย่างหนึ่งของบุคคลที่มีแรงจูงใจด้านความสำเร็จ คือจะสนใจในความสำเร็จส่วนตัวมากกว่ารางวัลของความสำเร็จ ความสำเร็จที่ได้รับมีค่ามากกว่าเงินทอง

และค่ายกย่องสรรเสริญบุคคล ที่มีแรงจูงใจด้านความสำเร็จจะมีความก้าวหน้าในการงาน เพราะว่าจะเป็นผู้สรรเสริญให้งานสำเร็จ

7. แรงจูงใจในด้านเงิน เป็นแรงจูงใจที่สลับซับซ้อน และมีความสัมพันธ์กับความ ต้องการทุกประเภททุกระดับ คุณลักษณะที่เด่นและสำคัญที่สุดของเงินก็คือ เป็นตัวแทนในการ แลกเปลี่ยน

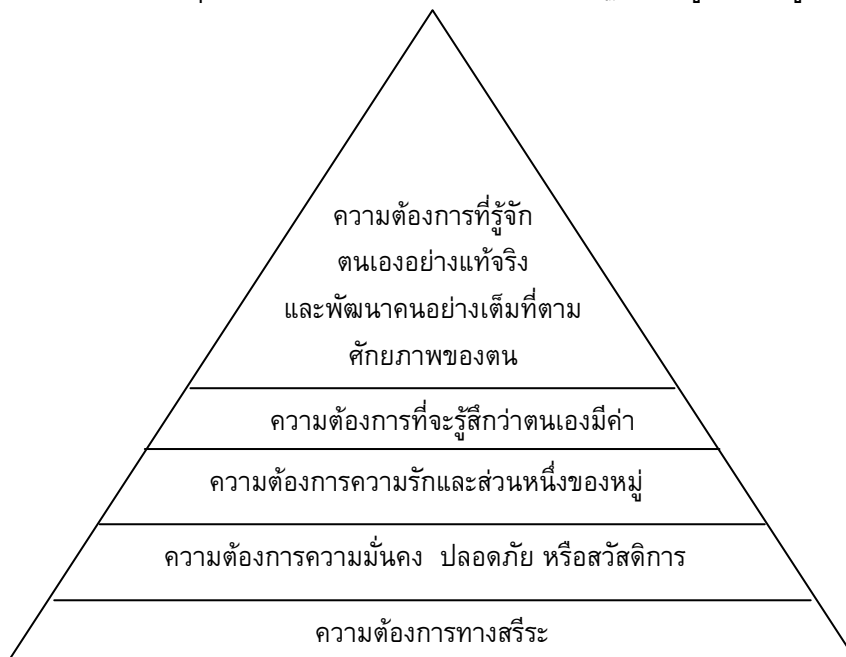
เปรมชัย สโรบล (2542 : 68) ได้ศึกษาเหตุจูงใจในการศึกษาต่อโรงเรียนนายร้อย พระจุลจอมเกล้าของนักเรียนเตรียมทหาร พบว่า เหตุจูงใจ 6 ด้าน คือ ด้านเกียรติยศชื่อเสียง ด้านสังคม ด้านการประกอบอาชีพ ด้านลักษณะของสถาบัน ด้านความสนใจของตนเองและด้าน การกระทำตามความต้องการของผู้อื่น เป็นเหตุจูงใจในระดับมาก นักเรียนเตรียมทหารที่มีระดับ คะแนนเฉลี่ยสะสมต่างกัน ระดับการศึกษาของบิดา ระดับการศึกษาของมารดา อาชีพของบิดา อาชีพของมารดา รายได้ของครอบครัว หรือผู้ปกครองต่อเดือน และการได้รับความรู้เกี่ยวกับ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าต่างกัน มีแรงจูงใจในการศึกษาต่อโดยรวมไม่แตกต่างกัน และ เฉลิมชัย มังกรานนท์ชัย (2534 : 51) ศึกษาปัจจัยในการเลือกเรียนวิชาเอกพลศึกษาในระดับ ปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยของรัฐ ผลการวิจัยพบว่า ด้านความมีเกียรติยศชื่อเสียงเป็นปัจจัย จูงใจให้นิสิตนักศึกษาเข้ามาเรียนสาขาวิชาเอกพลศึกษาอยู่ในระดับมาก คือ เป็นอาชีพที่สุจริต ได้รับการยกย่องจากสังคมว่าเหมาะสมกับผู้มีฝีมือ และความสามารถพิเศษเฉพาะบุคคล เป็น อาชีพที่เข้าสังคมต่าง ๆ ได้ง่ายเป็นอาชีพที่อาจทำชื่อเสียงให้แก่วงศ์ตระกูล และเป็นอาชีพที่ ได้รับการยกย่องนับถือ ส่วนชั้นพรี้ง สุรนันท์ (2535 : 126) ศึกษามูลเหตุจูงใจของนักเรียนใน การเลือกเรียนสาขาช่างอุตสาหกรรมระดับประกาศนียบัตร ในวิทยาลัยเทคนิค สังกัดกรม อาชีวศึกษากลุ่มภาคกลาง พบว่า นักเรียนได้มูลเหตุจูงใจด้านความมีเกียรติยศชื่อเสียงอยู่ใน ระดับมาก ซึ่งมีตัวแปรย่อยเรียงตามลำดับคือ เป็นอาชีพที่มีความจำเป็นต่อหน่วยงานทั้งปัจจุบัน และอนาคตเป็นอาชีพที่มีประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ต้องการประกอบอาชีพที่อาศัยความรู้ และ วิทยาการใหม่ ๆ และเป็นอาชีพที่กำลังเป็นที่นิยมของประชาชนทั่วไป

ดังนั้นสรุปได้ว่า ประเภทของแรงจูงใจแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ แรงจูงใจภายใน เป็นสภาวะที่ต้องการกระทำหรือเรียนรู้บางสิ่งบางอย่างด้วยตนเอง แรงจูงใจด้านนี้เกิดขึ้นเพื่อ สนองความต้องการทางร่างกายและจิตใจ เพื่อให้บุคคลมีชีวิตอยู่ได้ และแรงจูงใจภายนอก เป็น สภาวะที่บุคคลได้รับการกระตุ้นจากสิ่งเร้าภายนอกเร้าให้เกิดความต้องการและแสดงพฤติกรรม ไปสู่เป้าหมาย เช่นต้องการอยู่ร่วมกับผู้อื่นเพื่อจะได้เป็นส่วนหนึ่งของสังคม ต้องการได้รับการ ยกย่องเกียรติยศชื่อเสียง ตลอดจนด้านความสำเร็จในชีวิต

ทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจ

ทฤษฎีแรงจูงใจเกี่ยวกับเรื่องความต้องการของมนุษย์ได้มีนักการศึกษาหลายท่านได้อธิบายไว้จึงมีทฤษฎีเกี่ยวกับการจูงใจมากมายหลายทฤษฎี ดังนี้

มาสโลว์ (สรวงศ์ โค้วตระกูล.2544 : 160 -161 ; อ้างอิงจาก Maslow , Abraham. 1970 : unpaged) ได้เสนอทฤษฎีลำดับขั้นของความต้องการ (Hierachy of Needs Theory) โดยอธิบายว่ามนุษย์จะมีความต้องการจากระดับพื้นฐานไปสู่ระดับที่สูงขึ้น ดังนี้

ภาพประกอบ 1 ลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ตามทฤษฎีแรงจูงใจของมาสโลว์
ที่มา : สรวงศ์ โค้วตระกูล.2544 : 160 -161 ; อ้างอิงจาก Maslow , Abraham.1970 : unpaged

1. ความต้องการทางด้านสรีระ (Physiological Needs) หมายถึง ความต้องการพื้นฐานของร่างกาย เช่น ความหิว ความกระหาย ความต้องการทางเพศ และการพักผ่อน เป็นต้น ความต้องการเหล่านี้เป็นความต้องการที่จำเป็นสำหรับการมีชีวิตอยู่มนุษย์ทุกคนมีความต้องการทางสรีระอยู่เสมอจะขาดเสียมิได้

2. ความต้องการความมั่นคงปลอดภัยหรือสวัสดิการ (Safety Needs) หมายถึง ความต้องการความมั่นคงปลอดภัยทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ เป็นอิสระจากความกลัวทุกข์ บังคับจากผู้อื่นและสิ่งแวดล้อมเป็นความต้องการที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครอง ความต้องการประเภทนี้เริ่มตั้งแต่วัยทารกจนถึงกระทั่งวัยชรา ความต้องการที่จะมีงานทำเป็นหลักแหล่งก็เป็นความต้องการเพื่อสวัสดิภาพของผู้ใหญ่อย่างหนึ่ง

3. ความต้องการความรักและส่วนหนึ่งของหมู่ (Love and Belonging Needs) มนุษย์ทุกคนมีความปรารถนาจะให้เป็นที่รักของผู้อื่น และต้องการมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นและเป็นส่วนหนึ่งของหมู่ทราบว่าทุกคนยอมรับตนเป็นสมาชิก คนที่รู้สึกเหงาไม่มีเพื่อน ชีวิตไม่สมบูรณ์ เป็นผู้ที่ต้องซ่อมความต้องการประเภทนี้คนที่รู้สึกว่าเป็นที่รักและยอมรับของหมู่จะเป็นผู้ที่สมปรารถนาในความต้องการความรักและเป็นส่วนหนึ่งของหมู่

4. ความต้องการที่จะรู้สึกว่าคุณค่า (Esteem Needs) ความต้องการนี้ประกอบด้วยความต้องการที่จะประสบความสำเร็จ มีความสามารถ ต้องการที่จะให้ผู้อื่นเห็นว่าตนมีความสามารถมีคุณค่าและมีเกียรติต้องการได้รับความยกย่องนับถือจากผู้อื่น ผู้ที่มีความสมปรารถนาในความต้องการนี้จะเป็น ผู้ที่มีความมั่นใจในตนเอง เป็นคนมีประโยชน์และมีค่า ตรงข้ามกับผู้ที่ขาดความต้องการประเภทนี้ จะรู้สึกว่าคุณค่าไม่มีความสามารถและมีปมด้อยมองโลกในแง่ร้าย

5. ความต้องการที่จะรู้จักตนเองอย่างแท้จริงและพัฒนาตนเองเต็มที่ตามศักยภาพของตน (Need for Self Actualization) มาสโลว์ อธิบายความต้องการที่เรียกว่า “Self Actualization” ว่าเป็นความต้องการที่จะรู้ตนเองตามสภาพที่แท้จริงของตน จะกล้าที่ตัดสินใจเลือกทางเดินของชีวิตรู้จักค่านิยมของตนเอง มีความจริงใจต่อตนเอง ปรารถนาที่จะเป็นคนดีที่สุดเท่าที่จะมีความสามารถทำได้ทั้งด้านสติปัญญา ทักษะ และอารมณ์ความรู้สึก ยอมรับตนเองทั้งในส่วนเสียของตน ที่สำคัญที่สุดก็คือการมีสติที่ยอมรับว่าตนใช้กลไกในการป้องกันตนเองในการปรับตัว และพยายามที่จะเลิกใช้ เปิดโอกาสให้ตนเองเผชิญกับความจริงของชีวิตเผชิญกับสิ่งแวดล้อมใหม่ ๆ โดยคิดว่าเป็นสิ่งที่ท้าทาย น่าตื่นเต้น และมีความหมาย กระบวนการที่จะพัฒนาตนเองเต็มที่ตามศักยภาพของตนเป็นกระบวนการที่ไม่มีจุดจบตลอดเวลาที่มีชีวิตอยู่ มนุษย์ทุกคนจะมีความต้องการที่จะพัฒนาตนเองเต็มที่ตามศักยภาพของตนเพราะมีน้อยคนที่จะได้ถึงขั้น “Self Actualization” อย่างสมบูรณ์

ทฤษฎีการจูงใจของเฟรดเดอริก เฮิร์ซเบิร์ก (Herzberg's Dual Factor Theory)

เฮิร์ซเบิร์ก (เจริญ บุญทศ.2544. : 23 ; อ้างอิงจาก Herzberg. 1959 : 63) ได้สร้างทฤษฎีนี้ขึ้นมาโดยได้ลบล้างความเชื่อที่ว่าเงินเป็นเพียงสิ่งเดียวที่กระตุ้นให้คนอยากจะทำงานจากการสัมภาษณ์วิศวกรและนักบัญชี 200 คน จากโรงงานอุตสาหกรรมในเมืองพิทส์เบิร์ก มลรัฐเพนซิลเวเนีย สหรัฐอเมริกาเพื่อจะหาว่าองค์ประกอบอะไรที่จะมีความสัมพันธ์กับความรู้สึกในด้านทำให้เกิดความสุขในการทำงานและความเป็นทุกข์ในการทำงาน สรุปว่าองค์ประกอบที่ทำให้เกิดความพอใจงานจะไม่เหมือนกับองค์ประกอบที่นำไปสู่ความไม่พอใจงาน ปัจจัยที่สร้างความไม่พอใจในงานอาจเรียกว่า เป็นปัจจัยบำรุงรักษาจิตใจหรือปัจจัยค้ำจุน ได้แก่ นโยบายต่าง ๆ และลักษณะการบริหารงาน การนิเทศสภาวะของการทำงาน สัมพันธภาพระหว่างบุคคล เงิน สถานภาพ และหลักประกันความมั่นคง ปัจจัยเหล่านี้ไม่ได้เพิ่มขีดความสามารถในการทำงานของคนงาน แต่จะเป็นตัวประกอบที่เป็นปัจจัยการสูญเสียในการปฏิบัติ

งานของคนงานปัจจัยที่สร้างความพึงพอใจหรือปัจจัยกระตุ้นจิตใจคนทำงาน ได้แก่ ความรู้สึก
 สัมฤทธิ์ผล ความเจริญก้าวหน้าในอาชีพ และการได้รับการยกย่องซึ่งคนสามารถจะมี
 ประสบการณ์ในงานและงานนั้นเป็นลักษณะที่ทำหายความสามารถ ปัจจัยเหล่านี้จะช่วยเพิ่มขีด
 ความสามารถในการทำงานให้แก่บุคคล จะเห็นได้ว่าปัจจัยคำจุนั้นเป็นเพียงองค์ประกอบเสริม
 เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความไม่พอใจถือเป็นปัจจัยหลักที่จำต้องมีอยู่ในทุกองค์กรหรือหน่วยงาน
 เช่น ค่าจ้าง สภาพแวดล้อม การทำงาน รวมทั้งการบริหารงาน หากสิ่งเหล่านี้ได้รับการเอาใจใส่
 ดูแลอย่างเพียงพอความไม่พอใจจะหายไป แต่ก็จะไม่ทำให้เกิดทัศนคติทางด้านบวกหรือ
 จูงใจขึ้น ส่วนปัจจัยกระตุ้นนั้นถือเป็นปัจจัยกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจในการทำงาน รวมทั้งการชื่นชม
 ยินดีในผลงานและความสามารถของตนเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง ทฤษฎีการจูงใจของ
 เฮิร์ชเบิร์ก สามารถที่จะนำมาวิเคราะห์ร่วมกับทฤษฎีการจูงใจของมาสโลว์ ได้ดังภาพประกอบ 2

มาสโลว์	เฮิร์ชเบิร์ก
ความต้องการสูงสุดในชีวิต	- งานที่ทำหายความสามารถ - การประสบความสำเร็จในชีวิต - ความก้าวหน้าในตำแหน่ง - ความรับผิดชอบ
ความต้องการให้บุคคลอื่น ยกย่อง	- ความก้าวหน้าของงาน - การเป็นที่ยอมรับ - สถานภาพ
ความต้องการเข้าสังคม	- ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา - ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน
ความมั่นคงปลอดภัย	- การบังคับบัญชา - นโยบายและการบริหารงาน - ความมั่นคงของงาน
ความต้องการทางด้าน ร่างกาย	- สภาพการทำงาน - เงินเดือน - ค่าจ้าง - ความมั่นคงของชีวิตส่วนตัว

ภาพประกอบ 2 การเปรียบเทียบทฤษฎีแรงจูงใจของมาสโลว์กับเฮิร์ชเบิร์ก
 ที่มา : เจริญ บุญทศ.2544. : 24 ; อ้างอิงจาก Herzberg.1959 : unpagged

ทวีชัย ศิริสุภรณ์ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการจูงใจของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ปีการศึกษา 2540 จำนวน 413 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วน ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ปฏิบัติกิจกรรมเพื่อการจูงใจครู โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านการจัดสวัสดิการที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาจำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า โรงเรียนทุกขนาดมีการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อการจูงใจครูโดยภาพรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านการจัดสวัสดิการที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่ปฏิบัติงานโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อการจูงใจครู โดยภาพรวมและเป็นรายด้านอีก 3 ด้าน ด้านการจัดสภาพแวดล้อมในการทำงาน ด้านการสร้าง ความมั่นใจในหน้าที่การงาน และด้านการจัดสวัสดิการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 โดยผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลาง มีการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อเป็นการจูงใจครูมากกว่าผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก และทิพมาศ แก้วซิม (2542 : บทคัดย่อ) ทำการวิจัยแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของอาจารย์โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร โดยรวมและเป็นรายด้าน 5 ด้าน คือ ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ ด้านความรับผิดชอบ และด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน จำแนกตามสถานภาพการปฏิบัติงาน ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และสถานที่ปฏิบัติงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นอาจารย์โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 3 แห่ง คือ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน จำนวน 181 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ท จำนวน 70 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ตามแบบของเซฟเฟ ผลการวิจัยพบว่า

1. อาจารย์โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน โดยรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อาจารย์มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานในด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติและด้านความรับผิดชอบอยู่ในระดับสูง ส่วนแรงจูงใจในการปฏิบัติงานด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงานอยู่ในระดับปานกลาง

2. อาจารย์โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่มีสถานภาพการปฏิบัติงานแตกต่างกัน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อาจารย์ที่สอนและปฏิบัติงานอื่นมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ และด้านความรับผิดชอบสูงกว่าอาจารย์ที่สอนอย่างเดียว นอกจากนั้นอาจารย์ที่สอนอย่างเดียว มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน สูงกว่าอาจารย์ที่สอนและปฏิบัติงานอื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. อาจารย์โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอาจารย์ที่มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ และด้านความรับผิดชอบสูงกว่าอาจารย์ที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. อาจารย์โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอาจารย์ที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปีขึ้นไป มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานด้านความสำเร็จในการทำงานสูงกว่าอาจารย์ที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

5. อาจารย์โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ปฏิบัติงานต่างกันมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อาจารย์โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานด้านการยอมรับนับถือ และด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงานสูงกว่าอาจารย์โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ทฤษฎีแรงจูงใจของวูม (เจริญ บุญทศ.2544. : 25 ; อ้างอิงจาก Vroom.1970 : 91 – 103) ได้แก่ ทฤษฎีความคาดหวัง (Expectation Theory) ทฤษฎีนี้ได้มาจากการศึกษาด้านจิตวิทยาของบุคคลในองค์กร ซึ่งพบว่าบุคคลจะกระทำการใดก็ตามมากขึ้นอยู่กับผลตอบแทนที่ได้รับ ดังนี้

1. ความพอใจและความไม่พอใจต่อผลตอบแทนที่ได้รับ
2. ผลตอบแทนที่ได้รับเมื่อเปรียบเทียบกับผู้อื่น
3. โอกาสที่ได้รับผลตอบแทนตามความคาดหวัง

ในทฤษฎีของ วูม การที่มนุษย์จะเลือก หรือตัดสินใจกระทำการหนึ่งสิ่งใดนั้นมีสาเหตุหรือแรงจูงใจโดยอาศัยเหตุผลและปัจจัยหลาย ๆ อย่างประกอบกัน มิได้เกิดจากเพียงปัจจัยหนึ่งปัจจัยเดียว

เบย์คอน (กิติ ตย์คานนท์ . 2533 : 128 ; อ้างอิงจาก Baykon. unpaged) ได้สรุปทฤษฎีของเบย์คอนว่าความต้องการจิตใจของมนุษย์มี 3 ประการ ได้แก่

1. ความต้องการมีความรักและพวก เป็นความต้องการทางจิตใจขึ้นต่อเนื่องจากเราอยู่ในสังคมมนุษย์ ถ้าเขาไม่ยอมรับเราเข้าเป็นพรรคพวกเราก็อยู่กับเขาไม่ได้ การที่จะให้กลุ่มยอมรับเข้าเป็นพวกนั้นก็ขึ้นอยู่กับเรา โดยต้องยึดหลักที่ว่าถ้าต้องการจากเขาเราต้องให้เขาก่อน หรือถ้าต้องการให้เขารักเรา เราต้องรักเขาก่อน

2. ความต้องการชื่อเสียง เกียรติยศและความเด่น เมื่อเรามีพรรคพวกดีและทำให้ใครๆ รักใครแล้วเราก็มีความต้องการหรืออยากได้สิ่งอื่นต่อไปอีก เนื่องจากความต้องการ หรือค้นหาของมนุษย์นั้นไม่มีที่สิ้นสุด สิ่งที่เราต้องการต่อไปอีกก็คือ เกียรติยศชื่อเสียงซึ่งจะทำให้คนอื่นยอมรับนับถือและยกย่องเรา และก็จะมียอทิพพลเหนือผู้อื่นได้

3. ความต้องการที่จะรักษาเกียรติยศชื่อเสียง และความเด่นนั้นได้คงอยู่ตลอดไปเมื่อสามารถกระทำตัวให้มีเกียรติยศชื่อเสียง และความเด่นแล้วทุกคนก็ต้องการที่จะรักษาสภาพนั้นไว้ให้คงอยู่กับตนตลอดกาลนับว่าเป็นความสำเร็จสมหวังในชีวิต

ทฤษฎีความต้องการความสำเร็จของแม็คเคลแลนด์ (The Need to Achievemet Theory)

แม็คเคลแลนด์ (เจริญ บุญทศ.2544 : 25 ; อ้างอิงจาก McClellan.1961 :121-126) นักจิตวิทยาได้ทำการวิจัยในเรื่องความต้องการความสำเร็จ พบว่าผู้ที่ประสบความสำเร็จสูงทั้งหมดแตกต่างกับบุคคลอื่นโดยทั่วไปโดยจะมีลักษณะดังนี้

1. มีความรับผิดชอบสูง แสวงหาโอกาสเพื่อจะได้โอกาสในการรับผิดชอบแก้ไขปัญหามีอยู่ พวกนี้จะมีความปรารถนาจะกระทำสิ่งต่าง ๆ ให้ดีขึ้นกว่าเดิมอยู่เสมอมีเป้าหมายระดับกลางเพราะหากไม่ประสบผลสำเร็จแล้วจะรู้สึกไม่สบายใจดังนั้นจึงไม่ตั้งเป้าหมายไว้สูงเกินไปเพื่อลดความเสี่ยงและให้ความเชื่อมั่นในความสำเร็จสูง

2. ต้องการได้รับข้อมูลกลับที่ทันการณ์ เกี่ยวกับงานของตนว่าสำเร็จหรือล้มเหลวเพื่อการตัดสินใจของตนในงานครั้งต่อไป

3. ต้องการทำงานร่วมกับผู้ที่มีความสามารถ เพื่อที่เขาได้พยายามปรับปรุงความสามารถเขาให้ทัดเทียมผู้มีความสามารถ ความรู้สึกเช่นนี้จะเป็นแรงจูงใจให้เกิดความมานะที่จะประสบความสำเร็จที่สูงต่อไป

นอกจากนี้ อาร์ พันธ์มณี (2542 : 183 – 192) ได้กล่าวถึงทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจสรุปได้ดังนี้

ทฤษฎีความต้องการความสุขส่วนตัว (Hedonistic Theory) มูลเหตุสำคัญของมนุษย์ที่ทำให้เกิดแรงจูงใจก็เพราะมนุษย์ต้องการหาความสุขส่วนตัวและพยายามหลีกเลี่ยงความเจ็บปวดทฤษฎีแรงจูงใจเกี่ยวกับความต้องการความสุขส่วนตัวนี้อาจกล่าวได้ว่า บุคคลทุกคนมีความต้องการ แสวงหาความสุขส่วนตัว ลักษณะความต้องการแสวงหาความสุขนี้จึงเป็นแรงจูงใจหรือ

ตัวเราที่ทำให้บุคคลได้มีการกระทำหรือพฤติกรรมต่างๆออกมา แต่ลักษณะการแสดงออกของพฤติกรรมในแต่ละบุคคลนั้นมีการแสดงออกมาแตกต่างกัน บางคนมีการแสดงออกถึงความสุขของตนโดยการสร้างความดีต่อผู้อื่น ลักษณะการแสวงหาความสุขส่วนตัวนี้ยังมีการแสดงออกในลักษณะของความรู้สึกเจ็บปวดด้วย

ทฤษฎีสัญชาตญาณ (Instinctive Theory) สัญชาตญาณเป็นสิ่งที่ติดตัวบุคคลมาตั้งแต่กำเนิด ซึ่งทำให้บุคคลมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้าต่าง ๆ โดยไม่จำเป็นจะต้องมีการเรียนรู้ ลักษณะของสัญชาตญาณซึ่งเป็นสิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิดนี้จึงเป็นปฏิกิริยาที่มีผลต่อแรงจูงใจให้บุคคลได้กระทำพฤติกรรมต่างๆ ซึ่งลักษณะของสัญชาตญาณมีหลายประเภท คือ

1. สัญชาตญาณเกี่ยวกับการดำรงชีวิต
2. สัญชาตญาณเกี่ยวกับความตาย
3. สัญชาตญาณทางสังคม

ทฤษฎีการมีเหตุผล (Cognitive Theory) เป็นทฤษฎีที่มีความเชื่อในเรื่องเกี่ยวกับความสามารถของบุคคลในการมีเหตุผลที่จะตัดสินใจกระทำสิ่งต่าง ๆ เพราะบุคคลทุกคนมักจะมี ความตั้งใจจริง และมีความปรารถนาที่จะกระทำพฤติกรรมใดต่าง ๆ ด้วยความจริงใจ นอกจากนี้ทฤษฎีนี้มีความเชื่อว่าบุคคลมีอิสระที่จะกระทำพฤติกรรมได้อย่างมีเหตุผล สามารถตัดสินใจต่อการกระทำต่าง ๆ ได้ มีความรู้ว่าจะต้องทำอะไร ปรารถนาสิ่งใดและควรจะต้องต้องตัดสินใจออกมาในลักษณะใด

ทฤษฎีแรงขับ (Drive Theories) โดยปกติแล้วพฤติกรรมและการกระทำต่างๆ ของบุคคลนั้นจะมีส่วนที่สัมพันธ์กับแรงขับภายในของแต่ละบุคคล แรงขับนั้นเป็นภาวะความตึงเครียดทางร่างกายเป็นตัวกลางที่ทำให้ร่างกายได้มีการแสดงพฤติกรรมต่างๆ เพื่อขจัดความเครียดนั้นออกไป แรงขับจึงมีลักษณะที่สำคัญ 2 ลักษณะคือ แรงขับภายในร่างกายหรือแรงขับปฐมภูมิ เป็นแรงขับที่เกิดจากความต้องการของร่างกายและแรงขับภายนอกหรือแรงขับทุติยภูมิ เป็นแรงขับที่เกิดจากความต้องการทางด้าน สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ซึ่งลักษณะดังกล่าวจะมีผลทำให้บุคคลมีพฤติกรรมที่แตกต่างกันออกไป อันเป็นผลเนื่องมาจากประสบการณ์และการเรียนรู้ที่สะสมไว้ในแต่ละบุคคล

แรงขับสามารถที่จะทำให้บุคคลเกิดแรงจูงใจตามระบบชีววิทยา (Classification of Biological Drives) ซึ่งจำแนกได้เป็น 4 ประเภท

1. แรงขับเพื่อการอยู่รอดของชีวิต (Vegetative Drives)
2. แรงขับฉุกเฉิน (Emergency Drives)
3. แรงขับเพื่อการสืบพันธุ์ (Reproductive Drives)
4. แรงขับเพื่อการศึกษา (Educational Drives)

ประสาธ อิศรปรีดา (2538 : 302 – 305) ได้แบ่งทฤษฎีแรงจูงใจเป็น 4 ทฤษฎี คือ

1. ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม (Behavioral Approaches to Motivation) นักจิตวิทยาในกลุ่มพฤติกรรมนิยมมีแนวคิดที่ว่า พฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากสิ่งเร้าและทิศทางของพฤติกรรมจะถูกกำหนดโดยการเสริมแรงและการลงโทษ หลักการเหล่านี้ได้อธิบายเกี่ยวกับแรงจูงใจไว้เช่นกัน คือ เรื่องการเสริมแรงปฐมภูมิ (Primary Reinforcement) จะเกี่ยวข้องโดยตรงกับความต้องการทางสรีระ (ความหิว ความกระหาย เพศ) หรือตัวเสริมแรงทุติยภูมิ (Secondary Reinforcement) เกี่ยวข้องกับสิ่งเร้าซึ่งเกิดขึ้นควบคู่กับตัวเสริมแรงปฐมภูมิ จนมีคุณสมบัติคล้ายกับตัวเสริมแรงปฐมภูมินั้น ถ้าเด็กได้รับตัวเสริมแรงหลังจากที่ได้กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เด็กก็มีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมนั้นซ้ำๆ ลักษณะนี้จึงเป็นการสร้างนิสัยหรือการกระทำบางอย่างของบุคคล เช่น เด็กที่เรียนวิชาภาษาไทยแล้วได้รับรางวัลเป็นคำชมเชยหรือได้รับความสนใจความรักจากครู ถ้าได้รับสิ่งที่พึงพอใจน้อย ๆ เขาก็จะมีเจตคติที่ดีหรือชอบเรียนวิชาภาษาไทยเป็นต้น

ทฤษฎีกลุ่มพฤติกรรมนิยมจะเน้นการให้การเสริมภายนอก (แรงจูงใจภายนอก) เช่น คะแนนดาว หรือรางวัลอื่น ๆ ซึ่งตรงกันข้ามกับทฤษฎีของกลุ่มปัญญานิยมที่เน้นการให้รางวัลตนเอง (แรงจูงใจภายใน)

2. ทฤษฎีมนุษยนิยม (Humanistic Approaches to Motivation) นักทฤษฎีมนุษยนิยมที่มีชื่อเสียงมากได้แก่ มาสโลว์ (Abraham Maslow) และ โรเจอร์ส (Carl Rogers) นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้เกิดขึ้นจากความคิดที่ว่า จิตวิทยาของกลุ่มพฤติกรรมนิยม และจิตวิทยาของกลุ่มจิตวิเคราะห์ (Psychoanalysis) ของฟรอยด์ (Sigmund Freud) อธิบายพฤติกรรมของมนุษย์ไม่ชัดเจนเพียงพอจิตวิทยามนุษยนิยมจะอธิบายเรื่องแรงจูงใจของมนุษย์ โดยเน้นย้ำที่อิสระภาพของบุคคลในการที่จะเลือกกระทำ กำหนดแนวทางพฤติกรรมของตนเอง ตลอดจนการพัฒนาศักยภาพแห่งตนจิตวิทยาในกลุ่มนี้จะเน้นความสำคัญของแรงจูงใจภายใน ซึ่งบางท่านมีทรรศนะว่าความต้องการนับถือตนเอง (Self – Esteem) และความต้องการตระหนักในตนเพื่อพัฒนาศักยภาพแห่งตน (Self-Actualization) เป็นศูนย์กลางของการแสดงพฤติกรรมทั้งหลาย

3. ทฤษฎีปัญญานิยม (Cognitive Approaches to Motivation) ทรรศนะสำคัญของทฤษฎีปัญญานิยมก็คือ เขาคิดว่าพฤติกรรมของบุคคลไม่ได้เกิดจากการตอบสนองต่อเหตุการณ์ภายนอกหรือจากภาวะไม่สมดุลทางกาย เช่น ความหิว หรือความกระหาย เหมือนที่กลุ่มพฤติกรรมนิยมกล่าวไว้ แต่พฤติกรรมทั้งหลายเกิดจากการแปลความหมายจากเหตุการณ์เหล่านั้น เช่นเมื่อถึงเวลาเที่ยงวันท่านก็จะรู้สึกหิวหิว ลุกลุกทำงานต่อไปไม่ได้เพราะถึงเวลาจะไปรับประทานอาหาร ลักษณะนี้อธิบายได้ว่าพฤติกรรมการลุกลุกหรือหยุดหงุดหงิดง่ายของท่านไม่ได้เกิดจากการขาดอาหารแต่เกิดจากการแปลความหมายว่าเที่ยงแล้วถึงเวลาที่ท่านต้องไปรับประทานอาหารแล้ว เป็นต้น นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้เชื่อว่าพฤติกรรมจะถูกกำหนดโดยความคิด

(ความเชื่อ ความคาดหวัง เป้าหมาย ค่านิยม) ไม่ได้เกิดจากการได้รับรางวัลหรือตัวเสริมแรง หรือประสบการณ์ที่ถูกลงโทษมาแล้วในอดีต

นักจิตวิทยาปัญญานิยมบางท่าน กล่าวว่ามนุษย์มีความต้องการพื้นฐานที่จะเข้าใจสิ่งรอบตัวมีความคิดที่จะกำหนดทิศทางของตนเอง และการกระทำเพื่อเอาชนะสิ่งแวดล้อม ความคิดนี้คล้ายๆ กับที่เพียเจต์อธิบายถึงภาวะความสมดุล (Equilibration) ด้วยการซึมซับ (Assimilate) หรือ ปรับขยาย (Accommodate) สิ่งที่เราพบเห็นให้เข้ากับโครงสร้างความรู้เดิมที่มีอยู่ ฉะนั้นมนุษย์ทุกคนจึงมีลักษณะกระตือรือร้นอยากรู้อยากเห็นและไม่หยุดนิ่งเพื่อพัฒนาโครงสร้างความรู้และแก้ปัญหาต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลาจิตวิทยากลุ่มนี้จะเน้นเรื่องแรงจูงใจภายใน คล้ายกับกลุ่มมนุษยนิยมตัวอย่างทฤษฎี แรงจูงใจของกลุ่มปัญญานิยม ได้แก่ ทฤษฎีอ้างสาเหตุของไวเนอร์ (Weiner's Attribution Theory) และทฤษฎีการคาดหวังคุณค่าแห่งตนของโควิงตัน (Covington's Self – Worth Theory)

4. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Approach to Motivation) เป็นกลุ่มที่ผสมผสานระหว่างแนวคิดของกลุ่มพฤติกรรมนิยมและกลุ่มปัญญานิยม คือให้ความสนใจทั้งผลของการกระทำและความคิดความเชื่อของบุคคล ทฤษฎีนี้จะอธิบายแรงจูงใจในรูปผลคุณของความคาดหวังกับคุณค่าของเป้าหมายที่ต้องการ (Expectancy Value Theories) หรือกล่าวให้ง่ายขึ้นได้ว่าทฤษฎีนี้จะอยู่ในรูป “ถ้าหากฉันพยายามให้มากขึ้น ฉันจะประสบความสำเร็จหรือไม่?” และ “ถ้าฉันประสบความสำเร็จ ผลที่ได้รับจะมีคุณค่าสำหรับฉันหรือไม่?” เนื่องจากแรงจูงใจจะอยู่ในรูปของผลคุณ ฉะนั้นถ้าหากตัวประกอบตัวใดตัวหนึ่งเป็นศูนย์ แรงจูงใจก็จะมีค่าเป็นศูนย์หรือไม่มีแรงจูงใจ

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจของมนุษย์นั้นมีหลายทฤษฎี ดังที่ได้กล่าว แต่โดยสาระสำคัญของแต่ละทฤษฎี สามารถสรุปได้ว่า มนุษย์มีแรงจูงใจหรือความต้องการไม่สิ้นสุด โดยจะมีความต้องการในขั้นพื้นฐานมาก่อนคือ ความต้องการด้านปัจจัยสี่ ความต้องการด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจ หรือความมั่นคงในการปฏิบัติงาน และความต้องการความปลอดภัยทางด้านร่างกายหลังจากได้รับการตอบสนองในขั้นพื้นฐานแล้วก็จะมีแรงจูงใจหรือความต้องการในขั้นต่อไป ซึ่งเป็นความต้องการในระดับสูงขึ้นไป คือ ความต้องการความรัก ความเป็นเจ้าของ อยากมีเพื่อนพ้องอยากมีชื่อเสียงเกียรติยศ ต้องการให้คนอื่นยกย่องนับถือ อยากมีอำนาจบารมีเหนือคนอื่น ๆ ต้องการความเจริญก้าวหน้าความสำเร็จ และต้องการรักษาความมีชื่อเสียงเกียรติยศ ความเด่นรวมทั้งความสำเร็จให้คงอยู่ตลอดไป

ทฤษฎีเกี่ยวกับการเลือกอาชีพ

การเลือกอาชีพเกิดจากการที่บุคคลหาความรู้เกี่ยวกับอาชีพ โดยจะเลือกอาชีพที่ดีที่สุด และสนองความต้องการของตนเองมากที่สุด โดยเน้นความสำคัญของการรู้จักตนเองอย่างแท้จริงในเรื่องความสามารถ ความถนัด ลักษณะนิสัย จุดเด่น จุดด้อย เพื่อนำไปเปรียบเทียบกับข้อมูลทางด้านอาชีพ ทฤษฎีและแนวทางการเลือกอาชีพที่สำคัญมีดังนี้ (เปรมชัย สโรบล.2542 : 17 ; อ้างอิงจาก ปัญญา สังข์ภิรมย์.2529 : 25)

ทฤษฎีวิเคราะห์ลักษณะและองค์ประกอบของบุคคล (Traits and Factors Theory) ทฤษฎีนี้มีหลักการว่า บุคคลใช้วิจารณญาณตัดสินใจเลือกอาชีพโดยอาศัยหลักการวิเคราะห์ตนเอง และวิเคราะห์อาชีพประกอบกันโดยมีรากฐานมาจากจิตวิทยาความแตกต่างระหว่างบุคคล (Psychology of Individual Differences) และจิตวิทยาประยุกต์ (Applied Psychology) โดยมีหลักการว่าบุคคลประกอบด้วยลักษณะหลายประการ เช่น ความสามารถ ความถนัด ความสนใจบุคลิกลักษณะ เช่น เป็นคนชอบเก็บตัว แสดงตัว ใจเย็น หรือใจร้อน ซึ่งสำรวจและวัดได้ด้วยแบบสอบถามจิตวิทยาหรือแบบสำรวจตลอดจนใช้การสังเกตหรือการสัมภาษณ์ นอกจากนี้ยังมีการเน้นว่าบุคคลเลือกอาชีพโดยพิจารณาลักษณะของอาชีพประกอบกับการพิจารณาตนเอง เช่น การพิจารณาลักษณะอาชีพ ความต้องการของตลาดแรงงาน เวลา และทุนทรัพย์ที่จะต้องใช้ในการเตรียมตัวประกอบอาชีพ และยังมีความเชื่อว่าการเลือกอาชีพของบุคคลไม่ใช้การลองผิดลองถูก แต่ต้องใช้ความคิดพินิจวิเคราะห์เป็นอย่างดี

หลักการดังกล่าวเหมือนหลักการเลือกอาชีพของแฟรงค์ พาร์สัน (Frank Parson) ซึ่งได้รับการยกย่องว่าเป็นบิดาแห่งการแนะแนวอาชีพ โดยมีหลักการเลือกอาชีพดังนี้ คือ (สุวัฒน์ วัฒนวงศ์.2538 : 11 ; อ้างอิงจาก Rogers.1976 : unpagged)

1. การวิเคราะห์ตนเอง โดยบุคคลจะวิเคราะห์คุณสมบัติต่าง ๆ และองค์ประกอบของตนเองเป็นต้นว่า ความสามารถ ความสนใจ ความถนัด บุคลิกภาพ ฐานะทางเศรษฐกิจ สถานการณ์ต่าง ๆ ในครอบครัว
2. การวิเคราะห์อาชีพ โดยบุคคลจะแสวงหาความรู้ต่าง ๆ เกี่ยวกับอาชีพเป็นต้นว่า ความรู้เกี่ยวกับลักษณะของอาชีพ ความต้องการของตลาดแรงงานเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ
3. การใช้วิจารณญาณในการตัดสินใจเลือกอาชีพ โดยอาศัยหลักการวิเคราะห์ตนเอง และวิเคราะห์อาชีพประกอบกัน

อุไรวรรณ โพธิเวชเทวัญ (2539 : บทคัดย่อ) ศึกษาสิ่งจูงใจในการเลือกเรียนหลักสูตรธุรกิจศึกษาของนิสิตระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร พบว่า มีค่าเฉลี่ยของสิ่งจูงใจในระดับสูง 10 ข้อ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ คือ ความสนใจในการประกอบอาชีพธุรกิจ ความศรัทธาในชื่อเสียงของสถาบันที่เปิดสอน สามารถประกอบธุรกิจอื่น ชอบเรียนเกี่ยวกับธุรกิจ ต้องการประกอบธุรกิจส่วนตัว เห็นความก้าวหน้าของผู้นำทางด้าน

ธุรกิจ โอกาสในการสอบเข้าเรียนสูง เห็นความสำคัญของบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการธุรกิจ สร้างทางเลือกในการเลือกอาชีพและขยายโลกทัศน์ของตนเอง สำหรับ ทวีพันธ์ คล้ายเพชร (2541 : บทคัดย่อ) ศึกษาแรงจูงใจของนักศึกษาที่เข้าศึกษาวิชาชีพพระยาศน์ในวิทยาลัยสารพัดช่าง เขตการศึกษา 5 พบว่า นักศึกษาที่เข้าศึกษาวิชาชีพพระยาศน์ในวิทยาลัยสารพัดช่าง เขตการศึกษา 5 ส่วนใหญ่มีแรงจูงใจอยู่ในระดับมากและปานกลาง โดยมีแรงจูงใจในระดับมาก 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเกียรติยศชื่อเสียง ด้านความถนัด ความสนใจ และเหตุผลส่วนตัว ด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านการเงินตามลำดับ ส่วนด้านบุคคลมีแรงจูงใจอยู่ในระดับปานกลาง

นอกจากนี้ สว่างจิตร์ พัทธมณีปกรณ์ (2541 : 81) ศึกษาเหตุจูงใจในการเลือกเรียนวิชาเอกคอมพิวเตอร์ธุรกิจ พบว่า ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในอาชีพมีเหตุจูงใจสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการยอมรับในสังคม ด้านความสนใจในวิชาชีพและด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักศึกษาต้องการที่จะประกอบอาชีพที่สามารถสนองความต้องการของตนเองได้และเป็นอาชีพที่ก้าวหน้าเร็ว

จะเห็นได้ว่าการเลือกอาชีพของบุคคลนั้น เกิดจากที่บุคคลสำรวจตนเองควบคู่ไปกับการสำรวจอาชีพ แล้วจึงตัดสินใจเลือกอาชีพ ดังนั้น การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับอาชีพ การให้นักเรียนได้ประเมินตนเองจากแบบทดสอบด้านต่าง ๆ และการให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับอาชีพ จะเป็นหนทางที่จะทำให้นักเรียนสามารถสำรวจตนเองและสำรวจอาชีพ และสามารถตัดสินใจเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับความรู้ ความสามารถ ความถนัด และบุคลิกภาพของนักเรียนได้

ทฤษฎีการเลือกอาชีพของฮอลแลนด์ (Holland's Theory of Vocational Choice)

จอห์นแอล ฮอลแลนด์ (ปาริชาติ พรหมสุวรรณ.2538 : 29 ; อ้างอิงจาก Holland.1966 : 53 – 59) อธิบายการเลือกอาชีพของบุคคลในปี ค.ศ.1959 ว่าแบบฉบับของพฤติกรรมหรือบุคลิกภาพที่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ มีหลักการว่าบุคคลจะเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับบุคลิกภาพของตน ฮอลแลนด์ (Holland) ได้สร้างเครื่องมือสำหรับวัดความคิดนี้ออกมา 2 อย่างคือ เครื่องมือสำรวจความสนใจในอาชีพ Vocational Preference Inventory - VPI และ Self – Directed Search – SDS ทฤษฎีนี้ขึ้นอยู่บนสมมติฐานที่ว่า ลักษณะของความสนใจในการเลือกอาชีพของบุคคลก็คือลักษณะของบุคลิกภาพนั่นเอง ซึ่งฮอลแลนด์ได้แบ่งกลุ่มของความสนใจในการเลือกอาชีพออกไปตามลักษณะของกลุ่มคนดังนี้คือ

1. เป็นบุคคลที่ชอบกิจกรรมที่เกี่ยวกับการควบคุมการปฏิบัติกับเครื่องยนต์กลไก (Realistic) งานเกษตรกรรม เทคนิค ช่าง กีฬา เป็นต้น
2. เป็นบุคคลที่ชอบวิเคราะห์ประเมินผล (Investigative) อยากรู้ อยากเห็น ชอบค้นคว้า ยึดระเบียบกฎเกณฑ์ และมีความแน่นอน
3. เป็นบุคคลที่ชอบแสดงออกไม่คล้อยตามบุคคลอื่น (Artistic) เป็นคนชอบริเริ่มไม่เอาอย่างใคร ทำงานอย่างอิสระ ไม่มีโครงสร้างมากนัก ใช้ความคิดฝันได้สะดวก

4. เป็นบุคคลที่ชอบทำงานร่วมกับผู้อื่น (Social) ช่วยเหลือผู้อื่น ช่วยคนที่มีปัญหาทางจิตใจแต่ไม่ชอบให้ใครสั่ง ไม่ชอบอยู่ใต้บังคับบัญชาของใคร

5. เป็นบุคคลที่ชอบกิจกรรมที่มีอิทธิพลเหนือคนอื่น (Enterprise) ใช้ทักษะทางการพูดจามองเห็นตนเองเป็นผู้นำเต็มตัว ชอบชักจูงชักนำให้ผู้อื่นคล้อยตามเป็นบุคคลที่ชอบทำงานเกี่ยวกับตัวเลข การนับจำนวน

6. เป็นบุคคลที่ชอบบทบาทที่เป็นผู้ใต้บังคับบัญชา (Conventional) พอใจที่จะคล้อยตามหรือเชื่อฟังเสียงการโต้แย้ง

ดังนั้น บุคคลจะพิจารณาบุคลิกภาพของตนเอง และพิจารณาลักษณะของงานและสภาพแวดล้อมเพื่อให้เหมาะสมกับตนเอง ซึ่งฮอลแลนด์เน้นว่าการที่บุคคลรู้จักบุคลิกภาพของตนเอง และมีความรู้เกี่ยวกับอาชีพ มีความสำคัญมากในการเลือกอาชีพ ทั้งนี้เพราะความคาดหวังเกี่ยวกับอาชีพของบุคคล (Level of Occupational Choice) นั้นขึ้นอยู่กับการที่บุคคลประเมินตนเอง

วิชาชีพครู

ความหมายของวิชาชีพครู

คำว่า “วิชาชีพ” พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 (2539 : 743) อธิบายวิชาชีพเป็นอาชีพที่ต้องอาศัยความชำนาญ

คำว่า “ครู” มีผู้ให้ความหมายไว้มากมายตามทัศนะของแต่ละท่าน ซึ่งล้วนแต่เห็นว่าครูเป็นผู้ที่มีความสำคัญในการพัฒนาบุคคลในชาติเพื่อให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติในที่นี้ ได้รวบรวมความหมายของคำว่า “ครู” ดังจะกล่าวต่อไปนี้

พระวิสุทธิโสภณ (2538 : 35) เจ้าอาวาสวัดพุทธาราม ประเทศสวีเดน ได้กล่าวว่า “ครู คือ ปุชนียบุคคลของชาติ” ครูในอดีตส่วนใหญ่เป็นครูด้วยความเสียสละ เอาใจใส่เพื่อความเจริญของศิษย์ หรืออีกนัยหนึ่ง คือ เป็นครูด้วยวิญญาน เมตตาและห่วงใย ครูมีทั้งความเป็นครูและความประพฤติส่วนตัวดี เป็นที่ยกย่องนับถือ จึงเป็นบุคคลที่ควรเคารพเทิดทูนมีฉายาว่า ปุชนียบุคคลของสังคม ส่วน พระพุทธทาสภิกขุ (2538 : 65 - 66) ได้กล่าวว่า “ครูคือผู้สร้างโลก” โดยผ่านทางเด็กเพื่อสร้างเด็กให้เป็นคนดี และเป็นผู้ใหญ่ที่ดี ครูตามหลักธรรมในพุทธศาสนา หมายถึง บิณฑบาต ซึ่งเป็นครูคนแรกต่อมาก็คือครูที่โรงเรียนซึ่งทำหน้าที่ร่วมกันโดยอบรมสั่งสอนให้เกิดนิสัย มารยาท วัฒนธรรม และคุณสมบัติต่าง ๆ นอกจากนี้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้อธิบายว่า ครู หมายถึง บุคลากรวิชาชีพ ซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอนและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ในสถานศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน กล่าวสรุปได้ว่า ครู คือบุคลากรวิชาชีพซึ่งทำหน้าที่หลักด้านการจัดการเรียนการสอนและเป็นผู้ถ่ายทอดวิชาความรู้ ทักษะ การสืบสานวัฒนธรรม ประเพณีภูมิปัญญาและ

การสั่งสอนอบรมเพื่อปลูกฝังให้ศิษย์เป็นคนดีมีคุณธรรมจริยธรรม และสามารถนำความรู้เหล่านั้นไปใช้ประกอบอาชีพเพื่อความผาสุกในชีวิตของตนเอง ครอบครัว และสังคม

ดังนั้นกล่าวได้ว่า วิชาชีพครู คือ อาชีพซึ่งมีความจำเป็นจะต้องศึกษาเรียนรู้อยู่เสมอ การศึกษาดังกล่าว มักจะเริ่มที่วิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัยและติดต่อกันไปจนตลอดเวลาที่ประกอบอาชีพ วิชาชีพจะต้องอาศัยการอุทิศตัวตลอดชีวิตในการให้บริการเฉพาะอย่างแก่ผู้อื่นผู้อยู่ในวิชาชีพจำเป็นต้องมีการพัฒนาตนเอง ในทักษะที่จำเป็นเพื่อให้สามารถให้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพวิชาชีพสร้างเสริมและสนับสนุนระดับจริยธรรมสูงระหว่างสมาชิก และพยายามค้นหามุคผลที่เหมาะสมเข้าสู่วิชาชีพ และพยายามรักษาให้บุคคลที่มีคุณลักษณะเหมาะสมที่จะเป็นครูนี้คงอยู่ในองค์กร บุคคลที่ไม่มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนการสอนจะได้รับคำแนะนำว่าไม่ควรเข้าสู่วิชาชีพครูการเป็นครูที่ดีต้องมีการอุทิศตัวสูง ทั้งอุทิศพลังงาน เวลา และมีความตั้งใจจริงที่จะพัฒนาตนเองทางวิชาชีพอยู่เสมอ ดังภาพประกอบ 3

การเตรียมเข้า สู่วิชาชีพ (Professional Preparation)		
การศึกษาต่อเนื่อง (Continuous Education)	ครู	การอุทิศตัว (Commitment)
การมีบทบาท ทางวิชาชีพในสังคม (Professional Involvement)		

ภาพประกอบ 3 องค์ประกอบของลักษณะวิชาชีพครู ซึ่งเป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอด

ระยะเวลาที่ยังประกอบอาชีพครู

ที่มา : วลัยภา พัดเป็ย.2539 : 20 ; อ้างอิงจาก Evans and Brueckner. 1992 : 3-5

ลักษณะสำคัญของวิชาชีพครู

ลักษณะสำคัญของวิชาชีพ (Profession) โดยทั่วไปนี้ประกอบด้วยองค์ประกอบหลักๆ ที่ได้มีผู้ประมวลไว้ คือ (ไพฑูรย์ สินลารัตน์. 2538 : 4-5)

1. วิชาชีพต้องมีภาระหน้าที่ในการให้บริการที่สำคัญกับบุคคลและสังคม
2. วิชาชีพต้องสามารถบ่งบอกภาระหน้าที่เฉพาะได้
3. วิชาชีพจะต้องมีองค์ความรู้และทักษะเฉพาะในการปฏิบัติงาน

4. วิชาชีพจะต้องมีการตัดสินใจและดำเนินการของสมาชิกด้วยข้อมูลความรู้ที่มีหลักการทฤษฎียืนยัน

5. วิชาชีพจะมีวิชาการ (Discipline) หนึ่งหรือมากกว่าเป็นพื้นฐานแล้วพัฒนาหรือสร้างความรู้และทักษะขึ้นมาเป็นลักษณะเฉพาะของตน

6. วิชาชีพจะมีสมาคมวิชาชีพหนึ่ง หรือมากกว่าที่มีอิสระในการดูแลการทำงานและสิ่งแวดล้อมของวิชาชีพนั้น

7. วิชาชีพจะต้องมีมาตรฐานในการรับเข้าสู่อาชีพและสู่มาตรฐานในการดำรงวิชาชีพนั้น

8. วิชาชีพจะต้องมีการเตรียมเข้าสู่วิชาชีพหรือการเข้าสู่วิชาชีพด้วยโปรแกรมที่ต่อเนื่องชัดเจน โดยทั่วไปจะเตรียมในโรงเรียนวิชาชีพ (Profession School) วิทยาลัยหรือในมหาวิทยาลัย

9. วิชาชีพจะต้องได้รับความเชื่อถือและความมั่นใจในการปฏิบัติงานของบุคคลในวิชาชีพจากชุมชน

10. วิชาชีพจะต้องมีสมาชิกของวิชาชีพที่มีความมุ่งมั่นสูงในการรับใช้สังคมและมีความผูกพันที่จะรักษาคุณภาพไว้ตลอดชีวิต

11. วิชาชีพจะต้องมีอำนาจในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายจากผู้รับบริการหรือจากองค์กรที่มอบหมายและปฏิบัติงานในความรับผิดชอบต่อวิชาชีพของตนเอง

12. วิชาชีพจะต้องมีอิสระในการปฏิบัติงานโดยไม่ถูกแทรกแซงโดยตรงจากคนนอกแต่รับผิดชอบต่อสังคมผ่านทางวิชาชีพของตนเอง

วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพหนึ่งในสังคมเช่นเดียวกับวิชาชีพชั้นสูงอื่นๆ และมีลักษณะสำคัญโดยทั่วไปๆ ดังนี้ (บุหงา วัฒนะ.2533 : 2)

1. เป็นวิชาชีพที่มีบริการให้แก่สังคม มีลักษณะเฉพาะเจาะจง มีความจำเป็นต่อสังคม โดยเฉพาะเยาวชนและผู้ที่อยู่ในวัยศึกษา

2. เป็นการใช้วิธีการแห่งปัญญาในการให้บริการ เป็นการสอน การถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ค่านิยมไปสู่เยาวชน ซึ่งจะต้องอาศัยความรู้ระดับสูงมาก สติปัญญาความสามารถ จึงต้องสูงด้วย

3. เนื่องจากภาระหน้าที่ของครูสำคัญและหนักหน่วง ครูจึงต้องได้รับการศึกษาอบรมให้มีความรู้อย่างลึกซึ้ง กว้างขวาง เข้าใจทั้งตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อม

4. มีกระบวนการเรียนการสอนที่มีหลักสูตรที่เป็นมาตรฐาน บทบาทของครูจึงหนักไปในทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีอิสระเสรีภาพทางวิชาการ

5. เป็นวิชาชีพที่มุ่งบริการผู้อื่นมากกว่าการหาผลประโยชน์

6. วิชาชีพครู มีสถาบันวิชาชีพเป็นแหล่งมาตรฐานกลางคอยควบคุมส่งเสริมความก้าวหน้าของวิชาชีพนี้ คือ ครูสภา

นอกจากนี้ กองมาตรฐานวิชาชีพครู (2537 : 14) ได้ให้ข้อเสนอเกี่ยวกับคุณลักษณะที่สำคัญของวิชาชีพไว้ 9 ประการ คือ

1. วิชาชีพนั้นจะต้องเป็นที่พึงพอใจและขาดไม่ได้ต่อความต้องการของสังคม และต้องได้รับการแต่งตั้งและเป็นที่ยอมรับของสังคมเป็นสำคัญ
 2. วิชาชีพต้องมีการฝึกฝนทั้งในด้านอาชีพและวัฒนธรรมอย่างเพียงพอ
 3. วิชาชีพต้องประกอบด้วยวิธีการหรือกรรมวิธีเกี่ยวกับความรู้พิเศษหรือความรู้อันเป็นรากฐาน
 4. วิชาชีพต้องเกี่ยวกับความชำนาญที่เป็นที่ต้องการของสาธารณชนทั่ว ๆ ไป ได้แก่ ความชำนาญซึ่งเป็นส่วนพื้นฐานและเป็นส่วนที่ต้องการหรือพึงมี
 5. วิชาชีพเป็นอาชีพที่ต้องการความสุจริต และพิจารณาอันเหมาะสมแก่เวลาและบทบาทหน้าที่
 6. วิชาชีพนั้นต้องเป็นงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและผลของวิชาชีพนี้จะต้องเป็นมาตรฐาน
 7. ผู้ประกอบวิชาชีพจะต้องมีความนึกคิด และสามัญสำนึกที่จะนำวิธีการทางวิทยาศาสตร์ไปใช้ดำเนินการทางวิชาการได้
 8. องค์กรวิชาชีพต้องมีอำนาจในตัวเองอย่างเพียงพอที่จะรักษาสติขณของสมาชิกได้ตลอด
 9. ผู้ประกอบวิชาชีพ จะต้องประพฤติดีตามจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ
- วิจิตร ศรีสอาน (2535 : 823-824) อธิบายลักษณะของวิชาชีพชั้นสูงไว้ว่ามี 6 ลักษณะดังนี้
1. วิชาชีพชั้นสูงจะต้องมีบริการที่ให้แก่สังคมที่มีลักษณะเจาะจงและจำเป็น (Social Service)
 2. สมาชิกของวิชาชีพชั้นสูงจะต้องใช้วิธีการแห่งปัญญาในการให้บริการ (Intellectual Method)
 3. สมาชิกของวิชาชีพชั้นสูงจะต้องได้รับการศึกษาอบรมให้มีความรู้กว้างขวางลึกซึ้ง โดยใช้เวลายาวนานพอสมควร (Long Period of Training)
 4. สมาชิกของวิชาชีพชั้นสูงจะต้องมีเสรีภาพในการใช้วิชาชีพนั้น ๆ ตามมาตรฐานของวิชาชีพ (Professional Autonomy)
 5. สมาชิกของวิชาชีพชั้นสูงจะต้องประพฤติดีและมีจริยธรรมแห่งวิชาชีพนั้น (Professional Ethics)
 6. วิชาชีพชั้นสูงจะต้องมีสถาบันหรือองค์กรวิชาชีพเป็นแหล่งกลางคอยสร้างสรรค์ จรรโลง ความมั่นคงแห่งวิชาชีพ (Professional Institution)

ยนต์ ชุ่มจิต (2541 : 35-37) ได้กล่าวถึงอาชีพครูว่า อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานของวิชาชีพชั้นสูงสรุปได้ดังนี้คือ

1. ให้บริการแก่สังคม (Social Service) ผู้ประกอบวิชาชีพชั้นสูง จะต้องให้บริการแก่สังคมทั้งทางตรงและทางอ้อม
2. ใช้วิธีการแห่งปัญญาในการให้บริการ (Intellectual Methods) หมายความว่า ในการปฏิบัติต่อผู้รับบริการจริง วิชาชีพนั้นต้องอาศัยความรู้และสติปัญญาเป็น พื้นฐานสำคัญมากกว่าการใช้ทักษะหรือความชำนาญเพียงด้านเดียว
3. ระยะเวลาการศึกษาอบรมยาวนาน (Professional Training) ผู้ประกอบอาชีพชั้นสูง ต้องมีเวลาในการฝึกอบรมในสถาบันอุดมศึกษาเป็นเวลานานพอสมควร อย่างน้อยเป็นเวลา 4 ปี หลังจากจบระดับมัธยมศึกษา
4. ความเป็นอิสระในการประกอบอาชีพ (Professional Autonomy) ผู้ประกอบวิชาชีพชั้นสูงทุกชนิด สามารถใช้ความรู้ความสามารถทางวิชาการ และการตัดสินใจ พิจารณางานในหน้าที่ด้วยตนเอง
5. มีจรรยาบรรณ (Code of Ethics) ได้ควบคุมพฤติกรรมของผู้ประกอบอาชีพ เช่น อาชีพแพทย์ ก็มีจรรยาบรรณแพทย์ อาชีพทนายความหรือนักกฎหมายก็มีจรรยาบรรณของนักกฎหมาย เป็นต้น
6. มีองค์กรการพิทักษ์ผลประโยชน์ (Professional Organization) ผู้ประกอบวิชาชีพชั้นสูงทุกคนจะได้รับความคุ้มครองสวัสดิภาพและส่งเสริมความสามารถของตนจากองค์กรพิทักษ์ผลประโยชน์ เช่น นักกฎหมายมีเนติบัณฑิตยสภา เป็นต้น

จากแนวคิดของบุคคลต่างๆ สรุปได้ว่า อาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูง เพราะมีการกึ่งในการให้บริการแก่สังคมโดยอาศัยความรู้ และสติปัญญาในการประกอบอาชีพ มีการเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการและต้องฝึกอบรมอยู่เสมอเพื่อความก้าวหน้า และเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม มีองค์กรวิชาชีพรองรับ ได้แก่คุรุสภามีจรรยาบรรณที่ผู้ประกอบอาชีพต้องยึดถือเป็นแนวปฏิบัติร่วมกัน

การเรียนการสอนวิชาชีพครู

ในกระบวนการของหลักสูตรและการเรียนการสอนของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อผลิตบัณฑิตครูที่มีคุณภาพ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2538 : 8 -12) ได้ให้ความสำคัญกับองค์ประกอบ 5 เรื่องใหญ่ คือ 1. วิชาพื้นฐานทั่วไป 2. วิชาเนื้อหา 3. วิชาชีพครู 4. วิชาเตรียมประสบการณ์ และ 5. วิชาฝึกสอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. วิชาพื้นฐานทั่วไป เป้าหมายหลักของวิชาชีพพื้นฐานทั่วไปหรือบางที่ เรียกว่า วิชาการศึกษาทั่วไป (General Education) นี้เป็นกลุ่มวิชาจัดขึ้นเพื่อส่งเสริมให้ ผู้เรียนเป็น สมาชิกที่ดีของสังคม นั่นคือจะต้องรู้การแสวงหาความรู้อยู่เสมอ รู้จักวิเคราะห์ วิวิจารณ์ ประเมิน สภาพการณ์ เศรษฐกิจ สังคม การเมืองว่ามีความเหมาะสม ไม่เหมาะสมเพียงใด รู้จักแยกแยะ สิ่งใดผิดถูก ดีงาม ถูกต้องตามหลักการเพียงใด พร้อมทั้งเชื่อมั่นในสิ่งที่ตัวเองเห็นว่ามี ความเหมาะสม และดำเนินชีวิตตามความเชื่อมั่นอย่างมีคุณธรรมเพียงพอ

นอกจากนี้วิชาพื้นฐานทั่วไปยังครอบคลุมถึงวิชาที่ใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน เพื่อการใช้ชีวิตที่ดี เช่น ความรู้ความเข้าใจในชีวิตครอบครัว ชีวิตรอบข้าง ชีวิตทางสังคม เศรษฐกิจและทักษะด้านภาษา การสื่อสารในลักษณะต่างๆ และคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

สำหรับวิชาชีพครูควรเน้นความเป็นคนดีในลักษณะของการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม มีความรับผิดชอบทางสังคม และมุ่งมั่นที่จะสร้างสังคมที่ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้เพราะครูต้องไปสอนเด็กให้ พัฒนาสังคมของเขาให้ดีขึ้นต่อไป

2. วิชาเนื้อหา วิชาชีพครูมีลักษณะพิเศษคือเป็นวิชาเนื้อหาและวิชาบุคล นั่นคือ การสอนในวิชาชีพครูต้องสอนเนื้อหาวิชาการ และกระบวนการไปพร้อมกันด้วย วิชาเนื้อหาที่ครู จะต้องไปสอนนั้นโดยทั่วไปจะเป็นวิชาทางวิชาการ เช่น วิชาในหมวดมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ได้แก่ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สังคมศึกษา ฟิสิกส์ เคมี ชีววิทยา นอกจากนี้ ก็จะเป็นวิชาการ วิชาชีพต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นวิชาชีพทางธุรกิจ เกษตร หรือ อุตสาหกรรม การจัดเนื้อหาวิชาการจะพิจารณาตามหลักสูตรและการนำไปใช้ในระดับ โรงเรียน เป็นหลักสำคัญ

การจัดเนื้อหาวิชานั้นมีหลากหลายรูปแบบกันไป โดยทั่วไปจะดูว่าต้องการความแน่นใน เนื้อหามากน้อยเพียงใด ให้เน้นเนื้อหาเป็นเพียงวิชาเดียวก็ให้เป็นวิชาเอก หรือวิชาเฉพาะไป ใน การที่ต้องการให้มีเนื้อหาแน่น 2 วิชา ก็ต้องลดหลั่นหน่วยกิตและเนื้อหาลง อาจจะมีลักษณะ 2 เอกหรือเอก-โท ก็แล้วแต่ความเหมาะสมเฉพาะแห่งเฉพาะเวลา

3. วิชาชีพครู ลักษณะวิชาของวิชาชีพครูโดยตรงนั้นคือ กลุ่มวิชาที่สัมพันธ์โดยตรงกับ หลักสูตรการสอน เป็นวิชาที่ให้ความเข้าใจว่าหลักสูตรและการสอนคืออะไร อะไรคือ องค์ประกอบสำคัญของหลักสูตรและการสอน การจัดหลักสูตรและการสอนจะดำเนินไปได้เท่าไร และจะทำให้ได้ดีอย่างไร วิชาในกลุ่มนี้โดยทั่วไปจะประกอบด้วย 1. กลุ่มวิชาพื้นฐานการศึกษา 2. วิชากลุ่มหลักสูตรและการสอน 3. วิชาทางด้านการจัดการและ 4. วิชาทางด้านมาตรฐาน รับรองคุณภาพ

การเป็นครูนั้นเราจะต้องรู้ว่าการศึกษาและอาชีพครูเป็นอย่างไร มีบทบาท หน้าที่ อย่างไรในสังคม การศึกษาและอาชีพครูไปเกี่ยวข้องกับสังคมเศรษฐกิจ การเมืองในประเทศและ ต่างประเทศในลักษณะใด เด็กที่เราสอนเป็นอย่างไร เราจะสอนเขาไปทำไม ไปทำอะไร เพื่อ

อะไร การทำความเข้าใจเกี่ยวกับความหมาย บทบาท หน้าที่ ความสัมพันธ์เกี่ยวข้องและองค์ประกอบต่างๆ เหล่านี้เป็นหน้าที่ของวิชาพื้นฐานทางการศึกษา

เมื่อมีพื้นฐานทางการศึกษาดีแล้วหมายความว่า ครูจะรู้ว่าจะทำหน้าที่ครูไปเพื่ออะไร ทำไมจึงทำ ทำแล้วจะได้อะไร หลังจากนั้นครูก็จะลงมือปฏิบัติว่าจะสอนอย่างไร ความรู้พื้นฐานเรื่องหลักสูตรและการสอนจึงเป็นวิชาสำคัญในกลุ่มนี้ ตามด้วยวิชาที่จะช่วยให้ครูรู้ว่าจะมีเทคนิคกระบวนการอะไรบ้างที่จะช่วยให้ครูสอนได้ดีที่สุด ประหยัดที่สุด วิชาเทคโนโลยีจึงมีความสำคัญในกลุ่มนี้ หลังจากนั้นจึงตามด้วยวิชาประเมินผลเพื่อดูว่าเราสอนไปเป็นอย่างไร

ในสมัยใหม่การจัดการมีบทบาทสำคัญมากขึ้น ทั้งครูและผู้บริหารจะต้องมีความเข้าใจในระบบและกระบวนการจัดการทั้งการจัดระบบโรงเรียน การจัดการระดับชั้นเรียน และการจัดการในห้องเรียน (Classroom Management) วิชาการจัดการจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นในระบบโรงเรียนสมัยใหม่กลุ่มวิชาสุดท้ายแต่มีความสำคัญอย่างมากในการดำเนินงานของอาชีพครู กลุ่มวิชาทางด้านคุณธรรมจริยธรรมโดยเฉพาะวิชาทางด้านหน้าที่ความรับผิดชอบของครู จรรยาบรรณครู จริยธรรมของครูในสังคม วิชาเหล่านี้เป็นวิชาพื้นฐานทางการปฏิบัติ เมื่อเรียนรู้ถูกเถียง อภิปรายและทำความเข้าใจกับตัวเองแล้ว สภาพแวดล้อมและองค์ประกอบของหน้าที่จะทำให้ครูมีคุณธรรมสูงและดีขึ้น

วิชาชีพครูนี้เป็นแก่นและแกนหลัก การวิเคราะห์ความจำเป็น การค้นคว้า และติดตามความก้าวหน้าใหม่ ๆ การทดลองและวิจัยค้นคว้า ตลอดจนการคำนึงถึงปรัชญาและความเชื่อพื้นฐานของสถาบันและคณาจารย์ผู้สอนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่ง

4. วิชาเตรียมประสบการณ์ วิชาชีพทุกวิชาชีพจะต้องมีทักษะสำหรับวิชาชีพเสมอ วิชาชีพครูก็เช่นเดียวกัน มีงานในอาชีพที่ครูทุกคนต้องปฏิบัติโดยเฉพาะงานที่เกี่ยวกับคนทั้งเด็กและผู้ใหญ่ งานที่เกี่ยวกับสังคม ทั้งท้องถิ่น และเมือง งานที่เกี่ยวกับความรู้ ทั้งแหล่งความรู้ และวิธีการหาความรู้ ผู้อยู่ในอาชีพจะต้องมีทักษะและมีวิธีการที่จะทำงานเกี่ยวข้องกับคน สังคม และความรู้อย่างเพียงพอ จึงต้องเป็นการเตรียมเป็นขั้นตอน

การเตรียมประสบการณ์ดังกล่าวควรจะเริ่มจากการทำความเข้าใจกับเรื่องดังกล่าวแล้ว วิเคราะห์และประเมินเชิงวิชาการก่อน หลังจากนั้นจึงจัดให้มีประสบการณ์ กิจกรรมในห้องเรียนที่เกี่ยวกับประสบการณ์ดังกล่าว โดยเน้นกิจกรรมในรูปของกรณีศึกษา กลุ่ม เกมส์ และกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในรูปแบบต่าง ๆ

การเตรียมในลักษณะห้องทดลอง เพื่อฝึกทักษะต่าง ๆ ในรูปแบบของการสอนย่อย (Micro- Teaching) เป็นการเตรียมและฝึกผู้ที่จะทำหน้าที่ทางครูได้อย่างมีประสิทธิภาพในระดับหนึ่งโดยเน้นการฝึกที่ผสมผสานกับเนื้อหาวิชาการที่เรียนอยู่เป็นประจำ

การสร้างประสบการณ์จำลองโดยอาศัยแนวคิดของบทบาทสมมุติที่สร้างขึ้นบนพื้นฐานของเหตุการณ์จริงไม่ว่าจะเป็นจำลองในการทำงานและแก้ปัญหาให้กับคน การจำลอง

เหตุการณ์ในสังคมและการจำลองลักษณะทางความรู้ จะช่วยฝึกการคิด การแก้ปัญหา และทำงานในสภาพจริงได้อย่างดีพอสมควร

การดึงสภาพจริงมาสู่สถาบันก็เป็นการเตรียมประสบการณ์อีกลักษณะหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียนในทางวิชาชีพได้คุ้นเคยกับเหตุการณ์และสภาพที่จะเป็นจริง เช่น การจัดให้เด็กนักเรียนได้มาเยี่ยมดำเนินกิจการและพูดคุยกับผู้เรียนในสถาบัน จัดวันสังคม วันก้าวหน้าทางวิชาการ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้คุ้นเคยและสัมผัสกับสภาพที่เป็นจริง

การมีประสบการณ์ตรงด้วยการไปศึกษา สังเกต และมีส่วนร่วมในโรงเรียน ในสถาบันในชุมชนต่าง ๆ ภายใต้การดูแลแนะนำของอาจารย์จะช่วยให้ผู้เรียนในสถาบันวิชาชีพครุมีพื้นฐานที่ดีพอสำหรับการทำงานในวิชาชีพครู

5. วิชาฝึกสอน การฝึกสอนหรือฝึกประสบการณ์วิชาชีพถือเป็นงานสำคัญของวิชาชีพ จุดเน้นจะต้องอยู่ที่การได้ทดลอง ทดสอบ และประเมินตัวเองว่าตัวเองคิดอย่างไร รู้สึกอย่างไร และทำได้เพียงใดต่องานวิชาชีพนั้น มองเห็น และเข้าใจแนวทางที่จะพัฒนาตนเอง และควรพัฒนาใหม่ได้อยู่ตลอดเวลาโดยเฉพาะเมื่อไปทำงานจริงแล้วการดำเนินงานในด้านหลักสูตรจะต้องผสมผสานและกลมกลืนกันทั้งภาพ ทั้งหลักสูตรประเภทต่าง ๆ

หน้าที่และความรับผิดชอบของครู

ธีรศักดิ์ อัครบวร. (2542 : 23) กล่าวว่า หน้าที่ หมายถึง กิจที่ต้องกระทำหรือกิจที่พึงกระทำ อาจจะเป็นการกระทำตาม กฎหมาย จริยธรรม สามัญสำนึก หรือข้อตกลงใดๆ ก็ได้ และความรับผิดชอบ หมายถึง ภาระหรือความผูกพันต่อผลที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่หรือการกระทำต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นผลดีหรือผลเสียหากก็ตาม ความรับผิดชอบเป็นความผูกพันที่ทำให้บุคคลพยายามปฏิบัติหน้าที่ของตนเองให้สำเร็จ ทั้งยังเป็นความผูกพันที่ทำให้บุคคลไม่ประพฤติดิต่อกฎเกณฑ์หรือระเบียบใด ๆ อีกด้วย ความรับผิดชอบนั้นแสดงให้เห็นในลักษณะของการปฏิบัติหน้าที่อย่างสม่ำเสมอไม่หลีกเลี่ยงและปฏิบัติภารกิจทันเวลาที่กำหนด

หน้าที่และความรับผิดชอบของครู หมายถึง กิจที่ครูต้องกระทำให้ได้ผลดีโดยสม่ำเสมอ การกระทำของครูเพื่อให้เกิดผลดีได้นั้นต้องอาศัยพื้นฐานของกฎระเบียบ แบบธรรมเนียม จริยธรรม จรรยาบรรณและคุณธรรมเป็นปัจจัยสำคัญด้วย

กล่าวโดยสรุปความรับผิดชอบในหน้าที่ของครูเป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของครูที่สังคมคาดหวัง เป็นภารกิจที่สังคมมอบหมายให้ผู้ประกอบวิชาชีพครูกระทำ และเป็นพันธกิจที่ผู้เป็นครูมอบให้กับสังคม หรือภาระการงานที่ครูต้องรับผิดชอบและต้องกระทำ ซึ่งอาจเป็นการกระทำตามคุณธรรมจริยธรรมทำตามกฎหมาย หรือจากสามัญสำนึกก็ได้

ธีรศักดิ์ อัครบวร (2542 : 29) ได้ให้ความหมายของบทบาทหน้าที่ของครูตามรูปคำในภาษาอังกฤษ “ TEACHERS” ดังต่อไปนี้

T	=	Teaching and Training	การสั่งสอนและการฝึกอบรม
E	=	Ethics Instruction	การอบรมคุณธรรมและจริยธรรม
A	=	Action Research	การค้นคว้าวิจัยหรือการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ
C	=	Cultural Heritage	การถ่ายทอดวัฒนธรรม
H	=	Human Relationship	การสร้างมนุษยสัมพันธ์
E	=	Extra Jobs	การปฏิบัติหน้าที่พิเศษต่าง ๆ
R	=	Report and Counseling	การรายงานผลและการแนะแนว
S	=	Student Activities	การจัดกิจกรรมนักเรียน

นอกจากนี้ ยนต์ ชุ่มจิต (2543 : 73-81) ได้อธิบายความหมายของ “ TEACHERS” ในรูปตัวอักษรแต่ละตัว ดังต่อไปนี้

T (Teaching) การสอน หมายถึง การอบรมสั่งสอนศิษย์ให้มีความรู้ความสามารถในวิชาการทั้งหลายทั้งปวง ซึ่งถือว่าเป็นงานหลักของครูทุกคน ตามระเบียบคุรุสภาว่าด้วยจรรยาบรรณฯ และวินัยตามระเบียบประเพณีของครู พ.ศ.2526 ข้อ3 กำหนดไว้ว่า “ ครูควรตั้งใจสั่งสอนศิษย์ให้เป็นพลเมืองดีของชาติและปฏิบัติหน้าที่ของตนให้เกิดผลดีด้วยความเอาใจใส่ อุทิศเวลาของตนให้แก่ศิษย์ จะละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่การงานมิได้” และในข้อ 6 กำหนดไว้ว่า “ครูต้องถ่ายทอดวิชาความรู้โดยไม่บิดเบือนและปิดบังอำพราง ไม่นำหรือยอมให้นำผลงานทางวิชาการของตนไปใช้ในทางทุจริตหรือเป็นภัยต่อมนุษยชาติ” จากข้อกำหนดในจรรยาบรรณครู ทั้ง 2 ข้อที่นำมากล่าวนี้นี้จะเห็นได้ว่าหน้าที่สำคัญของครู คือ การอบรมสั่งสอนศิษย์ การถ่ายทอดวิชาความรู้ให้แก่ศิษย์โดยเฉพาะในจรรยาบรรณครูข้อ 3 ถือว่าการอบรมสั่งสอนศิษย์เป็นหน้าที่สำคัญมาก จะละทิ้งไม่ได้เพราะถ้าหากครูละทิ้งหรือทอดทิ้งการสอน ก็คือครูละทิ้งหน้าที่ของครู ซึ่งการกระทำเช่นนั้นจะมีผลต่อความเจริญเติบโตทางความคิดและสติปัญญาของศิษย์อย่างมาก ดังนั้น ครูทุกคนจึงต้องตระหนักในเรื่องการสอนเป็นอันดับแรก โดยถือว่าหัวใจของความเป็นครู คือ การอบรมสั่งสอนศิษย์ให้เป็นคนดีมีความรู้ในวิชาการทั้งปวง ซึ่งการที่ครูจะปฏิบัติหน้าที่ในการสอนของครูได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์นั้น สิ่งสำคัญที่ครูต้องกระทำ คือ การเพิ่มสมรรถภาพในการสอนให้แก่ตนเอง ซึ่งศาสตราจารย์ดร.สาโรช บัวศรี ได้อธิบายไว้ว่า ครูที่มีสมรรถภาพในการสอนนั้น จะต้องรู้จักในสิ่งต่อไปนี้ (สาโรช บัวศรี 2521 : 9) 1. ใช้หลักจิตวิทยาแห่งการเรียนรู้ 2. ใช้หลักการเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็ก 3. วางแผนสำหรับการสอนอย่างละเอียดถี่ถ้วน 4. ใช้วิธีการสอนแบบต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม 5. ใช้วิธีการวัดผลที่เหมาะสม 6. ใช้แบบทดสอบต่างๆ ให้เกิดประโยชน์ในการเรียนการสอน 7. ปกครองชั้นและบริหารงานของชั้นได้อย่างราบรื่น ตลอดจนปฏิบัติงานธุรการต่าง ๆ ของโรงเรียนได้

นอกจากนี้ กิลเบิร์ต ไฮเอท (ซีรคัคส์ อัครบวร 2542 : 32 ;อ้างอิงจาก Gilbert Highet) กล่าวไว้ในหนังสือ The Art of Teaching ว่าการสอนที่ดีมีลักษณะดังนี้

1. ต้องมีความรู้ในเรื่องที่สอนอย่างลึกซึ้งแม่นยำ 2. ต้องมีอารมณ์ขันสอนได้ สนุกสนานไม่น่าเบื่อ 3. ต้องมีความแม่นยำ และมีความมั่นใจในการสอน 4. สอนด้วยความรัก และเมตตาให้นักเรียนไม่ข่มขู่บังคับกรรโชก 5. ต้องมีความอดทนและอดกลั้นต่อความไม่รู้ของนักเรียน 6. ต้องมีความเข้าใจในการพัฒนาการและความสนใจของนักเรียน 7. ต้องรู้จักยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียน

E (Ethics) จริยธรรม หมายถึง การที่ครูมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการอบรม ส่งเสริมจริยธรรมให้แก่นักเรียน ซึ่งถือว่าเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบที่สำคัญอีกประการหนึ่งของครูนอกจากครูจะต้องอบรมส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้มีจริยธรรมแล้วครูทุกคนจะต้องประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นผู้มีจริยธรรมอันดีงามเหมาะสมด้วยเพราะพฤติกรรมอันเหมาะสมที่ครูได้แสดงออกจะเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับการปลูกฝังศรัทธาให้แก่ศิษย์ เพื่อศิษย์จะได้นำเอาไปเป็นแบบอย่างสำหรับการประพฤติปฏิบัติต่อไป

A (Academic) วิชาการ หมายถึง ความเป็นนักวิชาการ นั่นคือ ครูจะต้องเป็น นักวิชาการเพราะอาชีพครูคือการให้ความรู้แก่นักเรียน ความรู้ที่ครูให้แก่ นักเรียนต้องเป็น ความรู้ที่ถูกต้องบริสุทธิ์และทันสมัย ฉะนั้น จึงจำเป็นสำหรับครูที่จะต้องขวนขวายศึกษาความรู้ อยู่เสมอจะต้องด้วยวิธีการศึกษาด้วยตำรา การเข้าร่วมอบรมสัมมนา หรือศึกษาต่อใน สถาบันการศึกษาก็ถือเป็นการศึกษาหาความรู้ทั้งสิ้น

C (Cultural Heritage) หมายถึง การสืบทอดทางวัฒนธรรม คือ ผู้เป็นครูจะต้องเป็นผู้ สืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมอันดีงามของชาติไว้ ซึ่งการสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมของครูอาจ กระทำได้ 2 วิธีใหญ่ๆคือ

1. ด้วยการปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีของไทยอย่างถูกต้องเหมาะสม วัฒนธรรม หรือประเพณีบางอย่างที่ไม่ค่อยเหมาะสมก็ไม่ควรเคร่งครัดนัก ส่วนสิ่งใดที่สังคมส่วนใหญ่นิยมชมชอบเห็นว่าดีงามถูกต้อง ครูก็ควรนำมาปฏิบัติให้เป็นตัวอย่างแก่ศิษย์และประชาชน เช่น

- วัฒนธรรมในการแต่งกายให้ถูกต้องตามกาลเทศะ
- กิริยามารยาทแบบไทย
- การอุปสมบท
- งานมงคลสมรส

2. ด้วยวิธีการอบรมสั่งสอนนักเรียนให้เข้าใจในวัฒนธรรมและประเพณีของไทยอย่าง ถูกต้อง และในขณะเดียวกันก็พยายามส่งเสริมกระตุ้นนักเรียนให้นำไปปฏิบัติให้ถูกต้องตาม แบบฉบับอันดีงามที่บรรพบุรุษได้ยึดถือปฏิบัติมา

H (Human Relationship) มนุษยสัมพันธ์ หมายถึง ความมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ครูจะต้อง มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับคนหลายฝ่าย หากครูมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีจะทำให้ครูประสบความสำเร็จใน การทำงาน และสถานศึกษาจะมีความเจริญก้าวหน้าด้วย

E (Evaluation) การประเมินผล หมายถึง การประเมินผลการเรียนการสอน คือครูต้องมีความรู้ความเข้าใจในการประเมินเรียนการสอนของนักเรียน การประเมินการเรียนการสอนของครูโดยยึดหลักทั่วไปว่า “ที่ใดที่มีการสอน ที่นั่นต้องมีการสอบ” และ Extra Jobs คือหน้าที่เกี่ยวกับงานพิเศษขององค์กรที่ได้รับมอบหมาย เช่น งานธุรการโรงเรียน งานบรรณารักษ์ งานปกครอง งานอาหารกลางวัน งานตามระเบียบราชการ การตรวจเวรยาม การทำงานนอกสถานที่ ฯลฯ ซึ่งงานต่าง ๆ เหล่านี้บางลักษณะก็จำเป็นต้องใช้ความสามารถพิเศษบางประการของครู ครูจำเป็นต้องศึกษา ฝึกฝน ความสามารถพิเศษบางอย่างไว้ด้วย เช่น งานคอมพิวเตอร์ ดนตรี ศิลปะ เป็นต้น (ธีรศักดิ์ อัครบวร.2542 : 33)

R (Research) การวิจัย หมายถึง ครูต้องเป็นนักแก้ปัญหา เพราะการวิจัยเป็นวิธีแก้ปัญหาและการศึกษาหาความรู้ความจริงโดยใช้วิธีการที่เชื่อถือได้ การวิจัยของครูในที่นี้อาจจะเป็นเพียงค้นคว้าหาสาเหตุต่าง ๆ ที่นักเรียนมีปัญหาไปจนถึงการวิจัยอย่างมีระบบในชั้นสูง ๆ ก็ได้ สาเหตุที่ครูต้องมีหน้าที่และความรับผิดชอบในด้านนี้ด้วยก็เพราะในการเรียน การสอนวิชาต่าง ๆ ครูจะต้องพบปัญหาอยู่เสมอ เช่น เด็กไม่ทำการบ้าน เด็กชอบลักขโมย และชอบหนีเรียน เป็นต้น พฤติกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ ถ้าครูสามารถทำการแก้ไขได้ก็จะทำให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และ R (Report and Counseling) มีหน้าที่ในการรายงานผลและการให้คำปรึกษา คือ ครูต้องรายงานผลการพัฒนาการของศิษย์ทุก ๆ ด้านต่อผู้ปกครองและผู้บังคับบัญชาอย่างสม่ำเสมอ ครูต้องมีความรู้ความเข้าใจและความสามารถในการวัดผลและประเมินผล ทั้งสามารถรายงานผลได้อย่างถูกต้องทั้งทางด้านการศึกษาเล่าเรียน ความประพฤติ สุขภาพอนามัย และลักษณะนิสัยของนักเรียน นอกจากรายงานผลซึ่งเป็นระเบียบปฏิบัติแล้ว ครูยังต้องเป็นผู้ช่วยร่วมแก้ไขและป้องกันไม่ให้ศิษย์ล้มเหลวในการศึกษาและพัฒนาการด้านต่าง ๆ โดยการเป็นผู้ที่คอยให้คำแนะนำ ช่วยเหลือทั้งกับตัวศิษย์และผู้ปกครองด้วย ทั้งการรายงานผลและแนะแนวต้องทำให้สม่ำเสมอและตรงเวลา (ธีรศักดิ์ อัครบวร .2542 : 33)

S (Service) การบริการ หน้าที่และความรับผิดชอบของครูในด้านนี้ส่วนใหญ่เป็นการให้บริการแก่ศิษย์และผู้ปกครอง แต่ในบางโอกาสก็จำเป็นต้องให้บริการแก่ประชาชนในท้องถิ่นด้วยเช่น การให้บริการความรู้แก่ประชาชนในท้องถิ่นทั้งในด้านความรู้ทางอาชีพ สุขภาพ อนามัย การให้คำปรึกษาหารือ และการร่วมกันแก้ปัญหาของชุมชน เป็นต้น นอกจากนี้ S (Student Activities) คือ หน้าที่จัดกิจกรรมนักเรียน ครูต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการต่าง ๆ ของศิษย์การที่จะพัฒนาให้ศิษย์มีประสบการณ์ที่เหมาะสมนั้น ครูต้องเป็นผู้จัดสภาพการณ์หรือกิจกรรมให้เหมาะสมนั่นเอง กิจกรรมนักเรียนที่ครูต้องจัดมีตั้งแต่กิจกรรมในชั้นเรียนที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อให้ศิษย์มีโอกาสนำสิ่งที่เรียนในห้องเรียนไปใช้ และกิจกรรม นอกหลักสูตรเพื่อให้นักเรียนมีประสบการณ์ โลกทัศน์ และ

วิสัยทัศน์ที่กว้างขวางซึ่งจะช่วยให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสำเร็จในชีวิต (ธีรศักดิ์ อัครบวร .2542 : 33)

บทบาทของครูในยุคโลกาภิวัตน์

ต่อศักดิ์ ประศาสน์ศิลป์ (2539 : 70 – 74) ได้เขียนบทความแนวปฏิรูปครูยุคโลกาภิวัตน์ ไว้ดังนี้

การปฏิรูปครู มีการวางหลักการเร่งปฏิรูประบบการผลิตและพัฒนาครูประจำการอย่างครบวงจร ทั้งที่ทำการสอนในสถานศึกษาของรัฐและเอกชนด้วย

1. ให้มีการประเมินความก้าวหน้าของครู มุ่งเน้นที่การวัดประสิทธิภาพของผลการปฏิบัติงานโดยเฉพาะคุณภาพการเรียนของผู้เรียน

2. ให้ครูทุกคนได้เพิ่มพูนความรู้และพัฒนาทักษะในรูปแบบต่าง ๆ โดยในทุก 2 ปีต้องผ่านการอบรมอย่างน้อย 1 ครั้ง ทั้งการอบรมของกระทรวงศึกษาธิการ และ/หรือ กรมต้นสังกัด รวมถึงการอบรมของสถาบันอื่น ๆ ที่มีวุฒิบัตรรับรองตลอดจนการอบรมทางไกล การเข้าประชุมสัมมนาและการพัฒนาตนเองโดยให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณาเป็นส่วนหนึ่งของผลการปฏิบัติงานด้วย

3. ให้ครูเลือกแผนการสอนหรือพัฒนาให้เหมาะสมกับผู้เรียนซึ่งมุ่งให้ผู้เรียนสามารถสร้างและพัฒนาความรู้ได้ตลอดชีวิตอย่างแท้จริง

4. ให้ครูที่สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ สามารถทำการสอนในสถานศึกษาทั้งในและนอกสังกัดได้มากกว่า 1 แห่ง โดยได้รับค่าตอบแทนพิเศษและนับรวมเป็นส่วนหนึ่งของผลงานด้วย

5. เปิดโอกาสให้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ครูชาวบ้าน รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิจากภาคเอกชน และส่วนราชการต่าง ๆ มาสอนในสถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยมีค่าตอบแทนให้ตามความเหมาะสม

6. แก้ไขปัญหาการขาดแคลนครู โดยการบรรจุแต่งตั้งครูให้ครบทุกตำแหน่ง ตามแผนอัตรากำลังของแต่ละสถานศึกษา การเกลี้ยอัตรากำลังครู และการลดจำนวนครูช่วยราชการให้เหลือน้อยที่สุด

7. ปรับปรุงระบบการกำหนดตำแหน่งครู เพื่อจำแนกความก้าวหน้าในสายงานระหว่างครูกับผู้บริหารสถานศึกษาให้มีสายอาชีพที่ชัดเจน แต่มีความยืดหยุ่นและสามารถสับเปลี่ยนหมุนเวียนกันได้ ทั้งนี้กำหนดให้มีคู่มือครูปฏิบัติงานของครู และคู่มือปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา

8. กำหนดมาตรฐานวิชาชีพครูโดยให้คุรุสภา คณะกรรมการข้าราชการและสถาบันผลิตครูดำเนินการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องและให้มาตรการการพัฒนาวิชาชีพ อาทิ การกำหนดให้มีใบประกอบวิชาชีพครู

9. พัฒนาระบบและกลไกในการเลือกสรรบุคคลเข้าเรียนในสถาบันผลิตครู พร้อมทั้งพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนในการผลิตครูที่เน้นการปฏิบัติ เพื่อให้ได้ครูที่มีความรู้ความสามารถในเชิงวิเคราะห์ สังเคราะห์และมีคุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งให้มีการปรับปรุงวิธีการสอบคัดเลือกและการบรรจุครูประจำการ โดยให้สถานศึกษาเป็นผู้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กระทรวงศึกษาธิการ กำหนด

10. เร่งรัดการพัฒนานักบริหารการศึกษาโดยการเพิ่มพูนแนวความคิด ความรู้ ตลอดจนทักษะในการบริหารและจัดการเพื่อที่จะสามารถพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพก้าวหน้าต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

นอกจากนี้ สำนักงานโครงการพิเศษเพื่อการพัฒนาการฝึกหัดครู ฯ (สปค.) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.2539 : 18 -19) กล่าวถึงบทบาทของครูดังต่อไปนี้

บทบาทครูในอดีตและปัจจุบัน ครู คือ ผู้สอน ผู้บอก และตัวแทนขององค์ความรู้

บทบาทครูในปัจจุบันและอนาคต ครู คือ

(ก) นักวางแผนโดยช่วยเหลือให้นักเรียนรู้จักวางแผนการเรียนและวางแผนชีวิตของตนเองอย่างเหมาะสม

(ข) นักจัดการโดยใช้ความรู้ความสามารถทางการจัดการ เพื่อการจัดการทั้งในและนอกห้องเรียน

(ค) นักอำนวยความสะดวก โดยส่งเสริมสนับสนุนให้การเรียนการสอนตอบสนองความต้องการของนักเรียน

(ง) นักวิจัย โดยสามารถศึกษาค้นคว้าความรู้ถึงกระบวนการที่จะทำให้นักเรียนเติบโตเต็มศักยภาพได้ด้วยตนเอง ตลอดจนสร้างองค์ความรู้ขึ้นใหม่

(จ) นักสอน โดยเน้นการสอนในลักษณะของการชี้แนะกระบวนการเพื่อกระตุ้นให้เกิดวิธีการเรียนรู้

วีระ บำรุงรักษา (2536 : 25 - 26) กล่าวว่า ผู้สอนหรือครู อาจารย์ ในศตวรรษหน้า จะมีหน้าที่หลักในการเตรียมหลักสูตรและสื่อการเรียน ตลอดจนทั้งเป็นผู้แนะนำและแนะแนวการเรียน หรือวิธีเรียนเป็นหลัก ผู้สอนมีบทบาทคล้ายผู้อำนวยการแสดงละครหรือโค้ชกีฬาต่าง ๆ สำหรับเนื้อหาวิชาที่ผู้สอนไม่ถนัด ผู้สอนอาจจะเชื่อมโยงเรียนโปรแกรมการเรียนจากที่ต่าง ๆ มาศึกษาเสียก่อนแล้วค่อยแนะนำวิธีเรียนให้กับผู้เรียนก็ได้ ผู้สอนจะเป็นผู้ที่รับรู้ข้อมูล ส่วนตัวของผู้เรียนในสังกัดของตนทุกคน เช่นเดียวกับนายแพทย์ที่มีบัตรประวัติคนไข้ ในอนาคตจะมีผู้สอนหลักหรืออาจารย์ประจำกลุ่มเพียงจำนวนน้อย นอกจากนั้นอาจจะมีผู้ช่วยสอน ซึ่งมีหน้าที่คอยช่วยกำกับติดตาม การเรียนและผลการเรียนของผู้เรียนตลอดเวลา ผู้สอนหลักจะเรียกข้อมูล หรือรายงานเกี่ยวกับผู้เรียนที่มีปัญหาจากผู้ช่วย แล้วช่วยกันพิจารณา แก้ไขร่วมกันในอีกลักษณะหนึ่ง ผู้สอนจะมีบทบาทได้ทั้ง การเป็นหัวหน้ากลุ่ม การเรียน และผู้อำนวยการความสะอาด เป็นที่ปรึกษา เป็นผู้ให้กำลังใจ และเป็นผู้นำนัดแนะตารางการพบกันของกลุ่มการเรียน ผู้สอนอาจจะ

ติดต่อประสานงานกับผู้สอนอื่นผู้ช่วยสอน พ่อแม่ ผู้ปกครอง แหล่งการเรียนรู้และผู้เรียนด้วยการเชื่อมโยงด้วยระบบสื่อสารด้วยคอมพิวเตอร์และเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ บุคคลที่ต้องการมีอาชีพเป็นครู อาจารย์ จะได้รับการฝึกฝนที่แตกต่างไปจากปัจจุบันเป็นอันมาก กล่าวคือ นอกจากจะมีความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของคน (ตามหลักจิตวิทยา) ที่จะเรียนรู้แล้ว จะต้องมีความรู้พื้นฐานด้านคณิตศาสตร์ ภาษาและระบบสารสนเทศเป็นอย่างดี มีการฝึกฝนให้มีความสามารถในการสื่อความและในการออกแบบสื่อต่าง ๆ ตามความต้องการของหลักสูตร มีความรู้ และทักษะอย่างดีในกระบวนการคิด วิเคราะห์และสังเคราะห์ตามหลักการ วิทยาศาสตร์ และมีความรัก ความสนใจในการพัฒนาคน จะต้องได้รับการฝึกอบรมให้มีความรู้และทักษะในการฝึกฝนและพัฒนาจริยธรรม อาชีพครูอาจจะเป็นอาชีพหลักอาชีพรอง หรืออาชีพเสริมก็ได้ แล้วแต่ความต้องการและความสามารถในการเป็นครูของบุคคลเหล่านี้ ผู้มีอาชีพครูเหล่านี้จะเป็นผู้ที่มีความสำคัญเป็นที่ยอมรับในวงการแค่นั้น อยู่ที่มีความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนเพราะการสอนโดยตรงจะมี น้อยลง และความสามารถนี้อาจจะนำไปใช้ในการจัดกระบวนการเรียนระดับใดก็ได้ไม่ต้องแบ่งว่าจะเป็นครูประถมศึกษา มัธยมศึกษา หรืออุดมศึกษา และไม่ต้องคำนึงถึงความสามารถในส่วนที่เกี่ยวกับเนื้อหา เพราะครูอาจจะติดต่อวิทยากรในสาขาอาชีพต่าง ๆ หรือผู้มีความรู้และประสบการณ์ตรงมาให้ข้อมูลก็ได้ ดังนั้น ครูจะเป็นผู้ประมวลความรู้เข้ามาสร้างหลักสูตร โดยอาศัยข้อมูลจากระบบสารสนเทศหรือจากการรวบรวมประมวลมาจากผู้มีความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ กล่าวโดยสรุป ผู้สอนในอนาคตไม่ได้ทำหน้าที่เป็นผู้สอนแต่เป็นผู้จัดระบบและกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้คิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ ให้มีความชำนาญในทักษะกระบวนการเรียนรู้ การปฏิบัติ และการแก้ปัญหาตามความสนใจและความต้องการของผู้เรียน

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคณะ (2537 : 16) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการวิเคราะห์องค์ประกอบที่เหมาะสมในการประเมินผลการปฏิบัติงานของข้าราชการครูสายงานการสอน ผลการศึกษาวិจัยพบว่า องค์ประกอบสำคัญในการประเมินผลการปฏิบัติงานของข้าราชการครูสายงานการสอนได้แก่ คุณลักษณะความเป็นครู จะต้องเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ศิษย์โดยไม่ปิดป้องหรือปิดบังมีความกระตือรือร้นที่จะทำงาน มีความประพฤติที่ดีเป็นแบบอย่างแก่ศิษย์ เสียสละต่อส่วนรวมเป็นผู้ที่มีความขยันหมั่นเพียรบากบั่นไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคและปัญหา ให้ความเมตตากรุณาแก่ศิษย์ และในด้านคุณภาพการสอน จะต้องมีการสอนและใช้สื่อการเรียนการสอนที่มีคุณภาพสอนเนื้อหาถูกต้องและทันสมัย มีวิธีการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน

อมรวิทย์ นาครทรรพ (2539 : 121- 122) กล่าวว่า การเตรียมตัวให้ครูเป็นทั้งผู้ให้ความรู้ผู้ให้เครื่องมือในการแสวงหาความรู้ และผู้จุดไฟแห่งการเรียนรู้ มิใช่เรื่องง่าย นอกจากครูต้องเป็นผู้รอบรู้ในเนื้อหาวิชา ครูยังจะต้องแตกฉานในทักษะและวิธีหาความรู้สมัยใหม่และเป็นผู้ที่มีหูตากว้างขวางเกี่ยวกับแหล่งความรู้ต่าง ๆ อีกทั้งยังต้องเป็นนักจิตวิทยาขั้นดีที่สามารถกระตุ้นความใฝ่รู้ ใฝ่เรียนให้เด็ก ๆ ได้อีกด้วย ดังนั้น กล่าวได้ว่า ในอนาคตครูจะต้องเป็นนัก

เทคโนโลยีสารสนเทศมีความเชี่ยวชาญภาษาอังกฤษ อันเป็นภาษาสากลภาษาเดียวที่จะช่วยถอดรหัสความรู้ในสื่ออิเล็กทรอนิกส์ทั้งปวงไม่ว่าเป็นอินเทอร์เน็ต มัลติมีเดีย หรือโปรแกรมคอมพิวเตอร์และต้องติดตามความก้าวหน้าในเทคนิควิธีการสอนต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา ซึ่งในอนาคตอาจมี “สภากาแฟอินเทอร์เน็ต” หรือ “ชมรมครูอินเทอร์เน็ต” ที่เปิดโอกาสให้ครูแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และเทคนิคใหม่ ๆ ผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ นอกจากนี้จะต้องเป็นนักจิตวิทยาการเรียนรู้ชั้นเลิศมีความสามารถพัฒนาเด็ก ๆ ให้ก้าวหน้าความรู้และปรับตัวกับชีวิตในยุคโลกาภิวัตน์ได้แนวคิดใหม่ ๆ ในวงการจิตวิทยาการเรียนรู้ เช่น แนวคิดเกี่ยวกับ “ความฉลาดทางอารมณ์” (Emotional Intelligence) ในการเผชิญความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ของมนุษย์ อาจกลายมาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ของคนในอนาคต

อรอนพ พงษ์วาท (2539 : 18) สรุปว่าประเทศไทยจำเป็นต้องมี “ครูแบบใหม่” ซึ่งเป็นครู “ครูบุกเบิกทางแห่งปัญญา” กล่าวคือ ครูที่มีคุณสมบัติเฉพาะมีความสามารถสูง สามารถจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับยุคสมัย เพื่อให้รู้เท่าทันกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก สามารถจัดประสบการณ์และบรรยากาศในกระบวนการเรียนรู้ เสนอสาระที่ท้าทายการคิดวิเคราะห์วิจารณ์อย่างมีเหตุผลที่สอดคล้องเหมาะสมกับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาศักยภาพได้อย่างเต็มที่ รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมแก่ผู้เรียน โดยที่ตัวครูเองก็สามารถจะเป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับผู้เรียนและคนในชุมชนโดยรวมได้ด้วย อีกทั้งครูต้องสามารถดำรงชีวิตและเลือกประกอบอาชีพได้อย่างดีมีความสุข ในการสร้างครูแบบใหม่จะต้องทำการปฏิรูปการฝึกหัดครูทั้งระบบ กล่าวคือ ต้องรื้อปรับระบบการผลิตและพัฒนาครูของสถาบันฝึกหัดครู

ประกอบ บุปรัดน์ (2540 : 23) กล่าวว่า ครูแบบใหม่ในสภาพสังคมแบบใหม่การศึกษาในโลกยุคใหม่จะมีครูที่มีลักษณะดังนี้ คือ

1. ครูที่ดีไม่มีความเป็นระบบหรือเป็นเอกภาพ เน้นความหลากหลายเพื่อตอบสนองต่อการเรียนเป็นหลัก ครูที่ดีคือ ใครก็ตามที่ทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพและสร้างสรรค์
2. ความต้องการคนหลากหลายระดับเพื่อมาช่วยพัฒนาการศึกษา การศึกษาที่เน้นตัวผู้เรียนเป็นหลัก คือการสร้าง Multi-disciplinary ขึ้นเป็น Interdisciplinary Team ขึ้นมาซึ่งต้องพึ่งพากัน แต่มีความเป็นอิสระต่อกัน
3. ครูที่ต้องสอนแบบให้ท่องจำเนื้อหาจะหมดไปเปลี่ยนเป็นครูที่สามารถแนะนำวิธีการเรียนรู้ได้ วิธีการเรียนแบบนี้ใน Design แบบใหม่ในอเมริกา คือ ครูที่ดีต้องสอนให้น้อยบรรยายน้อยครูที่ดีต้องย่นหลังเด็ก
4. ครูที่ดีต้องรู้วิทยาการด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศมากขึ้น เพราะการศึกษาใหม่เป็นการศึกษาผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น
5. ครูที่ดีต้องไปหานักเรียนมากขึ้น เข้าเยี่ยมชุมชนได้มากขึ้น

6. ครูสอนน้อย แต่ให้ข้อมูลสะท้อนกลับต่อการเรียนได้มาก
7. พ่อแม่ ผู้ปกครอง ก็เป็นครูที่ดีได้
8. บุคคลในชุมชน คนในชุมชนที่มีความรู้ความสามารถที่จะมาช่วยให้ความรู้ฝึกอาชีพมีมาก

ดังนั้น บทบาทของครูในปัจจุบันและอนาคต ครูควรเป็นผู้นำทางปัญญาที่จะนำศิษย์ไปสู่แสงสว่างในการดำเนินชีวิต กล่าวโดยสรุป คุณลักษณะของครูที่พึงประสงค์คือ ครูควรมีความรู้ในด้านเนื้อหาวิชาเป็นอย่างดี และรู้ทักษะการสอน มีคุณธรรมและความรับผิดชอบในหน้าที่ การเตรียมครูในอนาคตนั้นควรคำนึงถึงกระแสความเปลี่ยนแปลงของโลก กล่าวคือ ครูในอนาคตมิใช่ทำหน้าที่สอนเท่านั้น แต่ต้องมีความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียน รู้จักคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์และแก้ปัญหาได้ ครูในอนาคตควรมีความเชี่ยวชาญในภาษาอังกฤษอันเป็นภาษาสากลมีความรู้ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ เพราะการศึกษายุคใหม่เป็นการศึกษาผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น นอกจากนี้ครูในอนาคตควรเป็นนักจิตวิทยาการเรียนรู้สามารถพัฒนาผู้เรียนให้ก้าวหน้าความรู้และปรับตัวกับชีวิตในยุคโลกาภิวัตน์ได้

แนวทางพัฒนาครูสู่เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ

คุรุสภาซึ่งเป็นองค์กรครูที่มีกฎหมายรองรับ คือ พ.ร.บ. พ.ศ. 2488 ที่ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ไว้หลายประการ รวมทั้งการสอดส่องดูแลความประพฤติและการปฏิบัติหน้าที่ของครู คุรุสภาได้จัดตั้งคณะทำงานหลายกลุ่มศึกษาเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของครู และในที่สุดก็ได้ข้อสรุปเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู 11 ข้อ (เรียกว่า เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา พ. ศ. 2537) และได้ประสานงานกับสำนักงานข้าราชการครู (ก.ค) ให้ใช้เกณฑ์นี้ในการนำไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมในการบริหารงานบุคคลเพื่อบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ในปัจจุบันกระทรวงศึกษาธิการใช้เป็นเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของกระทรวง ดังต่อไปนี้ (ธีรศักดิ์ อัครบรร.2542 : 36)

มาตรฐานที่ 1 ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ

การปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู หมายถึง การศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเอง การเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ และการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ ที่องค์กรหรือหน่วยงานหรือสมาคมจัดขึ้น เช่น การประชุม การอบรม และการประชุมปฏิบัติการ เป็นต้น

มาตรฐานที่ 2 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่เกิดกับผู้เรียน
การตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนหมายถึง
การเลือกแนวทางปฏิบัติอย่างชาญฉลาด ด้วยความรัก และหวังดีต่อผู้เรียนดั่งนั้น ในการเลือก
กิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมอื่น ๆ ครูต้องคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดแก่ผู้เรียน

มาตรฐานที่ 3 มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ
การมุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียน หมายถึง การใช้ความพยายามอย่างเต็มความสามารถของครูที่
จะให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ให้มากที่สุด ตามความถนัด ความสนใจ ความต้องการ โดยวิเคราะห์
วินิจฉัยปัญหา ความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน ปรับเปลี่ยนวิธีการสอนที่จะให้ได้ผลดีกว่าเดิม
รวมทั้งการส่งเสริมพัฒนาการ ด้านต่าง ๆ ตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคนอย่างเป็นระบบ

มาตรฐานที่ 4 พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง
การพัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง หมายถึง การเลือกใช้ปรับปรุง
หรือสร้างแผนการสอน บันทึกการสอน หรือเตรียมการสอนในลักษณะอื่นๆ ที่สามารถนำไปใช้
จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 5 พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ
การพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ หมายถึง การประดิษฐ์คิดค้น ผลิต
เลือกใช้ ปรับปรุง เครื่องมืออุปกรณ์ เอกสารสิ่งพิมพ์ เทคนิควิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุ
จุดประสงค์ของการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 6 จัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน
การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวร หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้น
ให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการแสวงหาความรู้ ตามสภาพความแตกต่างของบุคคล ด้วยการ
ปฏิบัติจริง และสรุปความรู้ทั้งหลายได้ด้วยตนเอง ก่อให้เกิดค่านิยมและนิสัยในการปฏิบัติจน
เป็นบุคลิกภาพติดตัวผู้เรียนตลอดไป

มาตรฐานที่ 7 รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ
การรายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างเป็นระบบ หมายถึง การรายงาน
ผลการพัฒนาผู้เรียนที่เกิดจากการปฏิบัติการเรียนการสอนให้ครอบคลุม สาเหตุ ปัจจัย และการ
ดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง โดยครูนำเสนอรายงานการปฏิบัติในรายละเอียด ดังนี้

1. ปัญหาความต้องการของผู้เรียนที่ต้องได้รับการพัฒนา และเป้าหมายของการพัฒนา
ผู้เรียน
2. เทคนิควิธีการ หรือนวัตกรรมการเรียนการสอนที่นำมาใช้เพื่อการพัฒนาคุณภาพ
ของผู้เรียน และขั้นตอนการใช้เทคนิควิธีการหรือนวัตกรรมนั้น ๆ
3. ผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามวิธีการที่กำหนด ที่เกิดกับผู้เรียน
4. ข้อเสนอแนะแนวทางใหม่ ๆ ในการปรับปรุงและพัฒนาผู้เรียนให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

มาตรฐานที่ 8 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน

การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี หมายถึง การแสดงออกการประพฤติและปฏิบัติ ในด้านบุคลิกภาพทั่วไป การแต่งกาย กิริยา วาจา และจริยธรรมที่เหมาะสมกับความเป็นครูอย่างสม่ำเสมอที่ทำให้ผู้เรียนเลื่อมใสศรัทธา และถือเป็นแบบอย่าง

มาตรฐานที่ 9 ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์

การร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ หมายถึง การตระหนักถึงความสำคัญรับฟังความคิดเห็น ยอมรับในความรู้ความสามารถ ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานกิจกรรมต่าง ๆ ของเพื่อนร่วมงานด้วยความเต็มใจ

มาตรฐานที่ 10 ร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ในชุมชน

การร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ในชุมชน หมายถึง การตระหนักในความสำคัญรับฟังความคิดเห็น ยอมรับในความรู้ความสามารถของบุคคลอื่นในชุมชน และร่วมมือปฏิบัติงานเพื่อพัฒนางานของสถานศึกษาในชุมชนและสถานศึกษามีการยอมรับซึ่งกันและกัน และปฏิบัติงานร่วมกันด้วยความเต็มใจ

มาตรฐานที่ 11 แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา

การแสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา หมายถึง การค้นหา สังเกต จดจำ และรวบรวมข้อมูลข่าวสารตามสถานการณ์ของสังคมทุกด้าน โดยเฉพาะสารสนเทศเกี่ยวกับวิชาชีพครูสามารถวิเคราะห์ วิจัยอย่างมีเหตุผล และใช้ข้อมูลประกอบการแก้ปัญหาพัฒนาตนเอง พัฒนางานและพัฒนาสังคมได้อย่างเหมาะสม

คุณลักษณะของครูที่พึงประสงค์

จากผลงานวิจัยหลายเรื่องเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูที่พึงประสงค์ พบว่าปัจจุบันผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาโดยทั่วไปยังไม่ดีพอ ควรจะต้องส่งเสริมสมรรถภาพครูให้สอนอย่างมีประสิทธิภาพ 4 ด้านคือ (ศิริบุญ จงวุฒิเวศย์ และคณะ.2541 : 24)

1. ด้านความรู้ ทั้งวิชาสามัญ วิชาครู และวิชาพิเศษ โดยการศึกษาเพิ่มเติมและฝึกฝนอบรม
2. ด้านทักษะการสอน ตลอดจนการปกครองชั้น
3. ด้านคุณธรรมหรือจริยธรรม
4. หน้าที่และการปฏิบัติงานของครู

อำไพ สุจริตกุล (2534 : 23) ได้สรุปคุณลักษณะของครูที่พึงปรารถนาว่าควรจะต้องประกอบด้วยคุณสมบัติที่สำคัญและจำเป็น 3 ด้านคือ

1. มีความรู้ดี ได้แก่ ความรู้ในวิชาการทั่วไป ความรู้ในเนื้อหาวิชาที่จะสอน ความรู้ในวิชาครู และความรู้ในหน้าที่และงานครูทุกประการ
2. มีทักษะในการสอนและการปฏิบัติงานครูจำแนกออกเป็นทักษะที่สำคัญและจำเป็นหลายประการ เช่น อธิบายเก่ง สอนสนุก ใช้สื่อหรืออุปกรณ์เสมอ จัดกิจกรรมสร้างบรรยากาศให้

นำเรียนร่ำพฤติกรรม ตลอดจนชี้แนะแนวทางในการศึกษาจนนำไปสู่การดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง โดยใช้นวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่ทันสมัย เป็นต้น อาจกล่าวได้ว่าคุณลักษณะครูที่ดีด้านทักษะ ควรต้องสอนดี นิเทศได้ ให้บริการสังคม อุดมวิชาการ เก่งงานวิจัย นำไปสู่ชีวิตที่ดี และมี มนุษยสัมพันธ์

3. มีคุณธรรมนิยม ได้แก่ คุณธรรมของครู จริยธรรมและคตินิยมในความเป็นครู เช่น ภาควิชาที่ใจที่ได้เป็นครู มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู รักการสอน พอใจที่ได้ทำประโยชน์แก่การ ดำเนินชีวิตของศิษย์ ช่วยพัฒนาคน ตลอดจนมีวิญญูณแห่งความเป็นครู

จากการศึกษาลักษณะครูที่ดีสำหรับสังคมยุคใหม่จากเอกสารหลายแห่ง พอสรุปได้ดังนี้

องค์ประกอบ	คุณลักษณะสำคัญ
1. มีปัญญา (คนเก่ง = หยั่งรู้และรอบรู้)	1.1 รู้วิธีแสวงหาความรู้ข้อมูลและข่าวสาร 1.2 ค้นหาความรู้เพิ่มเติมให้กว้างขวางทันสมัย 1.3 มีความฉลาดและรอบรู้ 1.4 มีความคิดริเริ่ม 1.5 รู้จักวิพากษ์วิจารณ์ 1.6 เข้าใจปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อม
2. มีคุณธรรม (คนดี = ประพฤติดีและทำชีวิตให้มี ความสุข)	2.1 ประพฤติตนดีสม่ำเสมอ 2.2 ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม 2.3 มีความรับผิดชอบ 2.4 มีความยุติธรรม 2.5 ใช้คุณธรรมนำความสุขให้เกิดในชีวิตประจำวัน
3. มีอุดมการณ์ (มีศรัทธาในอาชีพ = ใจรักและ ปรารถนาในการเป็นครู)	3.1 รัก พอใจ และนิยมในอาชีพครู 3.2 ปรารถนาที่จะเป็นครู 3.3 สร้างเสริมเกียรติแห่งการเป็นครู 3.4 อุทิศตนเพื่อพัฒนาศิษย์ 3.5 ตั้งใจทำงานเพื่อพัฒนาการศึกษาของชาติ
4. จัดการเรียนรู้ได้ดี (สอนดี = เทคนิคดีและสอน ให้เกิดปัญญา)	4.1 สามารถใช้เทคนิคการสอนเหมาะสมกับสภาพการเรียนรู้ 4.2 มีความสามารถในการใช้ภาษา 4.3 พัฒนาผู้เรียนให้มีปัญญาฉลาดขึ้น 4.4 พัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในการรับรู้ รู้เลือกและใช้ประโยชน์ จากข้อมูลข่าวสาร 4.5 ปลุกฝังให้ผู้เรียนสามารถช่วยแก้ปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อม

ภาพประกอบ 4 คุณลักษณะของครูที่ดีในสังคมยุคใหม่

การปลูกฝังความศรัทธาในอาชีพรู

ธีรศักดิ์ อัครบวร.(2544 : 82) กล่าวว่า คุณภาพของความเป็นครูนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยองค์ประกอบที่สำคัญหลายประการด้วยกัน ปัจจัยสำคัญเบื้องต้นประการหนึ่งก็คือ ความศรัทธาในอาชีพรู ความศรัทธานี้เป็นรากฐานที่จะช่วยให้การประกอบอาชีพครูเป็นไปด้วยดี มีความสุขและก่อประโยชน์ให้กับผู้เกี่ยวข้องทั้งหลาย คือทำให้ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ และการดำเนินชีวิตนั่นเอง อย่างไรก็ตามความศรัทธาในอาชีพรู เป็นสิ่งที่ต้องปลูกฝังเพื่อให้เกิดความศรัทธาที่ถูกต้องเป็นไปในแนวทางที่สร้างสรรค์ เครื่องช่วยในการสร้างความศรัทธาที่ถูกต้องก็คือหลักศาสนาที่ดีนั่นเอง ซึ่ง พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต 2538 : 290 – 323) อธิบายความหมายของความศรัทธาไว้ว่า หมายถึง ความเชื่อ ความเชื่อถือ ความเชื่อมั่นในสิ่งดีงามและความศรัทธาเป็นความเชื่อในทางธรรม ความเชื่อสิ่งที่ควรเชื่อความเชื่อที่ประกอบด้วยเหตุผล ความมั่นใจในความจริง ความดีสิ่งดีงามและการทำความดี ไม่ลู่ไหลตื่นตูมไปตามลักษณะอาการภายนอกวิชาจิตวิทยาการศึกษาจัดความศรัทธาเป็นจิตพิสัย (Affective Domain) ประการหนึ่งของมนุษย์ เป็นเรื่องของความเชื่อมั่น และความซาบซึ้งที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด การพิจารณาความศรัทธาในแนวคิดทางศาสนานั้นอาจจะพิจารณาจากคำอธิบายของพระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต 2538 : 418 – 419) เรื่องอริยบุคคลระดับต่าง ๆ ในแง่ของอินทรีย์ 5 ซึ่งในองค์ธรรมที่ว่าด้วยศรัทธานั้น ท่านอธิบายไว้ตอนหนึ่งเกี่ยวกับศรัทธาต่อพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ ว่ารวมความหมายของศรัทธา 3 อย่างนั้น ได้แก่ ความมั่นใจว่าความจริงความดี และกฎเกณฑ์แห่งเหตุผล มีอยู่ตามธรรมชาติของธรรมชาติมนุษย์มีความสามารถที่จะเข้าถึงและหยั่งรู้ความจริงความดีงาม และกฎธรรมชาตินั้นได้ และได้มีบุคคลผู้ประเสริฐซึ่งได้ค้นพบเข้าถึงและนำความจริงนั้นมาเปิดเผย เป็นเครื่องยืนยันและ นำทางไว้แล้ว การจะพิจารณาแนวคิดในการปลูกฝังความศรัทธาตามคำอธิบายดังกล่าวก็อาจสรุปองค์ประกอบของความศรัทธาตามแนวพระพุทธศาสนาโดยพิจารณาความศรัทธาว่าประกอบด้วยความเชื่อมั่น 3 ประการคือ 1. เชื่อมั่นว่าสิ่งนั้นเป็นไปได้ เช่น เชื่อว่าพระพุทธเจ้าจริงดีจริง 2. เชื่อมั่นว่าสิ่งนั้นมีคุณค่า เช่น เชื่อว่าพระธรรมที่พระพุทธเจ้าตรัสมีคุณค่าควรแก่การยึดถือ 3. เชื่อมั่นว่าสิ่งนั้นพิสูจน์ได้ เช่น เชื่อว่าผู้ปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าสามารถหลุดพ้นความทุกข์ได้จริง

การปลูกฝังความศรัทธาจึงเป็นการสร้างความเชื่อมั่น การศรัทธาสืบต่อก็คือการเชื่อมั่นว่าสิ่งนั้นมีคุณค่า เป็นจริงหรือเป็นไปได้ และเชื่อมั่นในการพิสูจน์สิ่งนั้น ๆ ฉะนั้นการปลูกฝังความศรัทธาในอาชีพรูคือการปลูกฝังความเชื่อมั่นว่าอาชีพรูเป็นอาชีพที่มีคุณค่า มีคุณค่าต่อตนเองต่อสังคมและผู้คนทั่วไปนอกจากนี้ยังต้องเชื่อมั่นว่าสามารถที่จะประกอบอาชีพนี้ได้ดี เป็นไปได้ที่จะดำเนินอาชีพรูให้ได้ดี ถ้าพิสูจน์ตัวเองโดยการฝึกฝนจนมั่นใจว่าตนสามารถทำหน้าที่ครูได้ดี

ประไพศรี ตยานันท์ (กระทรวงศึกษาธิการ.2540 : 13 – 14 ; อ้างอิงจาก ประไพศรี ตยานันท์.2533 : ไม่ปรากฏหน้า) ได้ประเมินโครงการคุรุทายาทของวิทยาลัยครู พบว่า ผู้บังคับบัญชาของข้าราชการมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูที่สำเร็จการศึกษาจากโครงการ คุรุทายาทในด้านทัศนคติต่ออาชีพครู มีความรักและศรัทธาในอาชีพมากที่สุด รองลงมา คืออุดมการณ์ต่อการเป็นครูและในด้านความพึงพอใจโดยรวม พบว่า ผู้บังคับบัญชามีความพอใจมากที่สุด คือ ด้านคุณธรรมและความประพฤติ รองลงมา คือ เจตคติต่อวิชาชีพครู ส่วน กระทรวงศึกษาธิการ (2540:90 –99) ได้ประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการ คุรุทายาทของกระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ.2535 –2539) ในด้านพฤติกรรมกรรมการเรียนของนักเรียน พบว่านักศึกษาคุรุทายาทมีความรู้ความสามารถอยู่ในระดับมาก คือ มีความรู้ความสามารถในการเรียน มีความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานและให้ความร่วมมือในการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ นอกจากนี้ พบว่า นักศึกษามีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู ในด้านการปฏิบัติงานของครูคุรุทายาท พบว่าครูคุรุทายาทมีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนในระดับมาก คือ มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอน การปฏิบัติงาน การมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนครู นักเรียนและชุมชน มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูและสถานศึกษามีคุณลักษณะที่ดี และครูคุรุทายาททุกระดับชั้นมีความเห็นว่าโครงการคุรุทายาทมีประโยชน์มากพอสมควรที่จะดำเนินงานโครงการต่อไป โดยมีเหตุผล คือ ผลិតครูที่มีคุณภาพ มีความรู้ ความสามารถ มีความรักและศรัทธาในอาชีพครู และช่วยยกระดับคุณภาพของวิชาชีพครู

นอกจากนี้ สายหยุด จำปาทอง (กระทรวงศึกษาธิการ.2540 : 12 ; อ้างอิงจาก สายหยุด จำปาทอง.2532 : ไม่ปรากฏหน้า) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะ ที่ดีของนักศึกษาคุรุทายาท คือ ใฝ่เรียน (มีความอยากรู้อยากเห็น) มีเหตุผลมีใจกว้าง มีความเพียรพยายามและอดทน โดยคุณลักษณะดังกล่าวจะแตกต่างจากนักศึกษาทั่วไปอย่างชัดเจน การแสดงออกในการทำกิจกรรมของนักศึกษา คุรุทายาทในวิทยาลัยครู พบว่า นักศึกษาทั้งหมดมีความปรารถนา อันแรงกล้าที่จะเรียนและกระทำทุกอย่างเพื่อให้สำเร็จตามเงื่อนไขของโครงการคุรุทายาทของกระทรวงศึกษาธิการ สามารถคาดคะเนได้ว่านักศึกษาคุรุทายาท มีศรัทธา มีค่านิยม มีแรงจูงใจ และเจตคติที่ดีต่ออาชีพครู

คุณธรรมและจรรยาบรรณของครู

ธีรศักดิ์ อัครบวร (2544 : 124) กล่าวว่า วิชาชีพครูได้รับการยกย่องและจัดเป็นวิชาชีพชั้นสูงที่มีความจำเป็นต่อสังคม เป็นอาชีพที่ช่วยสร้างสรรค์จรรโลงสังคมให้เป็นไปในทางที่ปรารถนาฉะนั้นกลุ่มผู้ประกอบการวิชาชีพ จึงต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคมในระดับที่สูงเช่นกัน ยิ่งสังคมยกย่องเคารพและไว้วางใจผู้ประกอบการวิชาชีพครูมากเท่าใด ผู้ประกอบการวิชาชีพครูก็ต้องประพฤติปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับความเคารพเชื่อถือไว้วางใจเพียงใด การกำหนดจรรยาบรรณ

ครูหรือจรรยาวิชาชีพครูจึงเป็นมาตรการหนึ่งที่ใช้ควบคุมความประพฤติปฏิบัติตนของผู้ประกอบวิชาชีพครูอาจกล่าวได้ว่าเป็นการประกันคุณภาพของครูให้กับสังคมประการหนึ่งด้วยการยืนยันกับสังคมว่าในวงการครูนั้นจะควบคุมสอดส่องดูแลความประพฤติของกลุ่มครูด้วยกันตลอดเวลา มีการลงโทษทั้งกฎหมายและทางสังคม การควบคุมความประพฤติหรือการปฏิบัติของครูนั้นวิธีการที่ดีที่สุดคือการสร้างจิตสำนึกหรือการควบคุมทางจิตใจ ครูที่มีจริยธรรมคุณธรรมสูงด้วยย่อมเป็นครูที่มีคุณธรรมเป็นมาตรฐานวัดมาตรฐานความเป็นครูของผู้ประกอบวิชาชีพครูที่สำคัญยิ่ง ครูที่มีคุณธรรมย่อมเป็นครูที่มีจรรยาบรรณที่ดีนั่นเอง คำว่าคุณธรรมและจริยธรรมนั้นเป็นคำที่มีความหมายใกล้เคียงกันทั้งในวงการศึกษา สังคมวิทยา ปรัชญา และศาสนาทั่ว ๆ ไป อย่างไรก็ตามความหมายของคุณธรรมนั้นมักจะใช้ในลักษณะที่ครอบคลุมความหมายของจริยธรรมด้วย ทั้งในศัพท์ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ กล่าวคือจริยธรรมเป็นการแสดงออกให้ผู้อื่นเห็นคุณธรรมที่อยู่ภายในจิตใจของแต่ละบุคคลนั่นเอง

ความหมายของคุณธรรม (Morality) ตามรูปศัพท์แปลว่า สภาพของคุณงามความดี ซึ่งพระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต 2538 : 34) อธิบายความหมายไว้ว่า คุณธรรมคือธรรมที่เป็นคุณความดีงาม สภาพที่เกื้อกูล ส่วน พจนานุกรม Collin Cobuild (ธีรศักดิ์ อัครบรร.2544 : 126 อ้างอิงจาก Collin Cobuild 1987 : 937) อธิบายว่าคุณธรรมมีความหมาย 2 นัยคือ

1. โดยนัยที่เป็นภาวะทางจิตใจ (Idea) นั้น คุณธรรมแปลว่าความคิดที่ว่าบางพฤติกรรมเป็นสิ่งที่ถูกต้องที่ควรทำและเป็นที่ยอมรับ และบางพฤติกรรมเป็นสิ่งที่ผิดหรือเลว ทั้งนี้เป็นไปทั้งโดยความคิดเห็นของแต่ละบุคคลและของสังคม นอกจากนี้คุณธรรมยังเป็นคุณภาพหรือสถานะในการดำเนินชีวิตอย่างถูกต้องและยอมรับได้

2. คุณธรรมเป็นระบบของลักษณะการประพฤติและคุณค่าที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของคนส่วนใหญ่ซึ่งโดยทั่วไปแล้วเป็นที่ยอมรับกันในสังคมหรือเฉพาะในกลุ่มคน

ความหมายของจริยธรรม (Ethics) จริย แปลว่า กิริยา ความประพฤติ การปฏิบัติ ฉะนั้นจริยธรรมจึงหมายถึงแนวทางการประพฤติปฏิบัติสำหรับมนุษย์เพื่อให้บรรลุถึงสภาพชีวิตที่พึงประสงค์ ซึ่งพระราชวรมนู (ประยูร ธรรมจิตโต 2541 : 11) อธิบายว่า จริยธรรมเป็นเรื่องของการประพฤติตามหลักตามระเบียบที่วัดได้ ประเมินตนได้ ในทางพฤติกรรมที่แสดงออกมาทางกายกับทางวาจา และหลักทั่ว ๆ ไปของทุกคนมาจากหลายแหล่งไม่ว่าศาสนา กฎหมาย วัฒนธรรม ประเพณี อะไรที่ควรทำเป็นจริยธรรมทั้งสิ้น

จรรยาบรรณครูไทย

ธีรศักดิ์ อัครบรร.(2544 : 132) กล่าวว่า จรรยาบรรณครู หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับความประพฤติหรือการปฏิบัติตนของผู้ประกอบวิชาชีพครู เพื่อรักษาหรือส่งเสริมเกียรติคุณ ชื่อเสียงและฐานะของความเป็นครูจรรยาบรรณของครูไทยนั้นได้มีการบัญญัติเป็นลายลักษณ์อักษรและมีกฎหมายรองรับเป็นครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2506 โดยอาศัยอำนาจบังคับของพ.ร.บ.ครู

2488 ที่กำหนดให้คุรุสภาเป็นสถาบันผู้ออกระเบียบบังคับได้เรียกระเบียบประเพณีของครูว่า ด้วยจรรยาบรรณครู 10 และระเบียบประเพณีของครูว่าด้วยวินัยครูอีก 10 ข้อ ระเบียบทั้งสองฉบับนี้มีผลบังคับตามกฎหมาย แต่การแยกระเบียบเป็นจรรยาบรรณครูกับวินัยครูทำให้ยุ่งยากในการใช้บังคับสับสนทั้งผู้ใช้และผู้ปฏิบัติ ภายหลังคุรุสภาจึงได้ปรับปรุงยุบรวมระเบียบทั้ง 2 ฉบับแล้วกำหนดขึ้นใหม่เมื่อ พ.ศ. 2526 เรียกว่าระเบียบคุรุสภา ว่าด้วยจรรยาบรรณครูและวินัยตามระเบียบประเพณีของครู พ.ศ.2526 จนปี พ.ศ. 2539 คุรุสภาได้ปรับปรุงข้อบังคับเกี่ยวกับจรรยาบรรณของครูขึ้นใหม่อีกครั้งโดยตัดข้อความที่มีลักษณะเป็นวินัยออกไป เหลือเพียงบทบัญญัติที่มีลักษณะเป็นจริยธรรมหรือจรรยาบรรณและมีเพียง 9 ข้อ เรียกว่าระเบียบคุรุสภา ว่าด้วยจรรยาบรรณครู พ.ศ. 2539 คณะกรรมการอำนวยการคุรุสภาประกาศใช้ระเบียบคุรุสภา ว่าด้วยจรรยาบรรณครู พ.ศ. 2539 ขึ้นเพื่อใช้แทนระเบียบคุรุสภาว่า ด้วยจรรยาบรรณครูและวินัยตามระเบียบประเพณีของครูฉบับเดิมโดยได้ประกาศใช้ตั้งแต่วันที่ 7 พฤษภาคม พ.ศ.2539 มีทั้งหมด 9 ข้อดังนี้

1. ครูต้องรักและเมตตาศิษย์ โดยให้ความหมายเอาใจใส่ช่วยเหลือส่งเสริมให้กำลังใจในการศึกษา เล่าเรียนแก่ศิษย์โดยเสมอหน้า
2. ครูต้องอบรม สั่งสอน ฝึกฝน สร้างเสริมความรู้ ทักษะและนิสัยที่ถูกต้องดีงามให้เกิดแก่ศิษย์อย่างเต็มความสามารถ ด้วยความบริสุทธิ์ใจ
3. ครูต้องประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ทั้งทางกายวาจาและจิตใจ
4. ครูต้องไม่กระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคมของศิษย์
5. ครูต้องไม่แสวงหาประโยชน์อันเป็นอามิสสินจ้างจากศิษย์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติและไม่ใช้ให้ศิษย์กระทำการใด ๆ อันเป็นการหาประโยชน์ให้แก่ตนโดยมิชอบ
6. ครูย่อมพัฒนาตนเองทั้งในด้านวิชาชีพ ด้านบุคลิกภาพ และวิสัยทัศน์ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคมและการเมืองอยู่เสมอ
7. ครูย่อมรักและศรัทธาในวิชาชีพครูและเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพครู
8. ครูพึงช่วยเหลือเกื้อกูลครูและชุมชนในทางสร้างสรรค์
9. ครูพึงประพฤติปฏิบัติตน เป็นผู้นำในการอนุรักษ์ และพัฒนาภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย

จรรยาบรรณครูทั้ง 9 ข้อของคุรุสภานั้น อาจจำแนกเป็น 3 กลุ่มคือ ข้อ1- ข้อ 5 เป็นบทบัญญัติที่ค่อนข้างเข้มงวด เป็นจรรยาบรรณส่วนที่มุ่งกำหนดข้อปฏิบัติของครูต่อศิษย์โดยตรง เป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของครูต่อศิษย์ ต่อวิชาชีพ และต่อสังคม เป็นคุณลักษณะของครูที่สังคมประสงค์นั่นเอง ส่วนข้อ 6 และข้อ 7 เป็นจรรยาบรรณที่ครูพึงประพฤติปฏิบัติตนเพื่อพัฒนาตนเองให้เหมาะสมกับวิชาชีพ ให้เหมาะสมกับการประกอบวิชาชีพครู ส่วนข้อ 8 และข้อ

9 เป็นจรรยาบรรณที่ครูพึงประพฤติปฏิบัติต่อสภาพแวดล้อมอันได้แก่ เพื่อนครู ชุมชน และท้องถิ่นที่ครูดำรงตนอยู่ร่วมด้วย

การศึกษาเกี่ยวกับตัวแปรแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครู

ด้านความถนัด และความสนใจในวิชาชีพ

ความถนัด หมายถึง สมรรถวิสัยและทิศทางแห่งความมั่งคั่งของสมองหรือขีดระดับความสามารถขั้นสูงสุดของบุคคลที่เขาอาจมีได้ต่อการเรียนรู้ และการฝึกฝนในวิทยาการและทักษะต่าง ๆ ถ้าหากเขาได้รับการสอนการฝึกและประสบการณ์ที่เหมาะสมเขาก็จะประสบผลสำเร็จความถนัดเป็นการพยากรณ์ความสำเร็จของผู้เรียน และเป็นความสามารถเฉพาะตัวบุคคลที่ติดตัวมาแต่กำเนิด ดังเช่นพรสวรรค์ที่พระเจ้าประทานมาให้ บางคนถนัดคำนวณก็เรียนคณิตศาสตร์ได้เร็วบางคนถนัดดนตรีก็เรียนดนตรีได้เร็ว แต่องค์ประกอบที่สำคัญของความถนัดคือความรู้พื้นฐานเดิมของผู้เรียนเนื่องจากสภาพแวดล้อมมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้มาก ฉะนั้นในการวัดความถนัดจึงไม่ได้วัดเฉพาะสิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิดเท่านั้น แต่จะเป็นการประมวลความรู้ซึ่งสืบเนื่องมาจากสังคมประกิต เป็นผลทำให้แต่ละคนมีกระสวนชีวิตที่แตกต่างกัน ความถนัดจึงเป็นการพยากรณ์ความสำเร็จในการเรียนของผู้เรียนโดยวัดจากความรู้เดิมของนักเรียนที่ได้สะสมมา (สันติพงษ์ เจริญศรี. 2543 : 36 ; อ้างอิงจาก ขวาล แพร่ตกุล 2513. ; Antasi.1958 ; Bloom. 1964 ; Bayley.1968 : unpagged)

อาร์ พันธ์ณี (2542 : 78) กล่าวว่า ความถนัดทางการเรียนเป็นปัจจัยอันสำคัญยิ่งที่จะช่วยชี้แนวทางของบุคคลในการที่จะเลือกเรียนวิชาหรืออาชีพที่ตนถนัดทำให้บุคคลได้ฝึกฝน และเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยให้ประสบความสำเร็จในชีวิตได้ดีกว่าการเคี่ยวเข็ญให้เรียนในทางที่ตนไม่ถนัด ฉะนั้นบุคคลจะมีความสุขและประสบความสำเร็จในชีวิตถ้าเขาได้เลือกประกอบอาชีพตามความสนใจ ความถนัด และความสามารถของเขา เพราะความถนัด ความสนใจของบุคคลจะช่วยให้เกิดการพัฒนาทักษะในอาชีพ ความสนใจและความถนัดเป็นแรงจูงใจที่สำคัญและมีความสัมพันธ์อย่างมากต่อการเลือกอาชีพของคน ความสนใจของคนมีการเปลี่ยนแปลงไปตามวัย แต่เมื่ออายุเกิน 16 ปีขึ้นไป ความสนใจในการเลือกอาชีพเปลี่ยนแปลงน้อยมาก

ดังนั้น พอจะกล่าวได้ว่า ความถนัด และความสนใจ เป็นอิทธิพลประการหนึ่งในการเลือกอาชีพ

ระเบียบ อรรถ (2537 : 172) ได้ศึกษามูลเหตุจูงใจในการเข้าศึกษาวิชาชีพคหกรรมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ในสถานศึกษาสังกัดกองวิทยาลัยเทคนิคอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า มูลเหตุจูงใจในการเข้าศึกษาด้านความถนัด ความสนใจ อยู่ในระดับปานกลาง สำหรับ พรสวรรค์ เพชรรัตน์ (2542 : 70) ศึกษาแรงจูงใจใน

การศึกษาต่อโปรแกรมวิชาเกษตรของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในสถาบันราชภัฏภาคใต้พบว่า แรงจูงใจด้านความถนัด ความสนใจ และเหตุผลส่วนตัว โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักศึกษาต้องการมาเรียนเพื่อให้ได้รับปริญญา และวิชาเกษตรเป็นวิชาที่เรียนง่าย นอกจากนี้ สุพรรณิ เสวดี (2543 : 93) ศึกษามูลเหตุจูงใจในการเลือกเรียนกลุ่มวิชาบัญชีของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเพชรบุรี พบว่า นักเรียนมีมูลเหตุจูงใจในการเลือกเรียนด้านความถนัดและความสนใจอยู่ในระดับมาก เพราะนักเรียนได้ศึกษาวิชาพื้นฐานของแต่ละกลุ่มวิชาในระดับชั้นปีที่ 1 ทำให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพการเรียนรู้เพื่อรู้และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงซึ่งสาขาวิชาบัญชีเป็นลักษณะการเรียนเชิงปฏิบัติการจำลองสถานการณ์เกี่ยวกับวิชาชีพบัญชีก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ นักเรียนจึงมีความถนัดและสนใจที่จะศึกษากลุ่มวิชาบัญชีต่อไป ส่วนสันติพงษ์ เจริญศรี (2543 : 89) ศึกษามูลเหตุจูงใจในการเลือกเรียนวิชาพื้นฐานอาชีพอุตสาหกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ผลการวิจัยพบว่าความถนัดเป็นมูลเหตุจูงใจในการเลือกเรียนวิชาพื้นฐานอาชีพอุตสาหกรรมในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ

นักเรียนมีความชอบและมีความถนัดในการฝึกการทำงานหลาย ๆ ด้านที่เหมาะสมกับสติปัญญาของตนเองเพื่อนำไปประกอบอาชีพและมีความสามารถเกี่ยวกับงานช่างพื้นฐาน

ความสนใจ หมายถึง ความรู้สึกหรือทัศนคติ (Aptitude) ความชอบที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่บุคคลมีจิตใจผูกพันและจดจ่อ ทำให้บุคคลเอาใจใส่และกระทำการจนบรรลุถึงความมุ่งหมายนั้น (สุชา จันท์เอม. 2539 : 74)

กู๊ด (Good . 1973 : 311) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความสนใจเป็นความรู้สึกชอบของคนเราที่แสดงต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งความรู้สึกนี้อาจจะมีช่วงหนึ่งหรืออาจมีถาวรก็ได้ขึ้นอยู่กับความอยากรู้อยากเห็นของบุคคลนั้นโดยมีอิทธิพลมาจากประสบการณ์ของตนเอง

จากความหมายของความสนใจที่กล่าวข้างต้นพอสรุปได้ว่า ความสนใจ หมายถึง ความสามารถเฉพาะที่บุคคลกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดได้ดีเป็นพิเศษตามธรรมชาติหรือผลรวมของลักษณะ ต่าง ๆ และสมรรถภาพที่ใช้เป็นรากฐานในการทำนายระดับความสัมฤทธิ์ผลแน่นอนของบุคคลซึ่งตามปกติแล้วจะแสดงออกมาให้ทราบได้โดยการปฏิบัติหรือทดลองทำจริง สุชา จันท์เอม (2536 : 75) ได้กล่าวถึงอิทธิพลที่สร้างความสนใจไว้ว่าเด็กมีความสนใจเพิ่มขึ้นตามอายุ เด็กมีการพัฒนาการมากขึ้น ความสนใจก็เพิ่มขึ้น เช่นเดียวกัน ดังนั้นความสนใจของเด็กจึงขึ้นอยู่กับสิ่งต่อไปนี้

1. ความสามารถ ถ้าเด็กไม่มีพัฒนาการทางร่างกายดีพอ เด็กก็จะยังไม่สนใจการใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย เช่น ถ้าเด็กยังใช้เท้าไม่คล่อง เด็กก็จะยังไม่สนใจการเล่นฟุตบอลจนกว่าเด็กจะใช้เท้าคล่อง เป็นต้น

2. การศึกษา เด็กได้รับการศึกษาอบรมเพียงใด เด็กก็จะสนใจทางนั้นธรรมชาติของเด็กนั้นดีอยู่แล้ว ครูสามารถจะสร้างเด็กให้สนใจเรื่องใด ๆ ก็ได้ เช่น เด็กสอบวิชาประวัติศาสตร์ได้คะแนนดีก็สนใจในวิชาประวัติศาสตร์ เป็นต้น

3. ความถนัดตามธรรมชาติ เด็กจะมีความสนใจในสิ่งที่ตนมีความถนัดตามธรรมชาติ เช่น ถนัดวาดรูปภาพ ก็สนใจเรื่องเกี่ยวกับอุปกรณ์วาดรูปภาพ ดินสอสี สีน้ำ สีเทียน ฯลฯ เป็นต้น

4. บุคลิกภาพ บุคลิกภาพสามารถจะส่งเสริมความสนใจในการเล่นกีฬาที่ต้องใช้ร่างกายเด็กที่ร่างกายไม่แข็งแรงก็สนใจกีฬาในร่ม เป็นต้น

5. ความคล่องแคล่ว เด็กมีความคล่องทางใดก็สนใจในสิ่งนั้น เด็กมีความ คล่องแคล่วทางใช้เท้าก็มักสนใจการเล่นที่เกี่ยวกับการใช้เท้า เช่น วิ่งเร็ว วิ่งเก็บของและวิ่งไล่จับ เป็นต้น

5. ความแปลกประหลาดของสิ่งที่ได้พบเห็น เช่น เด็กที่ไม่เคยไปสวนสัตว์เมื่อไปครั้งแรกก็สนใจสิ่งต่าง ๆ ที่ได้พบเห็นอย่างมาก

7. การเอาอย่างสิ่งใดที่คนในหมู่คณะนิยม หรือสนใจจะทำให้คนที่เข้าร่วมเกิดความสนใจตามไปด้วย เช่น เด็กส่วนมากเมื่อเห็น พ่อ แม่ ครู หรือเพื่อนชอบหรือสนใจสิ่งใดก็พลอยสนใจหรือเอาใจตามไปด้วย

8. ความต้องการ เช่น เมื่อเด็กอยากเป็นคนเรียนเก่งก็พยายามสนใจเรียนเพื่อให้ได้ที่ 1 เป็นต้น

จากการศึกษาอิทธิพลที่สร้างความสนใจพอสรุปได้ว่า ความสนใจที่เกิดขึ้นจะได้รับอิทธิพลมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ เช่น ความต้องการ ความสามารถ ความถนัดการได้รับการศึกษาและบุคลิกภาพ เป็นต้น

สุชา จันทรเฒ (2536 : 76) ได้กล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้ความสนใจของแต่ละคนแตกต่างกันมีหลายประการ ได้แก่

1. สิ่งแวดล้อม ซึ่งหมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวที่สำคัญคือ

1.1 การศึกษา

1.2 ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม

2. บุคลิกภาพของบุคคลที่สำคัญคือ

2.1 อายุ หรือ วัย

2.2 เพศ

2.3 ระดับสติปัญญา

2.4 ความสามารถทางร่างกาย

2.5 ความถนัดตามธรรมชาติ

2.6 สุขภาพ

การวัดความสนใจให้ได้ผลถูกต้องที่สุดนั้นเป็นสิ่งที่ทำได้ยากลำบากทั้งนี้ด้วยเหตุที่ความพอใจของแต่ละบุคคลมีความแตกต่างกัน อย่างไรก็ตามได้มีผู้กล่าวถึงวิธีวัดความสนใจไว้ดังนี้

เฮอร์ล็อก (สมเดช อารีสวัสดิ์. 2530 : 160 -161 ; อ้างอิงมาจาก Herlock : unpagged) ได้กล่าวถึงการวัดความสนใจของแต่ละบุคคลได้ 3 วิธีดังนี้

1. ใช้การสังเกต
2. ใช้การสัมภาษณ์
3. ใช้แบบสอบถามวัดความสนใจ

เพาเวลล์ (นิภา วัฒนาเวคิน. 2529 : 18 -19 ; อ้างอิงมาจาก Powell. 1963 : 337- 338) ได้เสนอแนะวิธีการประเมินความสนใจไว้ดังนี้

1. ใช้แบบสำรวจความสนใจ (Interest Inventories) แบบสำรวจนี้ประกอบด้วยข้อความที่เกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ในอาชีพต่าง ๆ โดยให้บุคคลแสดงความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบต่อข้อความต่าง ๆ เหล่านั้น
2. ใช้แบบสอบถามปลายเปิด (Opened Questionnaires) โดยให้แต่ละบุคคลมีอิสระที่จะตอบคำถามต่าง ๆ ได้ตามความรู้สึกที่แท้จริงของ
3. ใช้การสัมภาษณ์ (Interview) ซึ่งจะช่วยให้ผู้สัมภาษณ์ได้สังเกตเห็นพฤติกรรมของผู้สัมภาษณ์ได้

วสนา เจริญวิเชียรฉาย (2531 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องสิ่งจูงใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนวิชาเอกศิลปหัตถกรรมระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ในการเลือกเรียนวิชาศิลปหัตถกรรมระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพของนักศึกษานั้น เพราะได้รับสิ่งจูงใจในด้านความสนใจ และด้านความถนัดในสาขาวิชาชีพหัตถกรรมในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวรรณ จงประเสริฐพร (2540 : 77) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การวางแผนอาชีพของนิสิตนักศึกษาที่ศึกษาทางธุรกิจ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผล ต่อการเลือกอาชีพของนิสิตนักศึกษาอยู่ในระดับมาก คือ ความสนใจในอาชีพ ส่วนพรเทพ ลีทองอิน (2533 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกวิชาเอกพลศึกษาของนักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษา พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนวิชาเอกพลศึกษา คือ ปัจจัยด้านความรัก ความถนัดและความสนใจในสาขาวิชาพลศึกษา มีตัวแปรย่อยที่นักศึกษาเลือกมากที่สุด คือ ความสนใจเกี่ยวกับการกีฬา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเฉลิมชัย มังกรานนท์ (2534 : 52) พบว่าปัจจัยจูงใจในการเลือกเรียนวิชาเอกพลศึกษาอยู่ในระดับมาก คือ ด้านความรัก ความถนัดและความสนใจ ซึ่งตัวแปรที่ปัจจัยจูงใจให้เข้ามาเรียน ได้แก่ เคยทำคะแนนวิชาพลศึกษาได้ดีมาก่อนชอบเรียนวิชาพลศึกษา มีความถนัดทางด้านกีฬาจากสถาบันเดิม และรักและสนใจวิชาพลศึกษามากที่สุด

จากงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ความถนัด ความสนใจ หรือการมีเจตคติต่อวิชาชีพครูในทางที่ดีมีแนวโน้มเป็นผลทำให้ครูมีความสมัครใจ เต็มใจในการประกอบอาชีพครู และประสบความสำเร็จในการสอนเป็นอย่างดี

ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในวิชาชีพ

แรงจูงใจด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในวิชาชีพ เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าเมื่อทำไป แล้ว จะทำให้มีความเปลี่ยนแปลงเจริญงอกงามไปในทิศทางที่ดีขึ้น เช่น ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

ทัศนา ณ สงขลา (2538 : 36) กล่าวว่า บุคคลเลือกอาชีพโดยการวิเคราะห์อาชีพ บุคคล จะแสวงหาความรู้ต่าง ๆ เกี่ยวกับอาชีพ เช่น ความรู้เกี่ยวกับลักษณะของงานสภาพแวดล้อมของ งานความก้าวหน้า ความเสี่ยง ความต้องการของตลาดแรงงานเกี่ยวกับอาชีพ เวลา และทุน ทรัพย์ที่ใช้ในการเตรียมตัวประกอบอาชีพ รายได้ ความมั่นคงและโอกาสก้าวหน้าในอาชีพ และ ในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อจะต้องเข้าใจประเภทและลักษณะงานอาชีพ คุณสมบัติของผู้ที่จะ ประกอบอาชีพรายได้ เงินเดือน สวัสดิการ ผลตอบแทนอื่น ๆ และโอกาสก้าวหน้าด้านการตลาด ควรหาข้อมูลสภาพปัจจุบันและอนาคตที่ตลาดต้องการหรือกำลังขาดแคลน ผู้ที่ประกอบอาชีพ ะไรบ้าง ซึ่งรวิวรรณ ชินะตระกูล (2537 : 28) ได้กล่าวว่า การแนะแนวอาชีพเป็น กระบวนการอย่างหนึ่งที่มุ่งเน้นช่วยเหลือให้บุคคลมีความสามารถในการเลือกประกอบอาชีพได้ อย่างเหมาะสมการประกอบอาชีพ ช่วยให้บุคคลสามารถพัฒนาอาชีพของตนเองให้รู้จักโลกของ งานอาชีพ เช่น อาชีพต่าง ๆ ที่อยู่ใน ชุมชนนั้น ๆ ลักษณะของอาชีพ คุณสมบัติของบุคคลที่จะ ประกอบอาชีพหรืองานย่อยในอาชีพต่าง ๆ สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับอาชีพนั้น ๆ ความก้าวหน้า รายได้ ความมั่นคง ให้ความสุขแก่ตนประเภทของงานอาชีพต่าง ๆ ในสถานอบรมเพื่อการ ประกอบอาชีพแนวโน้มการมีงานทำหรือความต้องการแรงงานแหล่งหางาน การฝึกอบรมที่จะ เข้าสู่อาชีพต่าง ๆ

ดาว สมศรีโหม่ง (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษามูลเหตุจูงใจนักเรียนประกาศนียบัตร วิชาชีพประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรมต่อการศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า มูลเหตุจูงใจด้านความก้าวหน้า ในวิชาชีพ อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรเทพ ลีทองอิน (2533 : บทคัดย่อ) พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนวิชาเอกพลศึกษาปัจจัยในด้านความมั่นคงและ ความก้าวหน้าในวิชาชีพมีตัวแปรย่อยที่นักศึกษาเลือกมากที่สุด คือ ความรู้ทางสาขาพลศึกษา ช่วยให้หางานได้หลายทางเห็นว่ามีช่องทางเรียนต่อได้สูงขึ้นหลายสถาบัน เห็นว่ามีทางหา รายได้พิเศษ เห็นว่าเป็นอาชีพที่มีประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติและเห็นว่าเป็นอาชีพที่มี ประโยชน์ต่อตัวเองในชีวิตประจำวัน สำหรับชาญวิทย์ กลิ่นเลขา (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกเรียนอาชีวศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา ของนักเรียนมัธยมศึกษา ปีที่ 3 ในจังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียน เพราะว่าเมื่อสำเร็จ

การศึกษาจากสายอาชีพจะสามารถหางานทำได้ง่าย มีรายได้ดีและต้องการประกอบอาชีพ ส่วนตัวเป็นอิสระ ส่วน วินัย สิงหนนท์ (2539 : 102 – 103) ศึกษาแรงจูงใจในการเข้าศึกษาต่อของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงสาขาช่างยนต์วิทยาลัยเทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า นักศึกษามุ่งหวังให้ตัวเองสูงสุดว่าเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วสามารถมีโอกาหางานและเข้าทำงานในสถานประกอบการได้มากกว่าเรียนสถาบันอื่น นอกจากนี้ นวลฉวี วิศาลศิริกุล (2538 : 83) ศึกษาแรงจูงใจในการมาเรียนของนักเรียนโรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพ พบว่า นักศึกษามีแรงจูงใจในการมาเรียนด้านการประกอบอาชีพเพื่อพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถในวิชาชีพที่ทำ มีแรงจูงใจสูงสุด เพื่อเลื่อนตำแหน่งในหน้าที่การงานมีแรงจูงใจต่ำสุด ส่วน ณัฐวุฒิ ธรรมกุลมงคล (2534 : 125 -126) ที่ได้ศึกษาองค์ประกอบด้านแรงจูงใจในการเข้าเรียนของนักเรียนในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนประเภทศึกษานอกระบบในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนมี แรงจูงใจในการ เข้าเรียนด้านการประกอบอาชีพ อยู่ในระดับปานกลาง เพื่อประกอบอาชีพหลัก วิชาที่เรียนกำลังเป็นที่ต้องการของตลาด เป็นอาชีพที่สามารถเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ และเพื่อประกอบอาชีพเป็นอิสระ และ ระเบียบ อรรถ (2537 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องมูลเหตุจูงใจในการเข้าศึกษาวิชาชีพคหกรรมของ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพในสถานศึกษา สังกัดกองวิทยาลัยเทคนิคกรมอาชีวศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า นักศึกษามีแรงจูงใจในการเข้าศึกษาต่อด้านการประกอบอาชีพอยู่ในระดับมากเพราะเป็นอาชีพอิสระ และเป็นอาชีพที่สุจริต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรสวรรค์ เพชรรัตน์ (2542 : 70) พบว่า แรงจูงใจในการศึกษาต่อโปรแกรมวิชาเกษตรศาสตร์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันราชภัฏภาคใต้ ในด้านการประกอบอาชีพอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เป็นอาชีพที่สุจริต หางานทำได้ง่าย และสามารถนำความรู้ไปประกอบหารายได้ในขณะที่กำลังเรียน ส่วน สุพรรณิ เสาวดี (2543 : 94) ศึกษามูลเหตุจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพบัญชีของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพวิทยาลัยพณิชยการ พบว่า นักเรียนมีมูลเหตุจูงใจด้านความก้าวหน้าในอาชีพอยู่ในระดับมาก เพราะนักเรียนมีความมุ่งหวังว่าในหลักสูตรการเรียนกลุ่มวิชาชีพบัญชีมีรายวิชาค่อนข้างมากได้เรียนมากจึงมีโอกาที่จะสอบเข้าศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นเมื่อจบการศึกษาแล้วสามารถเลือกประกอบอาชีพได้อย่างกว้างขวางมากกว่าสาขาวิชาอื่น ๆ

สรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายในการเลือกเรียนของนิสิตแต่ละคนนั้นต้องการเลือกเรียนในวิชาชีพที่จบแล้วหางานทำได้ง่าย เป็นอาชีพที่มีความก้าวหน้ามั่นคง นำความรู้ไปประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงตัวเองและครอบครัวได้ และมีความต้องการปริญญาบัตร

ด้านความมีเกียรติยศชื่อเสียง

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 (2539 : 114) ได้ให้ความหมายไว้ว่า เกียรติ หมายถึง ชื่อเสียง ความยกย่องนับถือ ความมีหน้ามีตา เกียรติยศ หมายถึง เกียรติโดยฐานะตำแหน่งหน้าที่หรือชาติวรรณะ

เกียรติยศชื่อเสียง หมายถึง ความมีเกียรติ มีชื่อเสียง และการได้รับการยกย่องนับถือ กล่าวได้ว่าแรงจูงใจด้านความมีเกียรติยศชื่อเสียงเป็นแรงจูงใจที่ต้องการได้รับการกล่าวขวัญถึงการยกย่องนับถือทำให้เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป

เฉลิมชัย มังกรานนท์ชัย (2534 : 51) ศึกษาปัจจัยในการเลือกเรียนวิชาเอกพลศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ ผลการวิจัยพบว่า ด้านความมีเกียรติยศชื่อเสียงเป็นปัจจัยจูงใจให้นิสิต นักศึกษา เข้ามาเรียนสาขาวิชาเอกพลศึกษาอยู่ในระดับมาก คือ เป็นอาชีพที่สุจริตได้รับการยกย่องจากสังคมว่าเหมาะสมกับผู้มีฝีมือ และความสามารถพิเศษเฉพาะบุคคล เป็นอาชีพที่เข้าสังคมต่าง ๆ ได้ง่าย เป็นอาชีพที่อาจทำชื่อเสียงให้แก่วงศ์ตระกูล และเป็นอาชีพที่ได้รับการยกย่องนับถือ ส่วน ชื่นพริ้ง สุรนนท์ (2535 : 126) ศึกษามูลเหตุจูงใจของนักเรียนในการเลือกเรียนสาขาช่างอุตสาหกรรม ระดับประกาศนียบัตร ในวิทยาลัยเทคนิค สังกัดกรมอาชีวศึกษากลุ่ม ภาคกลางพบว่า นักเรียนได้มูลเหตุจูงใจด้านความมีเกียรติยศชื่อเสียงอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีตัวแปรย่อยเรียงตามลำดับคือ เป็นอาชีพที่มีความจำเป็นต่อหน่วยงานทั้งปัจจุบันและอนาคตเป็นอาชีพที่มีประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ต้องการประกอบอาชีพที่อาศัยความรู้ และวิทยาการใหม่ ๆ และเป็นอาชีพที่กำลังเป็นที่นิยมของประชาชนทั่วไป สำหรับ ทองปาน แวงโสธรณ์ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง แรงจูงใจในการเลือกเรียนสายสามัญหรือสายอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจที่มีผลมากที่สุดต่อการเลือกเรียนสายสามัญ และการเลือกเรียนสายอาชีพ คือ ด้านเกียรติยศชื่อเสียง นอกจากนี้พรเทพ ลีทองอิน (2533 : บทคัดย่อ) พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนวิชาเอกพลศึกษา ได้แก่ ปัจจัยในด้านความมีเกียรติยศชื่อเสียง มีตัวแปรย่อยที่นักศึกษาเลือกมากที่สุด คือ เป็นอาชีพที่สุจริตส่วนอุเทน ปัญโญ (ภัสรา จันโทมุข. 2542 : 31 ; อ้างอิงจาก อุเทน ปัญโญ.2520 : ไม่ปรากฏหน้า) ได้ศึกษาเรื่อง การเลือกเข้าศึกษาในคณะศึกษาศาสตร์และทัศนคติต่ออาชีพครูของนักเรียน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปีที่ 1 ปีการศึกษา 2520 ซึ่งเข้ารับปฐมนิเทศนักศึกษาใหม่ที่ทางคณะจัดขึ้นจำนวน 180 คน ผลการวิจัยพบว่าเหตุที่นักเรียนเลือกเรียนคณะศึกษาศาสตร์ตรงกันมากที่สุดคือเป็นอาชีพที่มั่นคง มีเกียรติยศชื่อเสียง รองลงมาคือ มีความถนัดและสนใจ ส่วนด้านทัศนคติต่ออาชีพครูนั้นผลการวิจัยพบว่า นักเรียนโดยส่วนรวมไม่ว่าจำแนกตามเพศ หรือ จำแนกตามสาขาวิชาเดิม ม.ศ. 5 ต่างก็มีทัศนคติต่ออาชีพครูพอ ๆ กัน

สรุปได้ว่า แรงจูงใจด้านเกียรติยศชื่อเสียงเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับการเลือกเรียนหรือเลือกอาชีพของบุคคล เพราะบุคคลจะเลือกอาชีพที่ได้รับการยอมรับจากสังคม และต้องเป็นอาชีพที่สุจริต

ด้านอิทธิพลการชักจูงจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีของฮอปปก (ระเบียบ อรรถ. 2537 : 199 ; อ้างอิงจาก Robert Hoppock : unpaged) ได้สรุปองค์ประกอบที่เป็นสาเหตุและอิทธิพลในการเลือกอาชีพของบุคคลด้านต่าง ๆ ในส่วนที่เกี่ยวกับบุคคลที่เกี่ยวข้องในการเลือกอาชีพของเด็ก โดยทั่วไปเด็กจะได้รับอิทธิพลในการเลือกอาชีพจากบุคคลใกล้ชิด เช่น พ่อแม่ ครู เพื่อน ญาติพี่น้อง ซึ่งสอดคล้องกับ ทฤษฎีวิเคราะห์ลักษณะและองค์ประกอบของบุคคล วัชร ทรัพย์มี (สังวาลย์คำ สิงห์เพชรชัยปัญญา. 2543 : 27 ; อ้างอิงจาก วัชร ทรัพย์มี.2522 :ไม่ปรากฏหน้า) ที่ว่าการเลือกอาชีพของบุคคลจะใช้วิธีการพิจารณาในการตัดสินใจเลือกโดยการวิเคราะห์ตนเองและวิเคราะห์อาชีพประกอบกัน ซึ่งเป็นการศึกษาลักษณะและองค์ประกอบของบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพในด้านใดด้านหนึ่ง ซึ่งในที่นี้บุคคลจะเลือกอาชีพหรือเลือกศึกษาต่อตามเพื่อนสนิทของตนในการเข้าศึกษาต่อ เพราะเมื่อพิจารณาและวิเคราะห์ดูตัวเองแล้วสามารถจะกระทำตามแบบเพื่อนได้ จึงเลือกเข้าศึกษาต่อตามเพื่อน ในการเลือกอาชีพก็เช่นเดียวกันนักศึกษาจะต้องคำนึงถึงแรงจูงใจทั้งหลายที่มีอิทธิพลและแรงจูงใจที่สำคัญ ได้แก่ อิทธิพลทางครอบครัวต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความปรารถนาของพ่อแม่และความชื่นชมที่เขามีต่อญาติ พี่น้องและเพื่อน ซึ่งประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพทำให้เกิดความต้องการอยากเลียนแบบบุคคลเหล่านั้น ความปรารถนาของพ่อแม่นับได้ว่าเป็นแรงจูงใจที่มีอิทธิพลไม่ยิ่งหย่อนกว่าแรงจูงใจด้านอื่น ๆ พ่อแม่บางคนอยากให้ลูกเลือกอาชีพตามที่ตนเองปรารถนาโดยมิได้พิจารณาถึงความถนัด ความสนใจของลูกแต่ประการใดทั้งนี้เพราะพ่อแม่มีความหวังจะให้ลูกมีความก้าวหน้าในอาชีพมากกว่าตนเอง ดังนั้นลูกจึงต้องเลือกอาชีพตามความต้องการของพ่อแม่รำไพ แสงเรือง และผสม จันทรเทพย์ (กระทรวงศึกษาธิการ .2540 : 12 ; อ้างอิงจาก รำไพ แสงเรือง และผสม จันทรเทพย์.2533 : ไม่ปรากฏหน้า) ได้ศึกษาเจตคติที่มีต่ออาชีพครูของนักศึกษาโครงการครูทายาทในวิทยาลัยครูทั่วประเทศ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นนักศึกษาครูทายาทที่ศึกษาในวิทยาลัยครู 26 แห่ง ในปีการศึกษา 2530 และ 2531 จำนวน 913 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม พบว่า นักศึกษาครูทายาทในวิทยาลัยครูทั่วประเทศ เจตคติต่อวิชาชีพครูในระดับสูงโดยนักศึกษาส่วนใหญ่ได้เลือกเข้าเรียนครูด้วยตนเองและผู้ที่ได้นำให้นักศึกษาเลือกเรียนครู รองลงมา คือ บิดามารดา ครู ญาติ และเพื่อน ส่วน แจ็คสัน (วัลนิภา พัดเปีย. 2539 : 31 ; อ้างอิงจาก Jackson : 233 A) ศึกษาแรงจูงใจในการเลือกวิชาชีพครูของนักศึกษามหาวิทยาลัยเอครอน โดยศึกษาแรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation) และแรงจูงใจภายนอก (Extrinsic Motivation) จำแนกตามเพศ อายุ เกรดเฉลี่ยในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และ

เกรดเฉลี่ยเมื่อเรียนในมหาวิทยาลัย กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาจำนวน 721 คน ที่กำลังเรียน วิชาชีพรู (Introduction to Professional Education) พบว่า สามอันดับแรกของแรงจูงใจในการเลือกวิชาชีพรูเป็นแรงจูงใจภายนอก และผู้มีอิทธิพลในการตัดสินใจเลือกอาชีพครู ได้แก่ ครูที่เคยสอนเมื่อเรียนชั้นประถมและมัธยม นอกจากนี้แรงจูงใจในการเลือกอาชีพครูยังมาจากประสบการณ์ฝึกสอนจริงในโรงเรียน นอกจากนี้ ยนต์ ชุ่มยิ้ม (ชนิดา เพชรทองคำ.2542 : 28 – 29 ; อ้างอิงจาก ยนต์ ชุ่มยิ้ม.2525 : ไม่ปรากฏหน้า) ได้ทำการวิจัยเรื่อง องค์ประกอบที่เป็นแรงจูงใจให้เลือกเรียนครูของนักศึกษาในกลุ่มวิทยาลัยภาคตะวันออก 4 แห่ง คือ วิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมบึงราชบุรี วิทยาลัยครูนครปฐมและวิทยาลัยครูกาญจนบุรี จำนวน 800 คน ผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบที่เป็นแรงจูงใจในระดับสูงคือ องค์ประกอบที่เกี่ยวกับลักษณะของงานและองค์ประกอบที่เกี่ยวกับตัวนักศึกษา ส่วนองค์ประกอบที่เป็นแรงจูงใจระดับต่ำ คือ องค์ประกอบที่เกี่ยวกับ ครู อาจารย์ สถานที่เรียน สังคม และองค์ประกอบที่เกิดจากบิดามารดาหรือญาติ นอกจากนี้ผลการวิจัย เปรียบเทียบแรงจูงใจของนักศึกษาพบว่า นักศึกษาชายและนักศึกษานักหญิงที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเข้าเรียนแตกต่างกัน มีลักษณะแรงจูงใจในการเลือกเรียนครูไม่แตกต่างกันแต่มีแนวโน้มว่านักศึกษานักหญิงจะมีลักษณะแรงจูงใจในการเลือกเรียนครูสูงกว่านักเรียนชาย

จากการศึกษางานวิจัยของ วินัย สิงหนนท์ (2539 : 92) เรื่องแรงจูงใจในการเข้าศึกษาต่อของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาช่างยนต์ วิทยาลัยเทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคกลาง พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ได้รับแรงจูงใจจากบิดา มารดา ญาติพี่น้องในการสนับสนุนให้เรียน ส่วน สุรารัตน์ อนุกุลประเสริฐ (2538 : 46 – 47) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่เป็นแรงจูงใจของนักศึกษาบัณฑิตวิทยาลัยต่อการเข้าศึกษาในระดับปริญญาตรีศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่า ปัจจัยที่เป็นแรงจูงใจในการเข้าศึกษาต่อคือ ได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ของมหาวิทยาลัยแห่งนี้ให้เข้าศึกษาต่อ สำหรับ สมพงศ์ จิตจรสอำพัน (2540 : 78) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่เป็นแรงจูงใจในการเลือกศึกษาต่อสายบริหารธุรกิจของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า องค์ประกอบที่เป็นแรงจูงใจ ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง ด้านคุณลักษณะส่วนตัว ด้านลักษณะของงานที่เกี่ยวข้องกับงานที่ต้องการ และด้านคุณลักษณะของสถาบัน เป็นองค์ประกอบที่เป็นแรงจูงใจในระดับมาก นักศึกษาที่เลือกเรียนสาขาวิชาต่างกัน มีแรงจูงใจด้านคุณลักษณะส่วนตัวและด้านลักษณะของงานที่เกี่ยวข้องกับงานที่ต้องการแตกต่างกัน นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันมีองค์ประกอบที่เป็นแรงจูงใจทั้ง 4 ด้านแตกต่างกัน

สรุปได้ว่า แรงจูงใจด้านอิทธิพลจากบุคคลที่เกี่ยวข้องมีอิทธิพลต่อการเลือกเรียนหรือเลือกอาชีพ เพราะบุคคลจะเลือกเรียนตามคำแนะนำของบิดามารดา ครู อาจารย์ หรือ เลือกตามเพื่อนสนิท เป็นต้น

จากเอกสารและงานวิจัยดังกล่าว สรุปได้ว่า แรงจูงใจในการศึกษาของแต่ละบุคคล แตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ ความถนัดและความสนใจในวิชาชีพ ความมีเกียรติยศชื่อเสียง ความมั่นคงและความก้าวหน้าในวิชาชีพ ความมีชื่อเสียงของสถานศึกษา ต้องการพัฒนาตนเองทั้งทางด้านอาชีพและด้านความรู้ เพื่อจะได้หางานทำได้ง่ายขึ้น ตลอดจนได้รับการสนับสนุนของบุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น พ่อแม่ ครู ญาติและเพื่อน เป็นต้น

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกเรียนวิชาชีพครู

เพศ

กันยา สุวรรณแสง (2533 : 161) กล่าวว่า ความแตกต่างในเรื่องเพศเป็นสาเหตุให้ คนเราแตกต่างกันในเรื่องการเรียนรู้ ทักษะ เจตคติ ความสนใจ และการแสดงพฤติกรรม และจากการค้นคว้าปรากฏว่า เพศหญิงหรือเพศชาย สามารถเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ทัดเทียมกัน แต่ ชายและหญิงจะมีเจตคติหรือความสนใจที่แตกต่างกัน สำหรับ รุ่งทิวา ประสพสันต์ (2543 : 112) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเลือกเรียนในสาขาจิตวิทยา พบว่า เพศหญิง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจในการเลือกเรียนในสาขาจิตวิทยาการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ทั้งนี้เนื่องจากส่วนใหญ่ ผู้หญิงมาเรียนจิตวิทยาการศึกษามากกว่าผู้ชายอาจเป็นเพราะว่าสาขาจิตวิทยาการศึกษาเป็นสาขาทางการศึกษา ซึ่งผู้หญิงชอบและสนใจในเรื่องจิตวิทยาการศึกษามากกว่าผู้ชาย ต้องการที่รู้ทางด้าน จิตวิทยาเพื่อสามารถนำไปใช้กับการทำงานและชีวิตประจำวันได้ ทำให้เพศหญิงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจในการเลือกเรียนในสาขาจิตวิทยาการศึกษาซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยนต์ ชุ่มยิ้ม (ชนิตา เพชรทองคำ.2542 : 28 – 29 ; อ้างอิงจาก ยนต์ ชุ่มยิ้ม. 2525 : ไม่ปรากฏหน้า) ได้ศึกษาเรื่ององค์ประกอบที่เป็นแรงจูงใจให้เลือกเรียนเรียนครูของนักศึกษาในกลุ่มวิทยาลัยครูภาคตะวันออก ที่พบว่า นักศึกษาชายหญิงมีลักษณะแรงจูงใจในการเลือกเรียนครูไม่แตกต่างกัน แต่มีแนวโน้มว่า นักศึกษาหญิงจะมีลักษณะแรงจูงใจในการเลือกเรียนครูสูงกว่านักศึกษาชาย ส่วน สมศรี ชูสงแสง (2532 : 68) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตพื้นที่ขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัด นครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า เพศเป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจในการศึกษาต่อ และพฤติกรรมการศึกษาต่ออย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้สุมา ชัยลักษณะนันท์ (2542 : 161) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมในการเลือกอาชีพชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดอุดรธานี พบว่า ตัวแปรเพศ มีความสัมพันธ์กับค่านิยม ในการเลือกอาชีพด้านเกียรติยศชื่อเสียงและความก้าวหน้า ความมั่นคงปลอดภัย ด้านบริการสังคม โดยรวมทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ภูมิลำเนา

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 (2539 : 623) ให้ความหมายไว้ว่า ภูมิลำเนา หมายถึง ถิ่นที่อยู่อันเป็นแหล่งสำคัญ

ดังนั้นภูมิลำเนาจึงเป็นผลกระทบทางภูมิศาสตร์ของนิสิตมีอิทธิพลต่อการเรียนในมหาวิทยาลัยของนิสิต เพราะสภาพภูมิศาสตร์ที่แตกต่างกันมักจะมี ความแตกต่างเกี่ยวกับขนบธรรมเนียม ประเพณี ค่านิยม จุดมุ่งหมายในการดำเนินชีวิต ความเชื่อในการอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัวและสภาพชุมชน (วัลนิภา พัดเปีย. 2539 : 29 ; อ้างอิงจาก Aatin.1977 : 177 ; Cope and Hannah. 1975 : 23)

วัลนิภา พัดเปีย. (2539 : 81 - 84) ได้ศึกษาทัศนคติต่อวิชาชีพครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า โดยรวมนิสิตมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครูในระดับสูง เนื่องจากนิสิตส่วนใหญ่มีสำนึกว่าการประกอบอาชีพครูเปิดโอกาสให้ได้ทำประโยชน์ต่อส่วนรวม ทั้งมีส่วนช่วยในการพัฒนาการศึกษาของประเทศ ช่วยให้นักเรียนมีความรู้ขึ้นมาจากการที่ไม่เคยรู้ การเสียสละแรงกายและแรงใจในการช่วยสอนให้เด็กได้เรียนรู้เป็นสิ่งที่ทำให้นิสิตภาคภูมิใจ และช่วยให้นิสิตบรรลุจุดมุ่งหมายของชีวิต ในด้านส่วนตัววิชาชีพครูช่วยให้ฝึกให้รู้จักค้นคว้าหาความรู้เพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการอยู่เสมอ ฝึกให้มีความอดทนสูงขึ้น รู้จักควบคุมตนเองมีไหวพริบ มีความเชื่อมั่นในตนเองและสามารถพึ่งตนเองได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่า นิสิตคณะศึกษาศาสตร์ที่ภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด ทั้งสองกลุ่มต่างก็มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครูในระดับสูง และเมื่อเปรียบเทียบระดับทัศนคติต่อวิชาชีพครูทั้งสองกลุ่มปรากฏว่า นิสิตที่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานครกับนิสิตที่มีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัด มีทัศนคติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยนิสิตจากต่างจังหวัดมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครูสูงกว่านิสิตในกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้อาจเนื่องจากลักษณะของสังคมเมืองใหญ่ สภาพการดำเนินชีวิตที่มีการแข่งขันสูงผู้ที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครมีหลากหลายอาชีพมีความมั่นคง เพราะส่วนใหญ่จะทำราชการ แต่ก็มีภาระค่าใช้จ่ายสูงกว่าผู้ที่อยู่ต่างจังหวัด นอกจากนี้สังคมต่างจังหวัดโดยส่วนรวมยังมีลักษณะเป็นวัตถุนิยมน้อยกว่า ประชาชนส่วนใหญ่เห็นความสำคัญของครูที่มีต่อสังคมไม่ว่าด้านความเป็นผู้นำทางวิชาการ และด้านการประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนและคนในชุมชน รวมทั้งการใช้ความรู้ความสามารถในการทำประโยชน์ต่อชุมชนในด้านต่าง ๆ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2536 : 229 – 235) จึงทำให้บทบาทของครูในต่างจังหวัดมีความโดดเด่นมากกว่าในกรุงเทพมหานครและอาจทำให้นิสิตที่เติบโตมาในสังคมต่างจังหวัดมองภาพรวมของวิชาชีพครูได้เด่นชัดและรู้สึกชอบมากกว่า

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลสัมฤทธิ์ หมายถึง ความสำเร็จที่ได้รับจากความพยายามให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการหรือระดับของความสำเร็จที่ได้รับในแต่ละด้านโดยเฉพาะหรือโดยทั่วไป (อุษา เชาวลิต.2540 : 42 ; อ้างอิงจาก เดโซ สวานนันท.2512 : 3 – 4)

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ระดับความสำเร็จที่ได้รับจากการเรียนซึ่งมีวิธีการประเมินหลายวิธี ดังนี้ (อัจฉรา สุขารมณ และ อรพินทร์ ชูชม. 2530 : 3)

1. กระบวนการที่ได้จากแบบทดสอบ โดยใช้แบบสอบถามวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยทั่วไป (Published Achievement Test)
2. กระบวนการที่ได้จากเกรดเฉลี่ยของโรงเรียน (School Grade) โดยมีวิธีการหลายขั้นตอนในการรวบรวมคะแนน และช่วงเวลาที่ยาวนาน ซึ่งมีวิธีคิดโดยคำนวณได้จากผลรวมระหว่างผลคูณของหน่วยกิตกับระดับคะแนนของแต่ละวิชาหารด้วยผลรวมของหน่วยกิตของทุกวิชาที่เรียนในเทอมนั้น ซึ่งเป็นที่นิยมใช้กันทั่วไปองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะสูงหรือต่ำไม่ได้ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบทางด้านสติปัญญาเพียงอย่างเดียว ยังมีองค์ประกอบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องดังนี้ (อุษา เชาวลิต. 2540 : 43 – 45 ; อ้างอิงจากสุรัตน์ อังกูรวิโรจน์.2532. 4 – 6)

1. ความรับผิดชอบ เกิดจากการที่บุคคลมีความสำนึกถึงภาระหน้าที่ว่าตนนั้นจะต้องรับผิดชอบต่อภาระหน้าที่ที่ตนเป็นอยู่ การที่บุคคลมีความรับผิดชอบย่อมจะช่วยให้การทำงานให้ประสบผลสำเร็จ ด้วยเหตุนี้เป้าหมายของการศึกษาจึงต้องการให้นิสิตมีการพัฒนาให้มีความรับผิดชอบซึ่งจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิต
2. ความวิตกกังวล เกิดจากความขัดแย้งระหว่าง ความต้องการทางสัญชาตญาณกับความต้องการของสังคม ความวิตกกังวลเล็กน้อยจะช่วยให้มีแรงจูงใจที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้เพิ่มขึ้น แต่ถ้ามีมากเกินไปจะขัดความสามารถในการเรียนรู้เพราะทำให้เกิดความเหนื่อยล้าและขัดขวางปฏิกิริยาของร่างกาย
3. อึดทนโน้ทน เนื่องจากบุคคลมีประสบการณ์ใหม่ ๆ เกิดขึ้นตลอดเวลา อึดทนโน้ทนจึงมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
4. สภาพของระบบสถานศึกษา เนื่องจากจะต้องมีการอยู่ร่วมกันกับเพื่อนการทำงานเป็นหมู่คณะ สถานภาพทางสังคมมีต่อนิสิตจึงมีส่วนสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
5. นิสัยและทัศนคติทางการเรียน มีอิทธิพลโดยตรงกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ถ้านิสิตมีความรู้สึกหรือมีทัศนคติที่ดีต่ออาจารย์ วิธีการของอาจารย์ สถาบันการศึกษา และกระบวนการเรียนการสอนย่อมก่อให้เกิดแรงจูงใจ มานะพยายามตั้งใจเรียนให้เกิดประสิทธิภาพ แต่ถ้ามีทัศนคติไม่ดีต่อการเรียนแล้ว ย่อมเป็นเหตุให้เกิดการเบี่ยงเบนในการเรียนทำให้ผลการเรียนตกต่ำด้วย

6. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นองค์ประกอบที่ผลักดันให้บุคคลต้องการความสำเร็จขึ้นเป็น การกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ส่งเสริมการเรียนรู้ให้ก้าวหน้าขึ้น ดังนั้นแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จึง เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมาก

7. ความสนใจ เป็นการแสดงออกซึ่งความรู้สึกชอบพอ เป็นแรงผลักดันให้บุคคลกระทำ กิจกรรมใด ๆ เพื่อความสำเร็จในการเรียน นอกจากนี้อาจส่งผลต่อการที่บุคคลจะเลือกทำสิ่งใดที่ ตนชอบมากกว่าสิ่งอื่น ๆ ความสนใจของแต่ละคนย่อมแตกต่างกันจึงอาจเป็นตัวกำหนดทิศทาง ของความพยายามของนิสิตที่มีความสนใจในการเรียนย่อมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีตามไป ด้วย

8. องค์ประกอบเกี่ยวกับทางบ้าน ความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัว ฐานะทาง เศรษฐกิจและสังคม ความเอาใจใส่ของผู้ปกครองตลอดจนสภาพแวดล้อมทางบ้านในด้านที่อยู่ อาศัยเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับนิสิตและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตทั้งสิ้น

9. กระบวนการเรียนการสอน ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบหลายองค์ประกอบ ได้แก่ อาจารย์ผู้สอน ผู้เรียน โปรแกรมการเรียนการสอน สิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการเรียน การสอนสิ่งเหล่านี้จะต้องมีความสัมพันธ์กันเป็นอย่างดี จึงจะทำให้การเรียนการสอนเป็นไป อย่างมีประสิทธิภาพโดยเฉพาะตัวผู้เรียนหรือนิสิต อันเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างยิ่งเพราะ การเรียนการสอนไม่ว่าระดับใดก็ตามจะดำเนินไปได้ด้วยดีและมีประสิทธิภาพ ก็ต่อเมื่ออาจารย์ ผู้สอนได้รู้จักและเข้าใจธรรมชาติของผู้เรียนเป็นอย่างดี

สรุปได้ว่าองค์ประกอบที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิต สามารถแบ่งเป็น สาเหตุใหญ่ ๆ ได้ดังนี้

1. สาเหตุเกิดจากลักษณะเฉพาะของนิสิต
2. สาเหตุเกิดจากสถาบันการศึกษาและการจัดการศึกษาของสถาบันการศึกษา
3. สาเหตุเกิดจากภูมิหลังทางครอบครัวของนิสิต

สมศรี ชูแสง (2532 : 66) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการศึกษาต่อของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตพื้นที่ขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า ผลการเรียนรู้เป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความ ตั้งใจศึกษาต่อ กล่าวคือนักเรียนที่มีผลการเรียนสูงจะมีความตั้งใจในการศึกษาต่อสูง และมี พฤติกรรมศึกษาต่อมากกว่านักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ ส่วน ประกายทิพย์ พิชัย (2539 : 62) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียน ดอนเมืองทหารอากาศบำรุง พบว่า ตัวแปรด้านส่วนตัว ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมี ความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมัก เป็นเด็กที่มีความรับผิดชอบ ทะเยอทะยาน กระตือรือร้น รู้จักพึ่งตนเองและรู้จักวางแผนการ เรียนที่ดี นอกจากนี้ สมพร พรหมจรรย์ (2540 : 78) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใน

การเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมักเป็นเด็กที่มีความรับผิดชอบ ทะเยอทะยาน กระตือรือร้น รู้จักพึ่งตนเองและรู้วิธีการวางแผนทางการเรียนที่ดี ซึ่งเป็นลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจในการเรียนสูง

ซงศักดิ์ บุญนาธรรม (2531 : บทคัดย่อ) ซึ่งได้ทำการศึกษาความคาดหวังในการศึกษาและการประกอบอาชีพของนักเรียนชายมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมีผลต่อความคาดหวังในการศึกษาของนักเรียน ส่วนพรพิมล สุนทรจารย์ (2534 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกเรียนต่อสาขาวิศวกรรมศาสตร์ของนักเรียนสตรี พบว่า ปัจจัยที่มีความสำคัญสูงสุดต่อการเลือกเรียนต่อสาขาวิศวกรรมศาสตร์ คือ ความสามารถทางการศึกษาของตนเอง นอกจากนี้ สุพจน์ นฤมล (2534 : 20) ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกเรียนต่อ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 : กรณีศึกษาจังหวัดยโสธรและจังหวัดระยอง พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้นักเรียนและผู้ปกครองนักเรียนเลือกสายวิชาในการเลือกเรียนต่อของนักเรียนแตกต่างกัน และงานวิจัยของเพ็ญศรี จินดาศักดิ์ (2535 : 71) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชลบุรี สรุปได้ว่า การเลือกอาชีพของนักเรียนไม่ได้ขึ้นอยู่กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

อาชีพของบิดามารดา /ผู้ปกครอง

เอกพจน์ สมุทธานนท์ (2537 : 26) กล่าวว่า ครอบครัวเป็นสถาบันสังคมอันดับแรกและสำคัญที่สุดที่มีอิทธิพลในการสร้างแรงจูงใจและค่านิยมให้แก่เด็ก ทั้งนี้เพราะครอบครัวเป็นหน่วยแรกที่อบรมสั่งสอนพฤติกรรมสังคมให้แก่เด็กตั้งแต่เกิด ถึงแม้จะเติบโตขึ้นก็ยังได้รับการอบรมสั่งสอนจากพ่อแม่ผู้ปกครองเป็นประจำ ดังนั้นครอบครัวจึงมีผลต่อการเลือกอาชีพของบุคคลโดยลูกบางคนจะเลือกเรียนตามอาชีพบิดามารดา (ซูลีกร โชติดี.2541:34 ; อ้างอิงจาก วัชรินทร์พรมมี.2523 : 15) พฤติกรรมและการเรียนรู้ส่วนมากที่บุคคลกระทำอยู่ เป็นพฤติกรรมที่บุคคลเรียนรู้มาจากการสังเกตพฤติกรรมที่ดี และไม่ดีเมื่อพิจารณาจากบรรทัดฐานของสังคม ซึ่งแหล่งการเรียนรู้ของบุคคลส่วนใหญ่ คือ ครอบครัว กลุ่มเพื่อน สถาบันการศึกษา ชุมชน และสื่อมวลชนต่าง ๆ ในครอบครัวไทย บิดามารดาเป็นแบบอย่างที่มีอิทธิพลสูง ซึ่งจะเป็น ตัวแบบให้บุตรมีพฤติกรรมตามโดยไม่ต้องลองผิดลองถูก ถ้าบุตรเห็นพฤติกรรมของบิดามารดาให้ผลในทางบวก ก็มีแนวโน้มว่าบุตรจะมีทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมนั้นและอยากจะทำตาม (วัลนิภา พัดเปี้ย. 2539 : 29) สำหรับ สุมา ชัยลักษณะนันท์ (2542 : 161) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมในการเลือกอาชีพชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัด

อุตรดิตถ์ พบว่า ตัวแปรด้านอาชีพของบิดามารดา มีความสัมพันธ์กับค่านิยมในการเลือกอาชีพ ด้านความมีอิสระ ด้านความมีอำนาจ และการเป็นผู้นำ ด้านเกียรติยศชื่อเสียง และความก้าวหน้า ด้านสภาพแวดล้อมที่ดี และโดยรวมทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01

ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่อเดือน

เครซ (อรุณศรี อักษรศรี.2544 : 53 ; อ้างอิงจาก Krech.1962 : 182) กล่าวว่า รายได้ของบิดามารดา มีความสัมพันธ์สูงกับการเลือกอาชีพของนักเรียน นักเรียนมีแนวโน้มที่จะคาดหวังให้ตนเองมีแบบฉบับการดำเนินชีวิตให้เหมือนกับบิดามารดาของตน รายได้ของครอบครัวเป็นตัวประกอบสำคัญในการคาดหวังของนักเรียนที่มีผลต่อโอกาสที่จะเลือกอาชีพให้เหมาะสมกับรายได้ของครอบครัว เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงได้เปรียบอย่างมาก เนื่องจากได้รับการสนับสนุนทางการเงินในการศึกษาเล่าเรียน และเมื่อเริ่มต้นประกอบอาชีพบิดามารดามีฐานะทางเศรษฐกิจระดับกลาง มีแนวโน้มที่จะเสียสละเพื่อสนับสนุนทางการเงินเพื่อการศึกษาเล่าเรียนแก่บุตรของเขา บิดามารดาที่มีรายได้มากต้องการที่จะสนับสนุนในการให้การศึกษาแก่บุตรของตนสูงขึ้นรวมทั้งการเตรียมพร้อมในเรื่องอาชีพด้วย ซึ่งเบญญา จิรภัทรพิมล (อรุณศรี อักษรศรี.2544 : 53 ; อ้างอิงจาก เบญญา จิรภัทรพิมล . 2517 : 122) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ของบิดามารดากับการประกอบอาชีพของบุตร พบว่า รายได้ของบิดามารดาเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งที่ส่งผลต่อการเลือกประกอบอาชีพของบุตรจากผลการศึกษาเรื่องความมุ่งปรารถนาทางอาชีพของนักศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 4 พบว่าฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวมีอิทธิพลต่อความมุ่งปรารถนาทางอาชีพของนักศึกษาผู้ที่บิดามีรายได้น้อย และประกอบอาชีพรับราชการมักสนใจในอาชีพอื่นที่ไม่ใช่ราชการมากกว่าผู้ที่บิดามีรายได้น้อย ซึ่งมักจะสนใจที่จะประกอบอาชีพรับราชการมากกว่า ส่วน ประกายทิพย์ พิชัย (2539 : 63) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนดอนเมืองทหารอากาศบำรุง พบว่า ตัวแปรด้านครอบครัว ได้แก่ ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เพราะครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูง ทำให้นักเรียนมีความพร้อมด้านอุปกรณ์การเรียนเพราะสามารถซื้ออุปกรณ์การเรียนได้ครบครัน สามารถเรียนพิเศษเพิ่มเติมได้ สำหรับ สมพร พรหมจรรย์ (2540 : 79) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เพราะครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงทำให้นักเรียนมีความพร้อมด้านอุปกรณ์การเรียน เพราะสามารถซื้ออุปกรณ์การเรียนได้ครบถ้วนสามารถเรียนพิเศษเพิ่มเติมได้

จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่า ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว หรือรายได้ของบิดามารดามีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครู และปัจจัยที่มีผลสำคัญในการเลือกเข้าศึกษาต่อของนักศึกษาอย่างหนึ่งก็คือสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม นอกจากนี้การศึกษาจำเป็นต้องใช้ทุนทรัพย์สถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวอาจไม่เอื้ออำนวยให้นิสิตเลือกเรียนวิชาชีพครูด้วยความจำใจและส่งผลต่อวิชาชีพครูในภายหลัง และในทางกลับกันนิสิตส่วนหนึ่งอาจเห็นว่าวิชาชีพครูเป็นวิชาชีพที่มั่นคงสามารถหารายได้มาช่วยฟื้นฟูสถานภาพเศรษฐกิจของครอบครัวได้ (เจือจันทร์ จงสถิตอยู่. 2525 : 17 - 23)

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่ศึกษาแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 4 ด้าน คือ

1. ด้านความถนัดและความสนใจในวิชาชีพ
2. ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในวิชาชีพ
3. ด้านความมีเกียรติยศชื่อเสียง
4. ด้านอิทธิพลการชักจูงจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง

การเรียนการสอนของนักศึกษา สายวิชาชีพครู มุ่งที่จะให้นักศึกษาได้มีการฝึกฝนฝึกหัดในสาขาวิชาชีพเฉพาะ เพื่อให้นักศึกษามีความรู้ความสามารถด้านวิชาชีพทางการสอนและการปฏิบัติงานในสาขาวิชาเฉพาะ รู้จักแก้ปัญหาด้วยหลักวิชาการ มีความสำนึกในจรรยาบรรณวิชาชีพความรับผิดชอบต่อหน้าที่และสังคม ปลูกฝังความมีคุณธรรม มีระเบียบวินัย มีความซื่อสัตย์สุจริตและการประกอบสัมมาอาชีพของนักศึกษาได้มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้นักศึกษาจะต้องได้รับการตอบสนองจากแรงจูงใจต่าง ๆ ที่ได้คาดหวังไว้ซึ่งแรงจูงใจเหล่านี้ที่ส่งผลให้เขาประสบความสำเร็จในการเรียนด้วยความภาคภูมิใจ มีศักดิ์ศรีและส่งผลให้นักศึกษาประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยเรื่อง การศึกษาแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูลและการจัดกระทำข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นิสิตคณะศึกษาศาสตร์ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545 จำนวน 958 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ ระดับปริญญาตรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545 ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 4 ชั้นปี โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($\alpha = .05$) ตามสูตรของยามาเน่ (Yamane, 1973 : 725) ได้กลุ่มตัวอย่าง 282 คน จากนั้นใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนของแต่ละชั้นปีเป็นเกณฑ์โดยมีชั้นปีเป็นระดับชั้น (Strata) และมีนิสิตเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling unit) รายละเอียดดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ระดับปริญญาตรี

ชั้นปี	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ชั้นปีที่ 1	269	79
ชั้นปีที่ 2	200	59
ชั้นปีที่ 3	212	63
ชั้นปีที่ 4	277	81
รวม	958	282

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยนี้ ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ใน 4 ด้าน คือ ด้านความถนัดและความสนใจในวิชาชีพ ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในวิชาชีพ ด้านความมีเกียรติยศชื่อเสียง และอิทธิพลการชักจูงจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยมีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้า เอกสาร ตำรา วารสาร สิ่งตีพิมพ์ต่างๆ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเลือกเรียนต่อในวิชาชีพต่าง ๆ ตามทัศนะของนักวิชาการเพื่อนำมากำหนดกรอบและขอบเขตเนื้อหาในการสร้างแบบสอบถาม

2. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามวิธีของไลเคิร์ท (Likert) จากหลักการสร้างและวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยของ ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2538 : 161 – 167)

3. นำข้อมูลจากข้อ 1 และ 2 มาสร้างแบบสอบถามแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ แบบสอบถามมี 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความถนัดและความสนใจในวิชาชีพ ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในวิชาชีพ ด้านความมีเกียรติยศชื่อเสียง และด้านอิทธิพลการชักจูงจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง ลักษณะของแบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานะภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความถนัดและความสนใจในวิชาชีพ จำนวน 12 ข้อ ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในวิชาชีพ จำนวน 14 ข้อ ด้านความมีเกียรติยศชื่อเสียง จำนวน 11 ข้อ และด้านอิทธิพลการชักจูงจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง จำนวน 13 ข้อ

การกำหนดการให้คะแนนจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยกำหนดค่าน้ำหนักคะแนน ดังนี้

คะแนน	5	หมายถึง	ผู้ตอบมีแรงจูงใจอยู่ในระดับมากที่สุด
คะแนน	4	หมายถึง	ผู้ตอบมีแรงจูงใจอยู่ในระดับมาก
คะแนน	3	หมายถึง	ผู้ตอบมีแรงจูงใจอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนน	2	หมายถึง	ผู้ตอบมีแรงจูงใจอยู่ในระดับน้อย
คะแนน	1	หมายถึง	ผู้ตอบมีแรงจูงใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การแปลความหมายของค่าคะแนนเฉลี่ย ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง มีแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครูในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง มีแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครูในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง มีแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครูในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง มีแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครูในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง มีแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครูในระดับน้อยที่สุด

4. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้ว เสนอต่อประธานและกรรมการที่ปรึกษาปริญญาโท เพื่อพิจารณาความครอบคลุมในด้านเนื้อหา และภาษา

5. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน (ภาคผนวก ข) ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา แล้วจึงนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไข และเสนอต่อประธานและกรรมการที่ปรึกษาปริญญาโท เพื่อตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนอีกครั้งหนึ่ง ก่อนที่จะนำไปทดลองใช้ (Try-out)

6. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับนิสิตระดับปริญญาตรีจำนวน 50 คน เพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ โดยใช้วิธีการหาค่าร้อยละ 25 ของกลุ่มสูง และร้อยละ 25 ของกลุ่มต่ำ จากนั้นใช้การทดสอบ ที (t-test) คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 1.71 ขึ้นไปไว้ใช้ในแบบสอบถาม (ภาคผนวก ง) ผลปรากฏว่าแบบสอบถามมีค่าอำนาจจำแนกตามเกณฑ์ทุกข้อ

7. วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach.1970 : 161) และได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9479

8. ปรับปรุงแบบสอบถามแล้วนำไปเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการจัดกระทำข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒส่งถึงคณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอความอนุเคราะห์และขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากนิสิต ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยเป็นผู้นำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

การจัดกระทำข้อมูล

1. ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาจำนวน 282 ฉบับและให้คะแนนตามน้ำหนักคะแนนที่กำหนด

2. นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ค่าสถิติต่าง ๆ โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

2. ตามความมุ่งหมายของการวิจัยข้อ 1 เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านความถนัดและความสนใจในวิชาชีพ ด้านมั่นคงและความก้าวหน้าในวิชาชีพ ด้านความมีเกียรติยศชื่อเสียง และด้านอิทธิพลการชักจูงจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์โดยการหาค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

3. ตามความมุ่งหมายของการวิจัยข้อที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในแต่ละด้านจำแนกตามเพศ ภูมิภาค วิเคราะห์โดยการทดสอบ ที (t-test) ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อาชีพของบิดามารดา / ผู้ปกครอง และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว วิเคราะห์โดยการหาค่าความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe' s Method)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางในการใช้วิธีการทางสถิติ ดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความ

เบี่ยงเบนมาตรฐาน (Ferguson.1981 : 68)

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ ได้แก่

- 2.1 การหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ โดยใช้วิธีการหาค่าร้อยละ 25 ของกลุ่มสูง และร้อยละ 25 ของกลุ่มต่ำ และใช้การทดสอบ ที (test) (Ferguson.1981 :108)

- 2.2 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach.1970 : 161)

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่

- 3.1 การทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ผู้วิจัยใช้วิเคราะห์ด้วยการทดสอบ ที (Ferguson.1981 : 178)

- 3.2 การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม ขึ้นไปโดยการวิเคราะห์หาค่าความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way ANOVA) (Ferguson.1981 :190 – 299) และในกรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's Method)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังต่อไปนี้

n	แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
t	แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t-distribution
F	แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F-distribution
SS	แทน ผลบวกกำลังสองของความเบี่ยงเบนจากค่าเฉลี่ย (Sum of Squares)
MS	แทน ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน (Mean Squares)
df	แทน ระดับชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
p	แทน ค่าความน่าจะเป็นของค่าสถิติที่ใช้ทดสอบจะตกอยู่ในช่วงปฏิเสธสมมติฐาน
*	แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล และการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และเสนอในรูปแบบของตารางประกอบคำอธิบายโดยเรียงลำดับหัวข้อเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 การศึกษาแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครูของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านความถนัดและความสนใจในวิชาชีพ ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในวิชาชีพ ด้านความมีเกียรติยศชื่อเสียง และด้านอิทธิพล การชักจูงจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง ในแต่ละด้านโดยการวิเคราะห์หาค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครู ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในแต่ละด้าน จำแนกตามเพศ ภูมิสำเนาโดยใช้การทดสอบ ที (t – test for independent sample) ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับชั้น

มัธยมศึกษาตอนปลาย อาชีพของบิดามารดา / ผู้ปกครอง และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว วิเคราะห์โดยการหาค่าความแปรปรวนแบบทางเดียว (One – way Analysis of Variance) ในกรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe' s Method)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	88	31.2
1.2 หญิง	194	68.8
รวม	282	100.0
2. ภูมิลำเนา		
2.1 กรุงเทพฯ และปริมณฑล	92	32.6
2.2 ต่างจังหวัด	190	67.4
รวม	282	100.0
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย		
3.1 สูง	139	49.3
3.2 ปานกลาง	110	39.0
3.3 ต่ำ	33	11.7
รวม	282	100.0
4. อาชีพของบิดามารดา / ผู้ปกครอง		
4.1 รับราชการ	82	29.1
4.2 พนักงานรัฐวิสาหกิจ	22	7.8
4.3 เกษตรกร	116	41.1
4.4 ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	62	22.0
รวม	282	100.0
5. ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว		
5.1 สูง	72	25.5
5.2 ปานกลาง	134	47.5
5.3 ต่ำ	76	27.0
รวม	282	100.0

จากตาราง 2 แสดงว่า จำนวนนิสิตที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 282 คน เป็น นิสิตชาย จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 31.2 นิสิตหญิงจำนวน 194 คนคิดเป็นร้อยละ 68.8 มี ภูมิสำเนาอยู่ในกรุงเทพฯ และปริมณฑล 92 คน คิดเป็นร้อยละ 32.6 อยู่ต่างจังหวัด 190 คน คิดเป็นร้อยละ 67.4 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สูง 139 คน คิดเป็นร้อยละ 49.3 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ปานกลาง 110 คนคิดเป็นร้อยละ 39.0 และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ต่ำ 33 คนคิดเป็นร้อยละ 11.7 บิดามารดา / ผู้ปกครองมีอาชีพรับราชการ 82 คน คิดเป็นร้อยละ 29.1พนักงานรัฐวิสาหกิจ 22 คน เกษตรกร 116 คน คิดเป็นร้อยละ 41.1 และค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว 62 คน คิดเป็นร้อยละ 22.0 ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวสูง 72 คน คิดเป็นร้อยละ 25.5ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวปานกลาง 134 คน คิดเป็นร้อยละ 47.5 และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำ 76 คน คิดเป็นร้อยละ 27

ตอนที่ 2 การศึกษาแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครูของนิสิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านความถนัดและความสนใจในวิชาชีพ ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในวิชาชีพ ด้านความมีเกียรติยศชื่อเสียง และด้านอิทธิพลการชักจูงจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยการวิเคราะห์ค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังแสดงในตาราง 3 – 7

ตาราง 3 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของแรงจูงใจในการเลือกเรียน วิชาชีพครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในแต่ละด้าน

แรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครู	นิสิต(n=282)		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D	
1. ด้านความถนัดและความสนใจในวิชาชีพ	3.99	0.52	มาก
2. ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในวิชาชีพ	3.63	0.41	มาก
3. ด้านความมีเกียรติยศชื่อเสียง	3.75	0.35	มาก
4. ด้านอิทธิพลการชักจูงจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง	3.05	0.75	ปานกลาง

จากตาราง 3 แสดงว่า นิสิตมีแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครู เกือบทุกด้านอยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านอิทธิพลการชักจูงจากบุคคลที่เกี่ยวข้องที่มีแรงจูงใจในการเลือกเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 4 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านความถนัดและความสนใจในวิชาชีพ เป็นรายข้อ

ข้อ	แรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครู ด้านความถนัดและความสนใจในวิชาชีพ	นิสิต (n=282)		ระดับ
		$\bar{X}$	S.D	
1.	ชอบศึกษาค้นคว้าหาความรู้อยู่เสมอ	3.75	0.86	มาก
2.	การสอนเป็นงานที่น่าสนใจ	2.89	0.73	ปานกลาง
3.	มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ให้บุคคลอื่น	3.47	0.81	ปานกลาง
4.	นำสิ่งที่เรียนรู้มาปฏิบัติได้	3.88	0.66	มาก
5.	เป็นคนสุขุมรอบคอบ มีเหตุผล	3.89	0.85	มาก
6.	เป็นอาชีพที่ตรงกับความถนัดของตนเอง	3.82	0.87	มาก
7.	เป็นอาชีพที่ชอบ	3.68	0.86	มาก
8.	มีประสบการณ์ผูกพันและพอใจกับการเป็นครู	3.60	0.85	มาก
9.	มีความสามารถในการใช้ภาษาได้ดี	3.04	0.63	ปานกลาง
10.	รักและสนใจการเป็นครูมาตั้งแต่เด็ก	3.85	0.98	มาก
11.	เป็นอาชีพที่ท้าทายสติปัญญาและความสามารถ	4.09	0.85	มาก
12.	มีบุคลิกภาพและลักษณะนิสัยของตนเหมาะสมกับวิชาชีพครู	3.96	0.95	มาก
รวม		3.66	0.52	มาก

จากตาราง 4 แสดงว่า นิสิตมีแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครูด้านความถนัดและความสนใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่นิสิตมีแรงจูงใจในระดับปานกลาง มี 3 ข้อ คือ ข้อ 2 การสอนเป็นงานที่น่าสนใจ ข้อ 3 มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ให้บุคคลอื่น และ ข้อ 9 มีความสามารถในการใช้ภาษาได้ดี ส่วนข้ออื่น ๆ นิสิตมีแรงจูงใจในระดับมาก

ตาราง 5 ค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในวิชาชีพ เป็นรายข้อ

ข้อ	แรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครู ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในวิชาชีพ	นิสิต(n=282)		ระดับ
		$\bar{X}$	S.D	
1.	เป็นอาชีพที่มีความมั่นคง	4.31	0.82	มาก
2.	มีความเป็นอิสระในการปฏิบัติงาน	3.59	0.96	มาก
3.	เรียนจบแล้วมีงานทำ	2.74	0.59	ปานกลาง
4.	เป็นอาชีพที่เลี้ยงตนเองและครอบครัวได้	4.04	0.97	มาก
5.	เป็นอาชีพที่มีความก้าวหน้าในชีวิตการทำงาน	3.93	0.95	มาก
6.	เป็นอาชีพที่มีเงินเดือนเพียงพอในการดำรงชีวิต	2.78	0.71	ปานกลาง
7.	เป็นอาชีพที่สามารถหารายได้เพิ่มโดยการสอนพิเศษ	3.46	0.97	ปานกลาง
8.	เป็นอาชีพที่มีความสำคัญต่อหน่วยงานการศึกษา	4.38	0.65	มาก
9.	เพราะเป็นอาชีพที่ได้ทำงานในระดับปฏิบัติการ ชั้นกลางและชั้นสูง	4.15	0.82	มาก
10.	เป็นอาชีพที่สามารถสร้างรายได้เพิ่มเติมให้กับ ตนเอง เช่น แต่งตำรา ฯลฯ	2.55	0.64	ปานกลาง
11.	เป็นอาชีพที่มีความปลอดภัยไม่เสี่ยงอันตราย	3.98	0.80	มาก
12.	ทำให้ท่านสามารถเข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นได้	4.22	0.77	มาก
13.	สามารถนำความรู้ไปประกอบเป็นอาชีพหลัก	3.98	0.89	มาก
14.	สามารถย้ายโอนสถานที่ทำงานหรือย้ายตำแหน่ง งานได้	2.78	0.72	ปานกลาง
	รวม	3.64	0.41	มาก

จากตาราง 5 แสดงว่า นิสิตมีแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครูด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในวิชาชีพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่นิสิตมีแรงจูงใจอยู่ในระดับปานกลางมี 5 ข้อ คือ ข้อ 3 เรียนจบแล้วมีงานทำ ข้อ 6 เป็นอาชีพที่มีเงินเดือนเพียงพอในการดำรงชีวิต ข้อ 7 เป็นอาชีพที่สามารถหารายได้เพิ่มโดยการสอนพิเศษ ข้อ 10 เป็นอาชีพที่สามารถสร้างรายได้เพิ่มเติมให้กับตนเอง เช่น แต่งตำรา ฯลฯ และ ข้อ 14 สามารถโอนสถานที่ทำงานหรือย้ายตำแหน่งงานได้ ส่วนข้ออื่น ๆ นิสิตมีแรงจูงใจในระดับมาก

ตาราง 6 ค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของแรงจูงใจในการเลือกเรียน
วิชาชีพครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านความมีเกียรติยศ
ชื่อเสียง เป็นรายข้อ

ข้อ	แรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครู ด้านความมีเกียรติยศชื่อเสียง	นิสิต(n=282)		ระดับ
		$\bar{X}$	S.D	
1.	เป็นอาชีพที่สามารถสร้างชื่อเสียงให้แก่ตนเองและวงศ์ตระกูลได้	4.03	0.83	มาก
2.	สามารถเป็นนักวิชาการทางการศึกษาได้	2.78	0.60	ปานกลาง
3.	วิชาชีพครูเป็นอาชีพที่มีเกียรติ มีชื่อเสียง	4.42	0.75	มาก
4.	วิชาชีพครูเป็นอาชีพที่สุจริต	4.65	0.63	มากที่สุด
5.	สามารถนำความรู้ไปพัฒนาเด็กนักเรียนในระดับต่าง ๆ	2.63	0.57	ปานกลาง
6.	เป็นอาชีพที่สังคมให้ความไว้วางใจให้อบรมสั่งสอนเยาวชน	4.49	0.64	มาก
7.	เป็นอาชีพที่ได้แสดงความเป็นผู้นำ	4.31	0.65	มาก
8.	เป็นวิชาชีพที่มีโอกาสพบปะบุคคลหลากหลายในวงการศึกษา เช่น จากการประชุมทางวิชาการ	2.60	0.68	ปานกลาง
9.	วิชาชีพครูทำให้ท่านเข้าสังคมต่าง ๆ ได้ง่ายและมีโอกาสได้รู้จักคนจำนวนมาก	2.77	0.65	ปานกลาง
10.	เป็นวิชาชีพที่สังคมให้การยอมรับและยกย่อง	4.15	0.85	มาก
11.	เป็นอาชีพที่เป็นที่ต้องการของสังคม	4.36	0.79	มาก
	รวม	3.75	0.35	มาก

จากตาราง 6 แสดงว่า นิสิตมีแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครูด้านความมีเกียรติยศชื่อเสียงโดยรวมในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่นิสิตมีแรงจูงใจในระดับมากที่สุด คือ ข้อ 4 วิชาชีพครูเป็นอาชีพที่สุจริต ส่วนข้อที่นิสิตมีแรงจูงใจในระดับปานกลางมี 4 ข้อ คือ ข้อ 2 สามารถเป็นนักวิชาการทางการศึกษา ข้อ 5 สามารถนำความรู้ไปพัฒนาเด็กนักเรียนในระดับต่าง ๆ ข้อ 8 เป็นวิชาชีพที่มีโอกาสพบปะบุคคลหลากหลายในวงการศึกษา เช่น จากการประชุมทางวิชาการ และ ข้อ 9 วิชาชีพครูทำให้ท่านเข้าสังคมต่าง ๆ ได้ง่ายและมีโอกาสรู้จักคนจำนวนมาก ส่วนข้ออื่น ๆ นิสิตมีแรงจูงใจอยู่ในระดับมาก

ตาราง 7 ค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของแรงจูงใจในการเลือกเรียน
วิชาชีพครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านอิทธิพลการชักจูง
จากบุคคลที่เกี่ยวข้อง เป็นรายชื่อ

ข้อ	แรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครู ด้านอิทธิพลการชักจูงจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง	นิสิต(n=282)		ระดับ
		$\bar{X}$	S.D	
1.	บิดาเป็นผู้แนะนำให้เรียน	3.32	1.33	ปานกลาง
2.	ญาติพี่น้องสนับสนุนให้ท่านเลือกเรียน	3.14	1.26	ปานกลาง
3.	มารดาเป็นผู้แนะนำให้เรียน	3.41	1.23	ปานกลาง
4.	เพื่อนสนับสนุนและชักชวนให้ท่านเลือกเรียน	2.41	1.04	น้อย
5.	ท่านได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาให้เลือก เรียนวิชาชีพครู	3.06	1.16	ปานกลาง
6.	บุคคลในตระกูลของท่านให้ความสำคัญกับ วิชาชีพครูท่านจึงเลือกเรียน	3.24	1.28	ปานกลาง
7.	ท่านเรียนวิชาชีพครูเพราะคนส่วนใหญ่เลือกเรียน	2.21	1.08	น้อย
8.	รุ่นพี่ที่เรียนในสาขาวิชาชีพครูแนะนำให้ท่านเลือก เรียน	2.50	1.18	ปานกลาง
9.	ท่านมีความประทับใจตัวบุคคลที่ประกอบอาชีพครู	3.88	0.92	มาก
10.	ท่านเห็นความสำเร็จของบุคคลที่มีชื่อเสียงทาง การศึกษาจึงเลือกเรียนวิชาชีพครู	3.49	1.04	ปานกลาง
11.	ท่านได้รับการแนะนำจากอาจารย์ที่จบจากสถาบัน แห่งนี้ให้มาศึกษาต่อ	2.86	1.26	ปานกลาง
12.	ผู้ที่ประสบความสำเร็จในอาชีพครูแนะนำให้ท่าน เรียน	3.15	1.21	ปานกลาง
13.	อาจารย์ฝ่ายแนะแนวเป็นผู้แนะนำให้ท่านเลือก เรียนวิชาชีพครู	3.07	1.23	ปานกลาง
	รวม	3.05	0.75	ปานกลาง

จากตาราง 7 แสดงว่า นิสิตมีแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครูด้านอิทธิพลการ
ชักจูงจากบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า ข้อที่
นิสิตมีแรงจูงใจในระดับมาก คือ ข้อ 9 ท่านมีความประทับใจตัวบุคคลที่ประกอบอาชีพครู ส่วน
ข้อที่นิสิตมีแรงจูงใจในระดับน้อยมี 2 ข้อ คือ ข้อ 4 เพื่อนสนับสนุนและชักชวนให้ท่านเลือกเรียน
และ ข้อ 7 ท่านเรียนวิชาชีพครูเพราะคนส่วนใหญ่เลือกเรียน ส่วนข้ออื่น ๆ นิสิตมีแรงจูงใจอยู่ใน
ระดับปานกลาง

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครู ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในแต่ละด้าน จำแนกตามเพศ ภูมิสำเนา วิเคราะห์โดยการทดสอบ ที (t-test) ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อาชีพของบิดามารดา / ผู้ปกครอง และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว วิเคราะห์โดยหาค่าความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe' s Method) ดังแสดงในตาราง 8 –14

ตาราง 8 การเปรียบเทียบแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครู ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในแต่ละด้าน จำแนกตามเพศ

แรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครู	เพศชาย (n=88)		เพศหญิง (n=194)		t	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านความถนัดและความสนใจในวิชาชีพ	4.15	0.37	3.92	0.57	3.38	.001
2. ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในวิชาชีพ	3.78	0.35	3.57	0.42	4.07	.000
3. ด้านความมีเกียรติยศชื่อเสียง	3.83	0.28	3.71	0.38	2.64	.009
4. ด้านอิทธิพลการชักจูงจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง	3.34	0.78	2.92	0.70	4.40	.000

จากตาราง 8 แสดงว่า นิสิตชายและนิสิตหญิงมีแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครูในแต่ละด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 9 การเปรียบเทียบแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครู ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในแต่ละด้าน จำแนกตามภูมิลำเนา

แรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครู	กรุงเทพฯและ ปริมณฑล (n = 92)		ต่างจังหวัด (n = 190)		t	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านความถนัดและความสนใจในวิชาชีพ	4.09	0.46	3.95	0.55	2.07	.039
2. ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้า ในวิชาชีพ	3.66	0.43	3.62	0.40	0.78	.426
3. ด้านความมีเกียรติยศชื่อเสียง	3.76	0.33	3.73	0.36	0.60	.553
4. ด้านอิทธิพลการชักจูงจากบุคคล ที่เกี่ยวข้อง	3.29	0.76	2.95	0.73	3.64	.000

จากตาราง 9 แสดงว่า นิสิตที่มีภูมิลำเนากรุงเทพฯ /ปริมณฑล และในต่างจังหวัดมีแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครู ด้านความถนัดและความสนใจในวิชาชีพ และด้านอิทธิพลการชักจูงจากบุคคลที่เกี่ยวข้องแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 10 การเปรียบเทียบแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครู ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในแต่ละด้าน จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

แรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครู	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
1. ด้านความถนัดและความสนใจในวิชาชีพ	ระหว่างกลุ่ม	2	0.80	0.40	1.44	.238
	ภายในกลุ่ม	279	77.59	0.28		
	รวม	281	78.39			
2. ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในวิชาชีพ	ระหว่างกลุ่ม	2	0.08	0.09	0.56	.573
	ภายในกลุ่ม	279	35.02	0.17		
	รวม	281	35.10			
3. ด้านความมีเกียรติยศชื่อเสียง	ระหว่างกลุ่ม	2	0.39	0.04	0.32	.724
	ภายในกลุ่ม	279	68.08	0.13		
	รวม	281	68.47			
4. ด้านอิทธิพลการชักจูงจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง	ระหว่างกลุ่ม	2	2.49	1.25	2.23	.110
	ภายในกลุ่ม	279	115.84	0.55		
	รวม	281	158.33			

จากตาราง 10 แสดงว่า นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายต่างกันมีแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครูในแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน

ตาราง 11 การเปรียบเทียบแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครู ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในแต่ละด้าน จำแนกตามอาชีพของบิดามารดา / ผู้ปกครอง

แรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครู	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
1. ด้านความถนัดและความสนใจในวิชาชีพ	ระหว่างกลุ่ม	3	0.78	0.26	0.93	.429
	ภายในกลุ่ม	278	77.62	0.28		
	รวม	281	78.39			
2. ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในวิชาชีพ	ระหว่างกลุ่ม	3	0.54	0.18	1.04	.374
	ภายในกลุ่ม	278	47.69	0.17		
	รวม	281	48.23			
3. ด้านความมีเกียรติยศชื่อเสียง	ระหว่างกลุ่ม	3	0.54	0.18	1.45	.228
	ภายในกลุ่ม	278	34.56	0.12		
	รวม	281	35.10			
4. ด้านอิทธิพลการชักจูงจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง	ระหว่างกลุ่ม	3	5.40	1.80	3.27	.022
	ภายในกลุ่ม	278	152.93	0.55		
	รวม	281	158.34			

จากตาราง 11 แสดงว่า นิสิตที่อาชีพบิดามารดา / ผู้ปกครองต่างกัน มีแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครู ด้านอิทธิพลการชักจูงจากบุคคลที่เกี่ยวข้องแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง

เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ่ ดังแสดงในตาราง 12

ตาราง 12 ผลการทดสอบความแตกต่างของแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครูของนิสิต
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒด้านอิทธิพลการชักจูงจากบุคคลที่
เกี่ยวข้อง จำแนกตามอาชีพของบิดามารดา / ผู้ปกครอง เป็นรายคู่

อาชีพของบิดามารดา / ผู้ปกครอง	รับราชการ	พนักงาน รัฐวิสาหกิจ	เกษตรกร	ค้าขาย/ธุรกิจ ส่วนตัว	
	$\bar{X}$	3.10	3.02	3.16	2.80
รับราชการ	3.10				
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	3.02				
เกษตรกร	3.16				*
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	2.80				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 12 แสดงว่านิสิตที่บิดามารดา / ผู้ปกครองประกอบอาชีพเกษตรกรมี
แรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครู ด้านอิทธิพลการชักจูงจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง แตกต่างจาก
นิสิตที่บิดามารดา / ผู้ปกครองประกอบอาชีพค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 13 การเปรียบเทียบแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครู ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในแต่ละด้าน จำแนกตามฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

แรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครู	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
1. ด้านความถนัดและความสนใจในวิชาชีพ	ระหว่างกลุ่ม	2	3.09	1.54	5.72	.004
	ภายในกลุ่ม	279	75.31	0.27		
	รวม	281	78.39			
2. ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในวิชาชีพ	ระหว่างกลุ่ม	2	0.18	0.09	0.54	.586
	ภายในกลุ่ม	279	48.04	0.17		
	รวม	281	48.22			
3. ด้านความมีเกียรติยศชื่อเสียง	ระหว่างกลุ่ม	2	0.63	0.32	2.58	.077
	ภายในกลุ่ม	279	34.46	0.12		
	รวม	281	35.10			
4. ด้านอิทธิพลการชักจูงจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง	ระหว่างกลุ่ม	2	0.75	0.38	0.67	.511
	ภายในกลุ่ม	279	157.57	0.56		
	รวม	281	158.83			

จากตาราง 13 แสดงว่า นิสิตที่ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่างกัน มีแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครู ด้านความถนัดและความสนใจในวิชาชีพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่พบความแตกต่างเมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีของ LSD ดังแสดงในตาราง 14

ตาราง 14 ผลการทดสอบความแตกต่างของแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครูของนิสิต
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒด้านความถนัดและความสนใจในวิชาชีพ
จำแนกตามฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว เป็นรายคู่

ฐานะทางเศรษฐกิจของ ครอบครัว				
		สูง	ปานกลาง	ต่ำ
	$\bar{X}$	4.02	4.07	3.82
สูง	4.02			
ปานกลาง	4.07			
ต่ำ	3.81	*	*	

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 14 แสดงว่า นิสิตที่ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำมีแรงจูงใจในการ
เลือกเรียนวิชาชีพครูในด้านความถนัดและความสนใจในวิชาชีพ แตกต่างจากนิสิตที่ฐานะทาง
เศรษฐกิจของครอบครัวสูงและฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครู ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านความถนัดและความสนใจในวิชาชีพ ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในวิชาชีพ ด้านความมีเกียรติยศชื่อเสียง และด้านอิทธิพลการชักจูงจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง
2. เพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครู ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในแต่ละด้านจำแนกตามเพศ ภูมิลำเนา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อาชีพของบิดามารดา/ผู้ปกครอง และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ได้แก่ นิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545 ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 282 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความถนัดและความสนใจในวิชาชีพ จำนวน 12 ข้อ ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในวิชาชีพ จำนวน 14 ข้อ ด้านความมีเกียรติยศชื่อเสียง จำนวน 11 ข้อ และด้านอิทธิพลการชักจูงจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง จำนวน 13 ข้อ แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.9479

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. การศึกษาแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครู ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านความถนัดและความสนใจในวิชาชีพ ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในวิชาชีพ ด้านความมีเกียรติยศชื่อเสียง และด้านอิทธิพลการชักจูงจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยการวิเคราะห์หาค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. การเปรียบเทียบแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในแต่ละด้านจำแนกตาม เพศ ภูมิสำเนา วิเคราะห์โดยการทดสอบที (t-test) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อาชีพของบิดามารดา / ผู้ปกครอง และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว วิเคราะห์โดยการหาค่าความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe' s Method)

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การศึกษาแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครู ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านความถนัดและความสนใจในวิชาชีพ ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในวิชาชีพ ด้านความมีเกียรติยศชื่อเสียง และด้านอิทธิพลการชักจูงจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง พบว่า นิสิตมีแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครูเกือบทุกด้านอยู่ในระดับมากยกเว้นด้านอิทธิพลการชักจูงจากบุคคลที่เกี่ยวข้องที่นิสิตมีแรงจูงใจอยู่ในระดับปานกลาง

2. การเปรียบเทียบแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในแต่ละด้าน พบว่า

2.1 นิสิตชายและนิสิตหญิงมีแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครูในแต่ละด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 นิสิตที่มีภูมิสำเนาแตกต่างกันมีแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครู ด้านความถนัดและความสนใจในวิชาชีพ และด้านอิทธิพลการชักจูงจากบุคคลที่เกี่ยวข้องแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง

2.3 นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายแตกต่างกัน มีแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครูในแต่ละด้านไม่แตกต่าง

2.4 นิสิตที่บิดามารดา / ผู้ปกครองประกอบอาชีพเกษตรกรรมมีแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครู ในด้านอิทธิพลการชักจูงจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง แตกต่างจากนิสิตที่บิดามารดา / ผู้ปกครองประกอบอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ . 05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง

2.5 นิสิตที่ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำมีแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครูในด้านความถนัดและความสนใจในวิชาชีพ แตกต่างจากนิสิตที่ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวสูงและฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครู ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านความถนัดและความสนใจในวิชาชีพ ด้านมั่นคงและความก้าวหน้าในวิชาชีพ ด้านความมีเกียรติยศชื่อเสียง และด้านอิทธิพลการชักจูงจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง พบว่า นิสิตมีแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครูเกือบทุกด้านอยู่ในระดับมากยกเว้นด้านอิทธิพลการชักจูงจากบุคคลที่เกี่ยวข้องมีแรงจูงใจในการเลือกเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายเป็นรายด้านดังนี้

1.1 ด้านความถนัดและความสนใจในวิชาชีพ จากการศึกษาพบว่านิสิตมีแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครูเนื่องจากความถนัดและความสนใจในวิชาชีพครูอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนิสิตชื่นชอบต่อครูของตนเป็นพื้นฐาน และด้วยความใกล้ชิดจึงทำให้นิสิตได้ซึมซับ และรับเอาภาพลักษณ์ที่ดีของครูที่เป็นพฤติกรรมที่เหมาะสม ดังนั้นครูจึงเป็นแรงกระตุ้นให้นิสิตมีความสนใจและมุ่งมั่นที่จะเข้าศึกษาต่อในสาขาวิชาชีพครู นอกจากนี้ลักษณะพื้นฐานของวิชาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูงซึ่งมีภาระหน้าที่ในการให้บริการที่สำคัญแก่บุคคลทั้งทางตรงและทางอ้อมมากกว่าการหาผลประโยชน์ให้แก่ตน และครูต้องมีความประพฤติที่ดี เสียสละต่อส่วนรวม มีความเมตตากรุณาต่อศิษย์ อีกทั้งครูได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้มีสติปัญญา และมีความสามารถในการสื่อสารถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่ศิษย์ เป็นผู้ที่ศึกษาเรียนรู้เพิ่มเติมอยู่ตลอดเวลาเนื่องจากวิทยาการใหม่ ๆ ได้ถูกค้นพบอยู่เสมอ เพราะฉะนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าความสนใจในวิชาชีพครูเป็นผลสืบเนื่องมาจากอิทธิพลที่มาจากประสบการณ์ของนิสิต และเมื่อนิสิตมีความสนใจในวิชาชีพครูจึงส่งผลให้นิสิตฝึกฝนตนเอง กระทั่งมีความสามารถในการเรียนรู้เพิ่มเติมตามศักยภาพของตน และจากการฝึกฝนดังกล่าวถือได้ว่าเป็นพื้นฐานความรู้เดิมที่แต่ละบุคคลอันเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งของความถนัด และความถนัดจะเป็นสิ่งบ่งชี้ที่สำคัญยิ่งในการแนะแนวทางให้บุคคลเลือกที่จะศึกษาหรือประกอบอาชีพ ดังที่ อารี พันธ์มณี (2542 : 78) ได้กล่าวว่า ความถนัดทางการเรียนเป็นปัจจัยอันสำคัญยิ่งที่จะช่วยชี้แนวทางบุคคลในการที่จะเลือกวิชาหรืออาชีพที่ตนถนัด ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สันติพงษ์ เจริญศรี (2543 : 89) ซึ่งได้ทำการวิจัยเรื่องมูลเหตุจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครูพื้นฐานอาชีพอุตสาหกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) พบว่า นักเรียนเลือกเรียนวิชาชีพอุตสาหกรรมเพราะมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความชอบและถนัดในการฝึกทำงานหลาย ๆ ด้านที่เหมาะสมกับสติปัญญาของตนเองเพื่อไปประกอบอาชีพ

1.2 ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในวิชาชีพ จากการศึกษาพบว่านิสิตมีแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครูเนื่องจากความมั่นคงและความก้าวหน้าในวิชาชีพอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโดยลักษณะพื้นฐานของมนุษย์จะมีความต้องการความปลอดภัย

อันจะนำไปสู่การจูงใจในรูปของสวัสดิการเพื่อทำให้ตนเองรู้สึกถึงความมั่นคง ดังนั้นจุดมุ่งหมายของการที่นิสิตแต่ละคนจะเลือกศึกษาในวิชาชีพใด ๆ ย่อมมุ่งไปที่เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว มีโอกาสประกอบอาชีพได้ง่าย และเป็นอาชีพที่มีความก้าวหน้ามั่นคงไม่ว่าจะเป็นในลักษณะของเงินเดือน สวัสดิการหรือผลตอบแทนอื่น ๆ ตลอดจนมีโอกาสที่จะมีความก้าวหน้าในชีวิต หรือแม้แต่มียกโอกาสในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นได้ โดยวิชาชีพครูถือได้ว่าเป็นวิชาชีพที่มั่นคง และมีโอกาสแสวงหาความก้าวหน้าได้ ดังจะเห็นได้จากความรู้ทางวิชาชีพครูสามารถศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นได้ อีกทั้งยังสามารถหารายได้พิเศษนอกเหนือจากค่าตอบแทนรายเดือน เช่น จากการแต่งตำรา การสอนพิเศษ และจากนโยบายในการขยายโอกาสทางการศึกษาของภาครัฐทำให้ในปัจจุบันจำนวนผู้ศึกษาในระดับต่าง ๆ เพิ่มขึ้น จึงเป็นเหตุปัจจัยหนึ่งที่สามารถบ่งชี้ถึงความมั่นคงในวิชาชีพครู อันเป็นผลโดยตรงต่อความเชื่อมั่นของนิสิตในการตัดสินใจที่จะเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพครู ดังงานวิจัยของเพอร์โรน (เจลิมชัย มังกานนท์.2534 : 53 ; อ้างอิงจาก Perreone. 1965 : unpagged) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับค่านิยมทางอาชีพของนักเรียนพบว่า ค่านิยมทางอาชีพที่สำคัญที่สุด คือ การมีรายได้ดีและความมั่นคงในอนาคต อีกทั้งนักศึกษาต้องการที่จะประกอบอาชีพที่สามารถสนองความต้องการของตนเองได้เป็นอาชีพที่มีความก้าวหน้าเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะความต้องการความมั่นคงปลอดภัยหรือ สวัสดิการ (Safety Needs) ดังที่ มาสโลว์ (สุรางค์ โค้วตระกูล.2544 : 160 – 161 ; อ้างอิงจาก Maslow.1970. unpagged) ได้เสนอในทฤษฎีลำดับขั้นของความต้องการ (Hierarchy of Needs Theory) โดยอธิบายว่า มนุษย์ทุกคนต้องการความมั่นคงและปลอดภัยในการดำรงชีวิตพร้อมกับมีความมั่นคงในอาชีพหน้าที่การงานและฐานะทางเศรษฐกิจที่ดี โดยในวัยผู้ใหญ่จะมีความต้องการที่จะมีงานทำเป็นหลักแหล่ง ซึ่งเป็นความต้องการเพื่อสวัสดิภาพ

1.3 ด้านความมีเกียรติยศชื่อเสียง จากการศึกษพบว่านิสิตมีแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครูเนื่องจากความมีเกียรติยศชื่อเสียง อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเกียรติยศและชื่อเสียง เป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญยิ่งในการกระตุ้นให้บุคคลตัดสินใจที่จะกำหนดแนวทางทั้งทางด้านการศึกษา หรือกระทั่งการประกอบอาชีพของตน โดยมีเงื่อนไขว่าต้องเป็นอาชีพที่ได้รับการยอมรับจากสังคมว่าเป็นอาชีพที่สุจริต และมีเกียรติยศในสังคม ทั้งนี้ด้วยเหตุที่โดยธรรมชาติของมนุษย์เป็นสัตว์สังคม การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน หรือแม้แต่การอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคม จึงมิได้จำกัดเพียงแค่มิตรภาพระหว่างกันเสมอไปหากยังขยายขอบเขตไปถึงความต้องการที่บุคคลมีความปรารถนาที่จะเป็นที่ยอมรับของสังคม ดังนั้นจึงสามารถกล่าวโดยสรุปได้ว่าการที่บุคคลจะเลือกที่จะประกอบอาชีพใด ๆ นั้นย่อมขึ้นอยู่กับกระแสการยอมรับของสังคมเป็นหลัก และทั้งนี้ด้วยลักษณะของวิชาชีพครู เป็นวิชาชีพชั้นสูงที่ได้รับการยกย่อง และไว้วางใจจากสังคมอย่างสูงว่า เป็นอาชีพที่สุจริต มีเกียรติ สามารถสร้างชื่อเสียงให้แก่ตนเอง และวงศ์ตระกูล เป็นอาชีพที่เข้าสังคมต่าง ๆ ได้ง่าย และมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อสังคมเนื่องด้วยเป็นอาชีพที่ช่วยจรรโลงสังคมให้มุ่งไปสู่ทิศทางที่พึงปรารถนา ซึ่ง

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุเทน ปัญโญ (ภัศรา จันทมสุข.2542 : 31 ; อ้างอิงจาก อุเทน ปัญโญ.2520.ไม่ปรากฏหน้า)ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องการเลือกเรียนเข้าศึกษาในคณะศึกษาศาสตร์และทัศนคติต่ออาชีพครูของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2520 พบว่าเหตุผลที่นักศึกษาเลือกเรียนคณะศึกษาศาสตร์ตรงกันมากที่สุด คือ เป็นอาชีพมั่นคงมีเกียรติยศและมีชื่อเสียง

1.4 ด้านอิทธิพลการชักจูงจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง นิสิตมีแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครูเนื่องจากอิทธิพลการชักจูงจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก โดยส่วนใหญ่แล้วอิทธิพลในการตัดสินใจที่จะเลือกศึกษาในวิชาชีพครูเป็นการตัดสินใจด้วยตัวของนิสิตเอง โดยทั้งนี้การได้รับคำชี้แนะแนวทางหรือชักจูงจากบุคคลอื่นมีอิทธิพลน้อยต่อการตัดสินใจของนิสิต อันเป็นการบ่งชี้ว่า นิสิตมีความมุ่งมั่น และแน่วแน่ที่จะเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพครู ดังที่ตนเองต้องการมากกว่าการตัดสินใจเพราะเพื่อนหรือบุคคลส่วนใหญ่เลือกที่จะศึกษา ทั้งนี้เหตุผลหลักที่นิสิตเลือกที่จะศึกษาต่อในวิชาชีพครู เนื่องจากความประทับใจในตัวบุคคลที่ประกอบอาชีพครู กอปรกับมีตัวอย่างความสำเร็จของบุคคลที่มีชื่อเสียงทางการศึกษา ทั้งนี้สามารถถือได้ว่าครูเป็นตัวต้นแบบแห่งความสำเร็จที่อยู่ใกล้ตัวนิสิตที่สุด ดังนั้นครูจึงเป็นบุคคลที่เป็นแรงบันดาลใจหลัก และมีอิทธิพลอย่างยิ่งในการกระตุ้นให้นิสิตเลือกอาชีพของนิสิต กล่าวคือ ครูเป็นผู้ที่ให้เด็กยอมรับเอาจุดมุ่งหมายในชีวิตตลอดจนค่านิยมต่าง ๆ ไปเป็นจุดมุ่งหมายของตน ดังจะเห็นได้จากงานวิจัยของ แจ็คสัน (วัลนิภา พัดเปีย.2539 : 31 ; อ้างอิงจาก Jackson : 233 A) ที่ได้ทำการศึกษาแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครูของนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยเอครอน จากการศึกษาแรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation)และแรงจูงใจภายนอก (Extrinsic Motivation) โดยจำแนกตามเพศ อายุ เกรดเฉลี่ยในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และเกรดเฉลี่ยเมื่อศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย จากกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาที่กำลังศึกษาในวิชาชีพครู (Introduction to Professional Education)จำนวน 721 คน พบว่า ผู้ที่มีอิทธิพลในการตัดสินใจเลือกอาชีพครู ได้แก่ ครูที่เคยสอนเมื่อเรียนชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรารัตน์ อนุกุลประเสริฐ (2538:46-47) เกี่ยวกับปัจจัยที่เป็นแรงจูงใจของนักศึกษาบัณฑิตวิทยาลัยต่อการเข้าศึกษาในระดับปริญญาตรีศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่า ได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ของมหาวิทยาลัยแห่งนี้ให้เข้าศึกษาต่อ

2. การเปรียบเทียบแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในแต่ละด้านจำแนกตาม เพศ ภูมิสำเนา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อาชีพของบิดามารดา /ผู้ปกครอง ระดับการศึกษาของบิดามารดา / ผู้ปกครอง และรายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน อภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 นิสิตชายและนิสิตหญิงมีแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครูในแต่ละด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

การที่นิสิตชายมีแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครูด้านความถนัดและความสนใจในวิชาชีพสูงกว่านิสิตหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ด้วยลักษณะบุคลิกภาพของเพศชายซึ่งจะมีความกล้าแสดงออก มีความเป็นตัวของตัวเอง ไม่คล้อยตามผู้อื่น รักความท้าทายและชอบค้นพบสิ่งใหม่ๆ เสมอ จึงมีความเชื่อมั่นในตนเองสูง อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวซึ่งส่วนใหญ่จะให้ความเป็นอิสระ และ จะถูกควบคุมดูแลอยู่ห่างๆ ซึ่งลักษณะบุคลิกภาพของเพศชายมีส่วนเกื้อหนุนต่อการประกอบ วิชาชีพครูอย่างยิ่งเนื่องจากเป็นวิชาชีพที่จำเป็นต้องถ่ายทอดองค์ความรู้ต่างๆ ค่านิยมที่ดีของ สังคม ตลอดจนทักษะต่างๆ ในการดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบันแก่ผู้เรียน มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่หาความรู้อยู่ตลอดเวลา และเป็นอาชีพที่ทำนายสติปัญญาและความสามารถ และเนื่องด้วย วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพที่มีอิสระในการปฏิบัติงานโดยปราศจากอำนาจการแทรกแซงจากผู้อื่น หรือที่เรียกว่า มีเสรีภาพทางวิชาการ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่ครูต้องมีความสุข และมั่นคง ทางอารมณ์ มีความมั่นใจเมื่อต้องวิพากษ์วิจารณ์สิ่งใดๆ โดยยึดถือรากฐานแห่งความถูกต้อง ปราศจากความลำเอียงหรือความมีอคติ ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่า ความเด่นชัดอันเป็น ลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคลจะมีผลให้ความสนใจและความถนัดของแต่ละบุคคลให้แตกต่างกันออกไป ดังที่ กันยา สุวรรณแสง (2533 : 161) กล่าวว่า ความแตกต่างในเรื่องเพศเป็นสาเหตุ หนึ่งที่ทำให้คนเราแตกต่างกันในเรื่องการเรียนรู้ ทักษะ เจตคติ การแสดงพฤติกรรม ตลอดจน ความสนใจของบุคคล

การที่นิสิตชายมีแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครูด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในวิชาชีพสูงกว่านิสิตหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่อง มาจาก เพศชายจะถูกหล่อหลอมให้แสดงบทบาทของตนจากการซึมซับลักษณะของบิดาหรือ ผู้ใหญ่ที่เป็นเพศเดียวกัน เพราะฉะนั้นเพศชายจึงมีบทบาทสำคัญยิ่งในการเป็นหัวหน้า ครอบครัวตามความคาดหวังจากสังคมจึงมีผลให้เกิดวัฒนธรรมในการยอมรับให้เพศชายต้อง แสดงบทบาทของตนในฐานะที่เป็นผู้นำครอบครัว ดังที่ อาร์ พันธ์มณี (2542 : 39) ได้กล่าวว่า ความแตกต่างกันระหว่างเพศมักจะมีความวัฒนธรรมเข้ามาเกี่ยวข้องเสมอ ดังนั้นเมื่อมีหน้าที่ใน การหารายได้จุนเจือครอบครัว การเลือกที่จะประกอบอาชีพได้นั้นย่อมขึ้นอยู่กับความมั่นคง ของอาชีพนั้นๆ ซึ่งจะเป็นมูลเหตุพื้นฐานในการตัดสินใจ และวิชาชีพครูก็ถือว่าเป็นวิชาชีพ ที่มีความมั่นคงไม่ว่าจะเป็นไปในลักษณะค่าตอบแทน สวัสดิการหรือผลตอบแทนอื่นๆ ตลอดจน มีโอกาสที่จะมีความก้าวหน้าในชีวิต ทั้งนี้แม้ว่าในความเป็นจริงแล้วการได้รับค่าตอบแทนประจำ จะมีใช่เป็นจำนวนที่มากมาย หากแต่เป็นอาชีพที่มีความสม่ำเสมอของรายได้ อีกทั้งยังสามารถ หารายได้เพิ่มเติมจากการแต่งตำรา หรือการสอนพิเศษ ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัย ของ พรเทพ ลีทองอิน (2533 : บทคัดย่อ) ซึ่งการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือก เรียนวิชาเอกพลศึกษาของนักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษา พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือก เรียนวิชาเอกพลศึกษาในด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในวิชาชีพ

มีตัวแปรย่อยที่นักศึกษาเลือกมากที่สุดคือ ความรู้ทางสาขาพลศึกษาช่วยให้หางานได้หลายทาง มีช่องทางในการศึกษาต่อได้ในระดับสูงได้หลายสถาบัน มีทางหารายได้พิเศษ และเป็นอาชีพที่มีประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ และเป็นอาชีพที่มีประโยชน์ต่อตัวเองในชีวิตประจำวัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพรรณิ เสาวดี (2543 : 94) ที่ได้ทำการศึกษามูลเหตุจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพบัญชีของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยพณิชยการพบว่า นักเรียนมีมูลเหตุจูงใจด้านความก้าวหน้าในอาชีพบัญชีอยู่ในระดับมาก เพราะนักเรียนมีความมุ่งหวังว่าในหลักสูตรการเรียนกลุ่มวิชาชีพบัญชีมีรายวิชาค่อนข้างมากจึงมีโอกาที่จะสอบเข้าศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น และเมื่อจบการศึกษาแล้วสามารถเลือกประกอบอาชีพได้อย่างกว้างขวางมากกว่าสาขาอื่นๆ

การที่นิสิตชายมีแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครูด้านความมีเกียรติยศ ชื่อเสียงสูงกว่านิสิตหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ธรรมชาติของมนุษย์เมื่อมีความมั่นคงและความปลอดภัยในการดำรงชีวิตไม่ว่าจะเป็นอาชีพการงาน หรือฐานะทางเศรษฐกิจที่มั่นคงแล้ว จากนั้นก็มีความต้องการในขั้นที่สูงขึ้นต่อไปซึ่งเป็นพัฒนาการตามลำดับขั้นความต้องการ (Hierarchy of Needs Theory) ของมนุษย์ตามทฤษฎีแรงจูงใจของ มาสโลว์ ซึ่งเมื่อมนุษย์มีความมั่นคงปลอดภัยแล้ว จะมีพัฒนาการไปสู่ความต้องการให้ผู้อื่นยอมรับว่าตนเองมีความสามารถ และได้รับการยกย่องนับถือจากผู้อื่น ดังที่ มาสโลว์ (สราญค์ ไคว้ตระกูล. 2544 : 160 - 161 ; อ้างอิงจาก Maslow. 1970 : unpagged) ได้อธิบายว่ามนุษย์มีความต้องการที่จะรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า (Esteem Need) ซึ่งประกอบด้วยความต้องการที่จะประสบความสำเร็จ ต้องการให้ผู้อื่นเห็นว่าตนมีความสามารถ มีคุณค่าและมีเกียรติ ต้องการได้รับความยกย่องนับถือจากผู้อื่น โดยเฉพาะเพศชายซึ่งค่อนข้างมีความปรารถนาในการประสบความสำเร็จในวิชาชีพของตน ดังที่ เบอเนต และโคเฮน (อารี พันธุ์ณี. 2542 : 39 ; อ้างอิงจาก Bennett and Cohen. 1959: unpagged) ได้ศึกษาถึงธรรมชาติของความแตกต่างระหว่างเพศชายและเพศหญิงและได้สรุปว่า เพศชายมักคิดถึงสิ่งที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จทำให้เกิดความสำเร็จส่วนตัว ในขณะที่สิ่งที่เพศหญิงคิดจะเกี่ยวข้องกับความสำเร็จด้านความรักทางสังคมและมิตรภาพ ดังนั้นผลการวิจัยครั้งนี้ที่พบว่าการที่นิสิตชายมีแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครูเนื่องจากความมีเกียรติยศชื่อเสียง อาจเนื่องด้วยลักษณะของวิชาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูงที่ได้รับการยอมรับยกย่องจากสังคมว่าเป็นอาชีพที่สุจริต มีเกียรติ สามารถสร้างชื่อเสียงให้แก่ตนและวงศ์ตระกูล อีกทั้งมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเป็นสถาบันการศึกษาที่มีชื่อเสียงด้านวิชาการมาเป็นเวลานาน ดังนั้นนิสิตจึงมีความเชื่อมั่นและมีความภาคภูมิใจในสถาบัน ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ เปรมชัย สโรบล (2542 : 41) ได้ศึกษาเหตุจูงใจในการศึกษาต่อโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าของนักเรียนเตรียมทหารที่พบว่า นักเรียนเตรียมทหารมีแรงจูงใจในการเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าเนื่องจาก มีความภูมิใจในเกียรติยศชื่อเสียงของสถาบันในระดับมาก

การที่นิสิตชายมีแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครูด้านอิทธิพลการชักจูงจากบุคคลที่เกี่ยวข้องสูงกว่านิสิตหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่บุคคลจะตัดสินใจในการเลือกที่จะประกอบอาชีพใดๆ นั้น สิ่งที่จะต้องคำนึงถึงคือความรู้สึกชื่นชอบ ซึ่งคนที่บุคคลมีต่อผู้ที่เป็นแบบอย่างประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพจึงทำให้เกิดความต้องการที่จะเลียนแบบบุคคลเหล่านั้น ดังเช่นที่นิสิตชายมีความรู้สึกประทับใจในบุคคลที่ประกอบอาชีพครู แม้ว่าโดยลักษณะบุคลิกภาพของเพศชายจะมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงและคล้อยตามผู้อื่นได้น้อยกว่าเพศหญิง แต่เนื่องด้วยการเฝ้ามองความสำเร็จในวิชาชีพของเพศชายเป็นแรงกระตุ้นอย่างหนึ่งที่ส่งผลให้นิสิตชายเลือกศึกษาต่อในสาขาวิชาชีพครู ด้วยเหตุที่ครูเป็นต้นแบบแห่งความสำเร็จในวิชาชีพที่อยู่ใกล้ตัวนิสิตที่สุด ดังนั้นครูจึงเป็นบุคคลที่เป็นแรงบันดาลใจหลัก และมีอิทธิพลอย่างยิ่งในการกระตุ้นให้นิสิตเลือกอาชีพของตนเอง แต่ความสำเร็จในที่นี้อาจมิได้ขยายความไปถึงการมีรายได้อย่างมากมาย แต่อาจหมายถึงการที่วิชาชีพครูได้รับการยกย่องจากสังคมโดยทั่วไปว่าเป็นวิชาชีพที่มีภาพลักษณ์ที่งดงามเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม ดังจะเห็นได้จากลักษณะความเป็นครูต้องมีความประพฤติที่ดี เสียสละต่อส่วนรวม มีความเมตตากรุณาต่อศิษย์ ดังนั้นความสำเร็จในที่นี้จึงหมายถึงความสำเร็จในการสร้างความประทับใจ และมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพของบุคคลรอบข้าง สอดคล้องกับที่ รัตนภรณ์ พลชา (2544 : 51) ได้สรุปความสำคัญของตัวแบบว่า ตัวแบบมีอิทธิพลต่อผู้ที่สังเกตตัวแบบได้มีแนวความคิด และแสดงพฤติกรรมตามตัวแบบเพื่อเกิดความคาดหวังว่า หากตนกระทำตามตัวแบบที่ดีก็จะเกิดผลทางบวกแก่ตนเอง

2.2 นิสิตที่มีภูมิลำเนาแตกต่างกันมีแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครูด้านความถนัดและความสนใจในวิชาชีพ และด้านอิทธิพลการชักจูงจากบุคคลที่เกี่ยวข้องแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆไม่พบความแตกต่าง

การที่นิสิตที่มีภูมิลำเนาอยู่กรุงเทพฯ ฯ / ปริมาณลมีแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครูในด้านความถนัดและความสนใจในวิชาชีพแตกต่างจากนิสิตที่อยู่ต่างจังหวัดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนิสิตที่อยู่กรุงเทพฯ ฯ / ปริมาณลมีแรงจูงใจในการเลือกเรียนสูงกว่านิสิตที่อยู่ต่างจังหวัด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโดยธรรมชาติการเรียนการสอนของสถานศึกษาในกรุงเทพฯ ฯ/ปริมาณลอยู่ในสถานะที่มีการแข่งขันทางการศึกษาสูง ดังจะเห็นได้จากเวลาส่วนใหญ่ของนิสิตที่มีภูมิลำเนาในกรุงเทพฯ ฯ/ปริมาณลจะหมดไปกับการกวดวิชา ดังนั้นอาจสามารถสรุปได้ว่า ธรรมชาติของนิสิตที่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพฯ ฯ/ปริมาณลจะมีความกระตือรือร้นในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะของวิชาชีพครูที่ต้องมีการแสวงหาองค์ความรู้ต่างๆ อยู่ตลอดเวลา ดังนั้นภาพลักษณ์ของครูในบทบาทของผู้จัดการเรียนการสอนจึงมีความเข้มแข็งและดึงดูดความสนใจจากนิสิตในกรุงเทพฯ ฯ/ปริมาณลมากกว่านิสิตที่มีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัด ด้วยข้อเท็จจริงที่มีอาจปฏิเสธได้ว่า คุณภาพของสถานศึกษาต่างๆ ทั้งในกรุงเทพฯ ฯ / ปริมาณล และต่างจังหวัดยังมีความเหลื่อมล้ำระหว่างกัน ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่า

ความสนใจและความถนัดของแต่ละบุคคลขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่บุคคลนั้นๆได้รับ ดังที่ กู๊ด (Good.1973 : 311) ได้กล่าวว่า ความรู้สึกสนใจของบุคคลมีอิทธิพลจากประสบการณ์ของแต่ละบุคคล

การที่นิสิตที่มีภูมิลำเนาอยู่กรุงเทพฯและปริมณฑลมีแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครูด้านอิทธิพลการชักจูงจากบุคคลที่เกี่ยวข้องแตกต่างจากนิสิตที่มีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนิสิตที่มีภูมิลำเนาอยู่กรุงเทพฯและปริมณฑลมีแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครูสูงกว่านิสิตที่อยู่ต่างจังหวัด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก กรุงเทพฯและปริมณฑลถือได้ว่าเป็นศูนย์กลางทางการศึกษา ดังจะเห็นได้จากจำนวนสถาบันอุดมศึกษาที่กระจุกตัวรวมกันอยู่ ดังนั้นนิสิตที่มีภูมิลำเนากรุงเทพฯและปริมณฑลจึงมีโอกาสดำเนินการได้ศึกษาหาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิชาชีพที่ตนต้องการที่จะศึกษาต่อจากการจัดนิทรรศการแนะแนวทางการศึกษาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ค่อนข้างบ่อยครั้ง กอปรกับการปลูกฝังในเรื่องของการให้การศึกษา จะเห็นได้ว่าในสังคมเมืองพ่อแม่หรือผู้ปกครองพยายามที่จะส่งบุตรหลานของตนเข้าเรียนในสถาบันที่มีชื่อเสียงเพื่อให้ลูกได้รับการศึกษาที่ดีและด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้นิสิตที่อยู่ในกรุงเทพฯและปริมณฑลเห็นว่าวิชาชีพครูเป็นวิชาชีพที่มีประโยชน์ต่อสังคมเพราะเห็นบทบาทของครูที่ทำหน้าที่อบรม สั่งสอนและถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้เรียนเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายที่วางไว้ และด้วยบทบาทของครูที่มีความโดดเด่นมากทำให้นิสิตที่เติบโตมาจากกรุงเทพฯและปริมณฑลมองภาพรวมของ วิชาชีพครูได้เด่นชัดและรู้สึกชอบ ซึ่งสอดคล้องกับที่โคฟและฮานน่า (วัลนิภา พัดเปี้ย.2539 : 84 ; อ้างอิงจาก Cope and Hannah.1975 : 23) กล่าวว่า สภาพภูมิศาสตร์ที่แตกต่างกันมักมีความแตกต่างกันเกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณี ค่านิยม จุดมุ่งหมายในการดำรงชีวิต ความเชื่อในการอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัวและสภาพชุมชนอันมีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครูแตกต่างกันได้

2.3 นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายต่างกัน มีแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครูในแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจะไม่ส่งผลต่อการที่นิสิตได้เลือกศึกษาต่อในวิชาชีพครู ทั้งนี้ส่วนหนึ่งอาจเนื่องมาจากการที่นิสิตมีความต้องการที่จะพัฒนาตนเองให้สอดคล้องเหมาะสมกับอาชีพที่ตนมีความปรารถนา อีกทั้งนิสิตส่วนใหญ่ต่างก็เห็นว่าวิชาชีพครูเป็นวิชาชีพที่มีความท้าทายสติปัญญาและความสามารถทำให้นิสิตมีความกระตือรือร้นในการหาความรู้เพิ่มเติม และเมื่อนิสิตได้ผ่านการสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งแสดงถึงนัยว่านิสิตจะต้องมีคุณสมบัติพื้นฐานที่มีความแน่นแฟ้นตั้งใจจริง แม่วนิสิตแต่ละคนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายแตกต่างกันแต่นิสิตก็มีความเชื่อมั่นว่าการเรียนการสอนวิชาชีพครูในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จะสามารถหล่อหลอมให้นิสิตทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้ได้เต็มตามศักยภาพของตน ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของเฉลิมศรี เลหาภักดิ์ (2546 : 46)

ที่ได้ทำการศึกษาความคิดเห็นในการเลือกอาชีพของนักศึกษาภาคปกติ คณะวิทยาการจัดการ สถาบันราชภัฏเพชรบุรี พบว่านักศึกษาที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่างกันมีความคิดเห็นในการเลือกอาชีพโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.4 นิสิตที่มีบิดา มารดา / ผู้ปกครองประกอบอาชีพเกษตรกรรมมีแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครูในด้านอิทธิพลการชักจูงจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง แตกต่างจากนิสิตที่มีบิดา มารดา / ผู้ปกครองประกอบอาชีพค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง

การที่นิสิตที่มีบิดา มารดา / ผู้ปกครอง มีอาชีพเกษตรกรรมมีแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครูด้านอิทธิพลการชักจูงจากบุคคลที่เกี่ยวข้องสูงกว่านิสิตที่มีบิดา มารดา / ผู้ปกครองมีอาชีพค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก สังคมเกษตรกรรมส่วนใหญ่จะอยู่ในชนบท และสังคมชนบทก็มีความเชื่อว่า เมื่อบุตรของตนเติบโตขึ้นก็ต้องการให้เป็นเจ้าคนนายคน ซึ่งนั่นก็เป็นตัวบ่งชี้ว่าต้องเป็นอาชีพที่มีเกียรติในสังคม ที่เห็นได้อย่างชัดเจนได้แก่ วิชาชีพครู ซึ่งเป็นวิชาชีพที่ใกล้ชิดกับประชาชนค่อนข้างมาก เนื่องด้วยสถานศึกษามีการกระจายอยู่ในทุกพื้นที่ ดังนั้นภาพพจน์ของครูในสายตาของบิดา มารดา / ผู้ปกครอง ที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมจึงเป็นอาชีพที่มีความมั่นคงสูง มีรายได้ที่แน่นอน ได้รับการยอมรับจากสังคมว่าเป็นอาชีพหนึ่งที่มีเกียรติ และอีกประการหนึ่งคือ บิดา มารดา / ผู้ปกครอง อาจมีได้ต้องการให้บุตรหลานของตนประกอบอาชีพที่ลำบาก เช่นตน เพราะอาชีพเกษตรกรรมมีสัดส่วนระหว่างรายรับกับการลงทุนที่บ่อยครั้งอยู่ในสภาวะที่ขาดสมดุล ดังนั้นครอบครัวจึงมีผลต่อการเลือกอาชีพของบุตรเนื่องด้วยครอบครัวเป็นสถาบันขั้นมูลฐานของสังคมมนุษย์ซึ่งมีความสำคัญต่อชีวิตของบุตรในการหล่อหลอมลักษณะนิสัยหรือบุคลิกภาพ อีกทั้งกำหนดค่านิยม บรรทัดฐาน ตลอดจนวัฒนธรรมของแต่ละสังคม และหน้าที่ของครอบครัวในด้านเศรษฐกิจที่สำคัญประการหนึ่งคือ การส่งเสริมให้บุตรของตนได้เข้าใจถึงลักษณะของอาชีพต่างๆ จากการสนับสนุนให้บุตรของตนได้ทำการสำรวจตนเองว่ามีความถนัดในอาชีพใด พร้อมทั้งกระตุ้นให้บุตรเห็นถึงความสำคัญของการมีอาชีพซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่จะขาดเสียมิได้ในวิถีชีวิตของมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบุตรที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นซึ่งเป็นช่วงวัยที่เริ่มมีความสนใจในการเลือกที่จะประกอบอาชีพต่างๆ ดังที่ สินีนาฏ สุทธจินดา (2543 : 44) ได้กล่าวไว้ว่า วัยรุ่นเป็นช่วงวัยที่เริ่มมีวุฒิภาวะ เริ่มที่จะสนใจโลกของงาน และการแสวงหาความหมายของชีวิตต้องเผชิญกับการเรียกร้องของสังคมที่ต้องการให้เตรียมตัวเพื่อการทำมาหาเลี้ยงชีพ แต่เนื่องด้วยแต่ละครอบครัวจะมีวัฒนธรรมและวิถีการดำเนินชีวิตที่เป็นแบบเฉพาะของตนเอง การอบรมเลี้ยงดูของแต่ละครอบครัว จากแต่ละสังคมจึงแตกต่างกันออกไป ดังนั้นอาจสรุปได้ว่า การประกอบอาชีพของบิดา มารดาหรือผู้ปกครองมีผลต่อระบบความคิดและการตัดสินใจเลือกอาชีพของบุตร ดังที่ หนภาพร แก้วนิมิตรชัย (2539 : 265) ได้กล่าวไว้ว่า ลักษณะเฉพาะตัวในแต่ละอาชีพของบิดา มารดาจะถ่ายทอดความคิด ความเชื่อ ค่านิยม และการปฏิบัติมาสู่บุตร จึงมีผลให้นิสิต

นักศึกษาแต่ละคนมีการพัฒนาวัฒนธรรมด้านมุ่งอาชีพของตนแตกต่างกันออกไป ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ นภาพร แก้วนิมิตรชัย (2539 : 263 - 264) ที่ได้ทำการวิเคราะห์วัฒนธรรมของนิสิต นักศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษาไทย พบว่า นิสิต นักศึกษาที่บิดามีอาชีพเกษตรกรรมมีค่าเฉลี่ยของวัฒนธรรมมุ่งอาชีพสูงกว่านิสิต นักศึกษา ที่บิดามีอาชีพรับราชการ หรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ บิดาที่มีอาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว และบิดาที่มีอาชีพพนักงานสถานประกอบการเอกชน และพบว่า นิสิต นักศึกษาที่มารดามีอาชีพเกษตรกรรมมีค่าเฉลี่ยของวัฒนธรรมมุ่งอาชีพสูงกว่านิสิต นักศึกษา ที่มารดามีอาชีพรับราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ มารดาที่มีอาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว และมารดาที่มีอาชีพอื่นๆ

2.5 นิสิตที่ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำมีแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครูในด้านความถนัดและความสนใจในวิชาชีพแตกต่างจากนิสิตที่ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวสูง และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง

การที่นิสิตที่ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำมีแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครูด้านความถนัดและความสนใจในวิชาชีพต่ำกว่านิสิตที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวสูงและปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ข้อเท็จจริงที่ว่า ฐานะทางเศรษฐกิจมีผลอย่างยิ่งในการกำหนดความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยนิสิตที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงและปานกลางย่อมได้รับการดูแลเอาใจใส่จากครอบครัวในการสนับสนุนทางการเงิน ไม่ว่าจะเป็นด้านวัสดุสิ่งของด้านทุนการศึกษา หรือแม้กระทั่งการเตรียมความพร้อมในด้านการประกอบอาชีพของบุตรอย่างเพียงพอ แต่ในทางกลับกันนิสิตที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ การดำเนินวิถีชีวิตก็ย่อมมีความยากลำบากและขาดสภาพคล่องมากกว่า ถึงแม้ว่าในปัจจุบันนิสิตที่ประสบปัญหาทางการเงินสามารถหาทางออกได้ด้วยการขอกู้ยืมทุนการศึกษาจากกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษาหรือขอรับทุนการศึกษาจากทางมหาวิทยาลัยได้ และเนื่องด้วยความแตกต่างของสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว และการดำเนินวิถีชีวิตที่ต่างกันจึงส่งผลให้ทัศนคติ ค่านิยม และความเชื่อของบุคคลจะแตกต่างกันออกไปตามฐานะทางเศรษฐกิจของบุคคล โดยบิดา มารดา ผู้ปกครองที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำจะปลูกฝังให้บุตรของตนมีความมุ่งมั่นในการศึกษาเพื่อจะไปประกอบอาชีพ เนื่องด้วยการศึกษาถือได้ว่าเป็นเครื่องมือในการเปิดโอกาสให้บุคคลเลือกอาชีพเพื่อเกิดการเลื่อนชั้นทางสังคม ดังที่ ชาร์ลส์ อุดมไพจิตรกุล (2542 : 44) ได้ให้ทัศนะไว้ว่า ในปัจจุบันการศึกษาคือปัจจัยอันสำคัญยิ่งของการเลื่อนชั้นทางสังคม เพราะการศึกษาเป็นปัจจัยที่ทำให้มีการจัดสรรผลประโยชน์มีความเป็นธรรมมากขึ้น ทำให้บุคคลมีโอกาสนในการเลือกอาชีพ และเนื่องด้วยวิชาชีพครูถือได้ว่าเป็นอาชีพที่มีความมั่นคงของรายได้ดังที่ เจอจันท์ จงสถิตอยู่ (2525 : 17 - 23) ได้กล่าวไว้ว่า วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพที่มั่นคงสามารถหารายได้มาช่วยฟื้นฟูสถานภาพเศรษฐกิจของครอบครัวได้ ดังนั้นการตัดสินใจของนิสิตที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำจากสภาวะบีบบังคับทางเศรษฐกิจซึ่งจะเป็นปัจจัยแรกในการตัดสินใจ

ของนิสิตที่จะศึกษาในสาขาใดๆ ย่อมมุ่งไปที่ความมั่นคงของค่าตอบแทน หรือสวัสดิการในรูปแบบต่างๆ มากกว่าการที่จะตัดสินใจโดยคำนึงถึงแต่ความถนัดหรือความสนใจของตนเพียงประการเดียว และผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ นภาพร แก้วนิมิตรชัย (2539 : 265) ที่ได้ทำการวิเคราะห์ห้วงวัฒนธรรมของนิสิต นักศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษาไทย พบว่า นิสิตนักศึกษาที่มีบิดา มารดามีรายได้แตกต่างกัน มีวัฒนธรรมด้านการมุ่งอาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. จากการศึกษาพบว่า นิสิตมีแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพเนื่องจากมีความถนัดและความสนใจในวิชาชีพอยู่ในระดับมาก ดังนั้นสถาบันการศึกษาจึงควรพิจารณากระบวนการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อในวิชาชีพให้มีคุณภาพสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และความต้องการในการพัฒนาการผลิตครูซึ่งควรจัดให้มีการทดสอบการวัดแววความถนัดในวิชาชีพครู

2. จากการศึกษาพบว่า นิสิตมีแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพเนื่องจากมีความมั่นคงและความก้าวหน้าในวิชาชีพอยู่ในระดับมาก ดังนั้น จึงควรส่งเสริมให้นิสิตได้มีทักษะในการค้นคว้าหาความรู้ได้ด้วยตนเอง หรือแม้แต่การฝึกฝนให้สามารถเขียนผลงานทางวิชาการ อันจะเป็นการเพิ่มศักยภาพให้แก่ตนเองสู่การศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ตลอดจนเป็นการส่งเสริมให้นิสิตสามารถหารายได้เพิ่มเติมให้แก่ตน

3. จากการศึกษาพบว่า นิสิตมีแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพเนื่องจากความมีเกียรติยศ ชื่อเสียงอยู่ในระดับมาก ดังนั้นจึงควรประชาสัมพันธ์ให้นิสิตเห็นถึงความสำคัญในวิชาชีพครูซึ่งเป็นอาชีพที่มีเกียรติ จากการได้เห็นตัวอย่างแห่งความสำเร็จจากบุคคลที่อยู่ในแวดวงการศึกษาที่ได้รับการยอมรับและยกย่องอย่างสูงในสังคม พร้อมทั้งหาแนวทางในการปลูกฝังความศรัทธาในวิชาชีพแก่นิสิต ตลอดจนมีการยกย่องนิสิตที่ปฏิบัติตนตามแนวทางคุณธรรมและจรรยาบรรณของวิชาชีพครู เพื่อที่จะได้ไปปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เยาวชนต่อไป

4. จากการศึกษาพบว่า นิสิตมีแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพเนื่องจากอิทธิพลการชักจูงจากบุคคลที่เกี่ยวข้องอยู่ในระดับปานกลาง เพื่อให้ให้นิสิตได้เลือกศึกษาในสาขาวิชาที่ตรงกับความสนใจและศักยภาพของตน ดังนั้นจึงควรมีการแนะแนวอาชีพแก่นิสิต เนื่องด้วยการแนะแนวอาชีพเป็นกระบวนการที่ช่วยเหลือให้บุคคลสามารถที่จะเลือกประกอบอาชีพให้ตรงกับความสามารถที่มีอยู่ของตน และตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานเพื่อไม่ให้บัณฑิตที่จบไปแล้วเกิดปัญหาไม่มีงานทำ

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาแรงจูงใจในการเลือกเรียนในสาขาวิชาชีพอื่น ๆ เช่น แพทย์ ทนาย หรือสาขาที่กำลังขาดแคลนและเป็นที่ต้องการในสังคม เช่น สาขาวิทยาศาสตร์ เป็นต้น
2. ควรมีการศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตและบุคลิกภาพของบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์เมื่อเข้าสู่อาชีพครู
3. ควรศึกษาปัญหาและอุปสรรคและความต้องการของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์เกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในด้านต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงหลักสูตร และ กระบวนการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
4. ควรมีการศึกษาองค์ประกอบของแรงจูงใจในการศึกษาต่อของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์หลักสูตร 5 ปี
5. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการบัณฑิตศึกษาศาสตร์ที่ไม่เลือกประกอบวิชาชีพครูภายหลังสำเร็จการศึกษา

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2540). การประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการคุรุทายาท (พ.ศ.2535-2539). กรุงเทพฯ : กองวิจัยทางการศึกษา. กรมวิชาการ กระทรวง ฯ
- _____. (2541). แผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระยะที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) ของกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ : สำนักงานนโยบายและแผนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวง ฯ.
- _____. (2543). ศูนย์ปฏิบัติการปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานการศึกษา กองวิชาการ.
- กันยา สุวรรณแสง. (2533). การพัฒนาบุคลิกภาพและการปรับตัว. กรุงเทพฯ : บำรุงสาสน์.
- กิติ ตย์คณานนท์. (2533). นักบริหารทันสมัย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ บัตเตอร์ฟลาย.
- ศิริบุญ จงวุฒิเวศย์ และคณะ. (2541). รายงานการวิจัยเรื่องสภาวะการทำงาน ความคิด เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน และแนวทางการพัฒนาวิชาชีพศึกษาศาสตร์ของ บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. นครปฐม : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จริยา บุญคง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, พงมาศ กาญจนสุนทร เป็นผู้สัมภาษณ์, ทีมมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ เมื่อวันที่ 13 มิถุนายน 2545
- เจริญ โชติพันธุ์. (2526). ค่านิยมในอาชีพครูของนักศึกษาวิทยาลัยครูอุบลราชธานี. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เจริญ บุญทศ. (2544). มุลเหตุจูงใจในการเข้าเรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ ศึกษา ของนักเรียนโรงเรียนมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- เจือจันทร์ จงสถิตอยู่. (2525, มกราคม). “ ความต้องการทางการศึกษา โอกาสและการเลือก,” วารสารการศึกษาแห่งชาติ. 16(2) : 17 –23.
- เฉลิมชัย มังกรานนท์ชัย. (2534). ปัจจัยในการเลือกเรียนวิชาเอกพลศึกษาระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (พลศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

- ชนิดา เพชรทองคำ. (2542). การวิเคราะห์องค์ประกอบแรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับปริญญาโทของนักศึกษาศาสนาบัณฑิตศึกษาเอกชน เขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชาญวิทย์ กลิ่นเลขา. (2539). ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนอาชีวศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดสมุทรสงคราม. วิทยานิพนธ์ คอ.ม. (การบริหารอาชีวศึกษา). กรุงเทพฯ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. ถ่ายเอกสาร.
- ชื่นพริ้ง สุรินทร์. (2535). มุมเหตุจูงใจของนักเรียนในการเลือกเรียนสาขาช่างอุตสาหกรรมระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัยเทคนิค สังกัดกรมอาชีวศึกษากลุ่มภาคกลาง. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- ชูลีกร โชติดี. (2541). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ณัฐวุฒิ ธรรมกุลมงคล. (2534). องค์ประกอบด้านแรงจูงใจในการเข้าเรียนของนักศึกษาในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนประเภทการศึกษานอกระบบในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ดาว สมศรีโหม่ง. (2540). การศึกษามุมเหตุจูงใจนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพประเภทช่างอุตสาหกรรมต่อการศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงประเภทช่างอุตสาหกรรม จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ คอ.ม. (การบริหารอาชีวศึกษา). กรุงเทพฯ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. ถ่ายเอกสาร.
- ดวงพร แสงอินคัม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, พจมาศ กาญจนสุนทร เป็นผู้สัมภาษณ์, ทีมมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เมื่อวันที่ 13 มิถุนายน 2545
- ต่อศักดิ์ ประศาสน์ศิลป์. (2539, มกราคม). “ แนวปฏิรูปครูยุคโลกาภิวัตน์,” กระเจกเงา. 3 (17) :71 – 74.
- ทวีชัย ศิริสุรรัตน์. (2541). การจูงใจของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.

- ทวีพันธ์ คล้ายเพชร. (2541). แรงจูงใจของนักศึกษาที่เข้าศึกษาวิชาชีพพระยะสันในวิทยาลัย
สารพัดช่าง เขตการศึกษา 5. วิทยานิพนธ์ คอ.ม. (การบริหารอาชีวศึกษา).
กรุงเทพ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร
ลาดกระบัง. ถ่ายเอกสาร.
- ทองปาน แวงโสธรณ์. (2541). แรงจูงใจในการเลือกสายสามัญหรือสายอาชีพของนักเรียน
ชั้นมัธยม 3 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร
วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (ประชากรศึกษา). กรุงเทพ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- ทัศน ณ สงขลา. (2538). ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเลือกศึกษาต่อสายอาชีพ ประเภท
คหกรรมของผู้ปกครองและนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพในสถานศึกษาสังกัด
กรมอาชีวศึกษากลุ่มภาคใต้. วิทยานิพนธ์ คอ.ม. (การบริหารอาชีวศึกษา).
กรุงเทพ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร
ลาดกระบัง. ถ่ายเอกสาร.
- ทิพมาศ แก้วชม. (2542). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของอาจารย์โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ทิพย์วรรณ นพวงศ์ ณ อยู่ธยา. (2526,ตุลาคม – ธันวาคม). “ เรียนเพื่ออะไร,” วิทยจารย์.
4 : 32-34.
- ธงศักดิ์ บุญธนาธรรม. (2531). ความคาดหวังในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพของ
นักเรียนชายมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ สังคมวิทยา
มหาบัณฑิต (สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา). กรุงเทพ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ธีรศักดิ์ อัครบวร. (2544). ความเป็นครูไทย. กรุงเทพ ฯ : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- _____. (2542). ความเป็นครู. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพ ฯ : ศูนย์หนังสือ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธำรงค์ อุดมไพจิตรกุล. (2542). สังคมศาสตร์พื้นฐานการศึกษา. กรุงเทพ ฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.
- นวม สงวนทรัพย์. (2535). สารัตถกิจวิทยาสังคม. กรุงเทพ ฯ : โอเดียนสโตร์.
- นวลจวี วิศาลศิริกุล. (2538). แรงจูงใจในการมาเรียนของนักศึกษาโรงเรียนฝึกอาชีพ
กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพ ฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

- นภาพร แก้วนิมิตรชัย. (2539). การวิเคราะห์วัฒนธรรมนิสิต นักศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษา
ไทย. วิทยานิพนธ์ ค.ด. (อุดมศึกษา). กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- นิกา วัฒนาเวคิน. (2529). การสำรวจความสนใจในอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2537 ในภาคใต้. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- นิภารัตน์ ตอสกุล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, พงมาศ กาญจนสุนทร เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ เมื่อ 13 มิถุนายน 2545.
- บุญมัน ธนาสุวัฒน์. (2537). จิตวิทยาองค์การ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ โอ เอส พริ้นติ้ง
เฮ้าส์.
- บุหงา วัฒนะ. (2533). การนำเสนอรูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพเพื่อส่งเสริมเจตคติ
ทางบวกต่อวิชาชีพครูของนักศึกษาในวิทยาลัยครู. วิทยานิพนธ์ ค.ด. กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประกอบ คูปรัดน์. (2540, มีนาคม). “เอกสารสำนักงานโครงการพิเศษเพื่อการปฏิรูปการ
ฝึกหัดครู,” ในรายงานผลการประชุมเพื่อปรึกษาหารือกำหนดแนวทางความร่วมมือ
ในการดำเนินงานการปฏิรูปการฝึกหัดครู. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
สำนักนายกรัฐมนตรี.
- ประกายทิพย์ พิชัย. (2539). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนดอนเมืองทหารอากาศบำรุง
กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประมวล ศิริพันธ์แก้ว. (2513). เหตุผลของนักเรียนชั้น ม.ศ.3 และ ม.ศ.5 ในภาคตะวันออก
เกี่ยวกับการเลือกและไม่เลือกเรียนครู. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประสาธ อิศรปริดา. (2538). สารัตถะจิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์นำอักษร.
- ปาริชาติ พรหมสุวรรณ. (2538). ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกประกอบอาชีพของสตรีภายหลัง
การฝึกอบรม กรณีศึกษาโครงการสร้างชีวิตใหม่ให้สตรีชนบท
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เปรมชัย สโรบล. (2542). เหตุจูงใจในการศึกษาต่อโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าของ
นักเรียนเตรียมทหาร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- พจน์ สะเพียรชัย. (2526 ,มกราคม). “ การศึกษากับการพัฒนาเยาวชน,” วารสารการศึกษา
แห่งชาติ. 17(2) : 13.
- พรเทพ ลีทองอิน. (2533). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนวิชาเอกพลศึกษาของ
นักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษา. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (พลศึกษา). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- พรพิมล สุนทรจารย์. (2534). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกเรียนสาขาวิศวกรรมศาสตร์ของ
นักเรียนสตรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมวิทยามหาบัณฑิต คณะสังคมวิทยาและ
มนุษยวิทยา. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.ถ่ายเอกสาร.
- พรสวรรค์ เพชรรัตน์. (2542). แรงจูงใจในการศึกษาต่อโปรแกรมวิชาเกษตรศาสตร์ของ
นักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันราชภัฏภาคใต้. วิทยานิพนธ์ วท.ม.(ครุศาสตร์
เกษตร).กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- พระธรรมโกศาจารย์ (พระพุทธทาสภิกขุ). (2538). คำของครู. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :
ธรรมสภา.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2538). พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์.
พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระราชวรมนี (ประยูร ธรรมจิตโต). (2541). ขอบฟ้าแห่งความรู้. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ.
- พระวิสุทธิโสภณ. (2538 ,มีนาคม). “ ธรรมะกับครู,” มติครู. 2 (14) : 35.
มหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- เพ็ญศรี จินดาคักดี. (2535). การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพของนักเรียน
มัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดชลบุรี. ปรินญานิพนธ์. กศ.ม.
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ไพฑูรย์ สีนลรัตน์. (2538). เพื่อความเป็นผู้นำของครุศึกษาไทย. กรุงเทพฯ :
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพศาล ไกรสิทธิ์. (2535). วัฒนธรรมการทำงานของคนไทย. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วน
จำกัดเทคนิคกรุงเทพ.
- ภัสรา จันโทมุข. (2542). แรงจูงใจในการเข้าเรียนวิทยาลัยนาฏศิลป์กาฬสินธุ์. ปรินญานิพนธ์
กศ.ม. (การศึกษานอกระบบ). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช. (2536). “ การวิจัยเกี่ยวกับครูและพฤติกรรมของครู,” ใน
ประมวลสาระชุดวิชาการวิจัย หลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน. นนทบุรี :
โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช.

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2545 ,พฤษภาคม). คู่มือการศึกษาหลักสูตร กศ.บ. 2545 -

2546. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์ SR Printing.

_____. (2545). กองแผนงาน.

ยนต์ ชุ่มจิต. (2541). ความเป็นครู. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ ฯ : โอเดียนสโตร์.

_____. (2543). การศึกษาและความเป็นครูไทย. กรุงเทพฯ ฯ : โอเดียนสโตร์.

เยาวภา ผูกสมักร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, พจมาศ กาญจนสุนทร เป็นผู้สัมภาษณ์, ทีมมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ เมื่อวันที่ 13 มิถุนายน 2545

รวิวรรณ ชินะตระกูล. (2537). หลักการแนะแนว. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ ฯ : ภาพพิมพ์.

ระเบียบ อรรถ. (2537). มุลเหตุจูงใจในการเข้าศึกษาวิชาชีพคหกรรมของนักเรียนระดับ
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ในสถานศึกษาสังกัดกองวิทยาลัยเทคนิค
กรมอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ คอ.ม. (การบริหาร
อาชีวศึกษา). กรุงเทพฯ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง. ถ่ายเอกสาร.

รัตนภรณ์ พลชา. (2544). ผลการใช้โปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียร
ความรับผิดชอบ และความมีระเบียบวินัยในการเรียนโดยใช้ตัวแบบบุคคล
จริงให้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนภูกระดึงวิทยาคม
อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (ศึกษาศาสตร์). ขอนแก่น :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2539). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525. พิมพ์ครั้งที่ 6.
กรุงเทพฯ ฯ : อักษรเจริญทัศน์.

รุ่งทิวา ประสพสันต์. (2543). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเลือกเรียนในสาขา
จิตวิทยาการศึกษา ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาในบัณฑิตวิทยาลัย ของ
สถาบันการศึกษาของรัฐ. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ ฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ ฯ :
สำนักพิมพ์สุวีริยาสาส์น.

วัลนิภา พัดเป็ย. (2539). ทศนะต่อวิชาชีพครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ ฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

วาสนา เจริญวิเชียรฉาย. (2531). สิ่งจูงใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนวิชาเอก
ศิลปหัตถกรรมระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพในวิทยาลัยอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
ถ่ายเอกสาร.

- วิจิตร ศรีสอาน. (2535). “ การพัฒนาวิชาชีพศึกษาศาสตร์และบริหารการศึกษา,”
ประสบการณ์วิชาชีพบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 9. นนทบุรี : มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมราช.
- วินัย สิงหนนท์. (2539). แรงจูงใจในการเข้าศึกษาต่อของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตร
วิชาชีพชั้นสูง สาขาช่างยนต์ วิทยาลัยเทคนิคภาคตะวันออกเฉียงและภาคกลาง.
วิทยานิพนธ์ คอ.ม. (การบริหารอาชีวศึกษา). กรุงเทพฯ ฯ :บัณฑิตวิทยาลัย
สถาบันเทคโนโลยี พระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. ถ่ายเอกสาร.
- วีระ บำรุงรักษ์. (2536). การจัดการศึกษาไทยในศตวรรษหน้า (2536 – 2635). กรุงเทพฯ ฯ :
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สมเดช อาริสวัสดิ์. (2530). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสนใจที่มีต่อวิชา
ภาษาไทยและความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้
บทบาทสมมติกับการสอนตามคู่มือ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ ฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมพร พรหมจรรย์. (2540). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนระดับ
มัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการ
ประถมศึกษาจังหวัด นครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา).
กรุงเทพฯ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมพงศ์ จิตจรัสอำพัน. (2540). องค์ประกอบที่เป็นแรงจูงใจในการเลือกศึกษาต่อสายวิชา
บริหารธุรกิจของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตร วิชาชีพชั้นสูง (ปวส) สถาบัน
เทคโนโลยีราชมงคล ในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (ธุรกิจศึกษา).
กรุงเทพฯ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมศรี ชูแสง. (2532). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการศึกษาต่อของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตพื้นที่ขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมตอนต้น จังหวัด
นครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์).
กรุงเทพฯ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคณะ. (2537). รายงานการวิจัย เรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบที่
เหมาะสมในการประเมินผลการปฏิบัติงานข้าราชการครู สายงานการสอน.
กรุงเทพฯ ฯ : สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู.
- สว่างจิตร์ พัทธมณีปรณ์. (2541). เหตุจูงใจในการเลือกเรียนวิชาเอกคอมพิวเตอร์ของ
นักศึกษาศาสนาเทคโนโลยีราชมงคลในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.
(ธุรกิจศึกษา). กรุงเทพฯ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.

- สังวาลย์คำ สิงห์เพชรชัยปัญญา. (2543). ปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจในการประกอบอาชีพครู และพฤติกรรมการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในวิทยาลัยครูของนักศึกษาในประเทศ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สังคมวิทยาการพัฒนา).
ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- สันติพงษ์ เจริญศรี. (2543). มูลเหตุจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพพื้นฐานอาชีพอุตสาหกรรมของ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม). วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (อุตสาหกรรมศึกษา).
กรุงเทพ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สาโรช บัวศรี. (2521). "สมรรถภาพในการเป็นครู," ใน วิทยานุสรณ์ของกรมการฝึกหัดครู.
กรุงเทพ ฯ : กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ. ถ่ายเอกสาร.
- สินีนาฏ สุทธจินดา. (2543). การศึกษาวินัยในตนเองของนักเรียนสาขาวิชาพาณิชยการ โรงเรียนอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในกรุงเทพ ฯ.
วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุชา จันทรเฒ. (2536). จิตวิทยาทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพ ฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สุรารัตน์ อนุกุลประเสริฐ. (2538). ศึกษาปัจจัยที่เป็นแรงจูงใจของนักศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย ต่อการเข้าศึกษาในระดับปริญญาตรีศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- สุพจน์ นฤมล. (2534). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกเรียนต่อของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 : กรณีศึกษาจังหวัดยโสธรกับระยอง. วิทยานิพนธ์. กรุงเทพ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. ถ่ายเอกสาร.
- สุพรรณิ เสาวดี. (2543). มูลเหตุจูงใจในการเลือกเรียนกลุ่มวิชาบัญชีของนักเรียนระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพวิทยาลัยพาณิชยการธนบุรี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (ธุรกิจศึกษา). กรุงเทพ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุภาพร เอี่ยมจินดา. (2513). เหตุผลในการเลือกและไม่เลือกเรียนครูของนักเรียน ชั้นม.ศ.3 และม.ศ.5 ในภาคกลาง (เว้นพระนคร - ธนบุรี). วิทยานิพนธ์ กศ.ม.
กรุงเทพ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุมา ชัยลักษณะนันท์. (2542). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมในการเลือกอาชีพของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรธานี.
วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- สุรางค์ โค้วตระกูล. (2544). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวรรณ จงประเสริฐพร. (2540). การวางแผนอาชีพของนิสิตนักศึกษาที่ศึกษาทางธุรกิจ.
ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. (ธุรกิจศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. (2538). จิตวิทยาการเรียนรู้ผู้ใหญ่. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ ฯ :
โรงพิมพ์ โอ เอส พรินต์ติ้งเฮาส์.
- โสทธิผล มีทรัพย์. (2514). องค์ประกอบที่เป็นแรงจูงใจและความมั่นใจในการเลือกเรียนของ
นิสิตวิทยาลัยวิชาการศึกษา ปทุมวัน บางแสน และนิสิตคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย ที่จบชั้นม.ศ.5. ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2540) แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 8
(พ.ศ.2540-2544). กรุงเทพฯ ฯ : สำนักงานฯ. (2540).
- _____. (2539). “ โครงการพิเศษเพื่อการปฏิรูปการฝึกหัดครู พัฒนาครูและบุคลากร
ทางการศึกษา (สปค),” การปฏิรูปการฝึกหัดครู : ร่วมกันคิด แบ่งกันทำ. กรุงเทพฯ ฯ :
สำนักงานฯ.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2540). แบบแผนพฤติกรรมตามจรรยาบรรณครู พ.ศ.2539.
กรุงเทพฯ ฯ : กองวิชาชีพครู สำนักงาน ฯ.
- _____. (2537). เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา พ.ศ. 2537.พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- อมรวิรัช นาคทรพ. (2539). ความฝันของแผ่นดิน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ ฯ :
โรงพิมพ์ตะวันออก.
- _____. (2541). ความจริงของแผ่นดิน. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์ ฟิล์ม โปรเซส.
- อรรณพ พงษ์วาท. (2539). จากแผนพัฒนาคนสู่แผนพัฒนาครู. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์
พิมพ์ดีด.
- อรุณศรี อักษรศรี. (2544). การศึกษาปัจจัยบางประการที่เกี่ยวข้องกับการเลือกประกอบ
อาชีพอิสระของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏภูเก็ต. สารนิพนธ์ กศ.ม
(จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อัจฉรา สุขารมณ์ และ อรพินท์ ชูชม. (2530). รายงานการวิจัย เรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบ
นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถกับนักเรียนที่มี
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติ. กรุงเทพฯ ฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- อารี พันธุ์มี. (2542). จิตวิทยาการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : เลิฟ แอนด์ เฟรส.
- _____. (2542). จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : ต้นอ้อ.
- เอกพจน์ สมุทธานนท์. (2537). การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อเจตคติในวิชาชีพของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร. ปรินูณานิพนธ์
กศ.ม. (อดสากรรมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อำไพ สุจริตกุล. (2534). “ คุณธรรมครูไทย,” ความรู้คู่คุณธรรม รวบรวมความเกี่ยวกับ
คุณธรรม จริยธรรมและการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุไรวรรณ โพธิเวชเทวัญ. (2539). สิ่งจูงใจในการเลือกเรียนหลักสูตรธุรกิจศึกษาของนิสิตระดับ
ปริญญาในสถาบันอุดมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร. ปรินูณานิพนธ์ กศ.ม.
(ธุรกิจศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.
- อุษา เชาวลิท. (2540). ปัจจัยบางประการที่เกี่ยวข้องกับการเผชิญปัญหาของนักศึกษา
พยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสรีรัษฎา. ปรินูณานิพนธ์ กศ.ม.
(จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.
- Brown,H.Douglas. (1980). *Principle of Language Learning and Teaching*. New Jersey :
Prentice - Hall.
- Cronbach, Lee Joseph. (1970). *Essential of Psychological Testing*. 4 th ed.
New York : Harper and Row.
- Ferguson, George Andrew. (1981). *Statistical Analysis in Psychological and
Education*. 5 th ed. New York : McGraw Hill Book.
- Good, Cater V. (1973). *Dictionary of Education*. New York : McGraw Hill Book.
- Hilgard, Ernest R. (1983). *Introduction to Psychology*. New York : Harcourt Brance and
World Inc.
- Maslow, Abraham Harold. (1970). *Motivation and Personality*. 2 nd ed. New York :
Harper and Row.
- Yamane, Taro. (1973). *Statistic : An Introductory Analysis*. 3 th ed. New York : Harper
& Row Publisher Inc.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม

1. ชื่อ รองศาสตราจารย์ ดร.สุนีย์ เหมะประสิทธิ์
ตำแหน่ง อาจารย์ประจำ
สังกัด คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. ชื่อ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บังอร พานทอง
ตำแหน่ง อาจารย์ประจำ
สังกัด คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. ชื่อ ดร.จารุวรรณ สกุลคู
ตำแหน่ง อาจารย์ประจำ
สังกัด คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
4. ชื่อ ดร.สุพร ตั้งสมวรพงษ์
ตำแหน่ง อาจารย์ประจำ
สังกัด คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
5. ชื่อ อาจารย์ อรรวรรณ สัมมาพันธ์
ตำแหน่ง อาจารย์ประจำ
สังกัด คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ภาคผนวก ค

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การศึกษาแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คำชี้แจง 1. แบบสอบถามนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครู
ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านความถนัดและความสนใจใน
วิชาชีพ ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในวิชาชีพ ด้านความมีเกียรติยศชื่อเสียง และด้าน
อิทธิพลการชักจูงจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง

2. แบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครูของนิสิต
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

3. ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ กรุณาตอบแบบสอบถามตาม
ความรู้สึกร่วมใจของท่านมากที่สุด และโปรดตอบทุกข้อ

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

นางสาวพจมาศ กาญจนสุนทร
นิสิตปริญญาโท สาขาการอุดมศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบข้อมูลส่วนตัวของนิสิต เมื่ออ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐

1. เพศ

☐

ชาย

☐

หญิง

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

☐

เกรดเฉลี่ย 3.00 ขึ้นไป

☐

เกรดเฉลี่ย 2.00 – 2.99

☐

เกรดเฉลี่ย 1.99 ลงมา

3. ภูมิลำเนา

☐

กรุงเทพ ฯ / ปริมณฑล

☐

ต่างจังหวัด

4. อาชีพของบิดามารดา / ผู้ปกครอง (ผู้ที่มีความสำคัญและสนับสนุนการศึกษาของนิสิตมากที่สุด)

☐

รับราชการ

☐

พนักงานรัฐวิสาหกิจ

☐

เกษตรกร

☐

ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว

5. ฐานะทางเศรษฐกิจครอบครัวต่อเดือน

☐

สูงกว่า 30,000 บาท

☐

10,000 - 30,000 บาท

☐

ต่ำกว่า 10,000 บาท

ตอนที่ 2 แบบสอบถามแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครู

คำชี้แจง ขอให้ท่านอ่านข้อความแล้วทำเครื่องหมาย ลงในช่องระดับของแรงจูงใจที่ตรงกับความรู้สึกของนิสิตมากที่สุดเพียงช่องเดียว คำนำหน้าของคะแนนมีดังนี้

คะแนน 5	หมายถึง	นิสิตมีแรงจูงใจจากเหตุผลข้อนั้นในระดับมากที่สุด
คะแนน 4	หมายถึง	นิสิตมีแรงจูงใจจากเหตุผลข้อนั้นในระดับมาก
คะแนน 3	หมายถึง	นิสิตมีแรงจูงใจจากเหตุผลข้อนั้นในระดับปานกลาง
คะแนน 2	หมายถึง	นิสิตมีแรงจูงใจจากเหตุผลข้อนั้นในระดับน้อย
คะแนน 1	หมายถึง	นิสิตมีแรงจูงใจจากเหตุผลข้อนั้นในระดับน้อยที่สุด

ข้อที่	แรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครู	ระดับของแรงจูงใจ				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
	ด้านความถนัดและความสนใจในวิชาชีพ					
1	ท่านเลือกเรียนวิชาชีพครูเพราะ..... ชอบศึกษาค้นคว้าหาความรู้อยู่เสมอ					
2	การสอนเป็นงานที่น่าสนใจ					
3	มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ให้บุคคลอื่น					
4	นำสิ่งที่เรียนรู้มาปฏิบัติได้					
5	เป็นคนสุขุมรอบคอบ มีเหตุผล					
6	เป็นอาชีพที่ตรงกับความถนัดของตนเอง					
7	เป็นอาชีพที่ชอบ					
8	มีประสบการณ์ผูกพันและพอใจกับการเป็นครู					
9	มีความสามารถในการใช้ภาษาได้ดี					
10	รักและสนใจการเป็นครูมาตั้งแต่เด็ก					
11	เป็นอาชีพที่ทำหายสติปัญญาและความสามารถ					
12	มีบุคลิกภาพและลักษณะนิสัยของตนเหมาะสมกับวิชาชีพครู					

ข้อที่	แรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครู	ระดับของแรงจูงใจ				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
	ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในวิชาชีพ ท่านเลือกเรียนวิชาชีพครูเพราะ.....					
1	เป็นอาชีพที่มีความมั่นคง					
2	มีความเป็นอิสระในการปฏิบัติงาน					
3	เรียนจบแล้วมีงานทำ					
4	เป็นอาชีพที่เลี้ยงตนเองและครอบครัวได้					
5	เป็นอาชีพที่มีความก้าวหน้าในชีวิตการงาน					
6	เป็นอาชีพที่มีเงินเดือนเพียงพอในการดำรงชีวิต					
7	เป็นอาชีพที่สามารถหารายได้เพิ่มโดยการสอนพิเศษ					
8	เป็นอาชีพที่มีความสำคัญต่อหน่วยงานการศึกษา					
9	เพราะเป็นอาชีพที่ได้ทำงานในระดับปฏิบัติการชั้นกลางและชั้นสูง					
10	เป็นอาชีพที่สามารถสร้างรายได้เพิ่มเติมให้กับตนเอง เช่น แต่งตำรา ฯลฯ					
11	เป็นอาชีพที่มีความปลอดภัยไม่เสี่ยงอันตราย					
12	ทำให้ท่านสามารถเข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นได้					
13	สามารถนำความรู้ไปประกอบเป็นอาชีพหลัก					
14	สามารถย้ายโอนสถานที่ทำงานหรือย้ายตำแหน่งงานได้					
	ด้านความมีเกียรติยศชื่อเสียง ท่านเลือกเรียนวิชาชีพครูเพราะ.....					
1	เป็นอาชีพที่สามารถสร้างชื่อเสียงให้แก่ตนเองและวงศ์ตระกูลได้					
2.	สามารถเป็นนักวิชาการทางการศึกษาได้					
3.	วิชาชีพครูเป็นอาชีพที่มีเกียรติ มีชื่อเสียง					
4.	วิชาชีพครูเป็นอาชีพที่สุจริต					
5.	สามารถนำความรู้ไปพัฒนาเด็กนักเรียนในระดับต่าง ๆ					
6.	เป็นอาชีพที่สังคมให้ความไว้วางใจให้อบรมสั่งสอนเยาวชน					
7.	เป็นอาชีพที่ได้แสดงความเป็นผู้นำ					
8.	เป็นวิชาชีพที่มีโอกาสพบปะบุคคลหลากหลายในวงการศึกษา เช่น จากการประชุมทางวิชาการ					
9.	วิชาชีพครูทำให้ท่านเข้าสังคมต่าง ๆ ได้ง่ายและมีโอกาสได้รู้จักคนจำนวนมาก					

ข้อที่	แรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพครู	ระดับของแรงจูงใจ				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
	ด้านความมีเกียรติยศชื่อเสียง (ต่อ)					
10.	ท่านเลือกเรียนวิชาชีพครูเพราะ..... เป็นวิชาชีพที่สังคมให้การยอมรับและยกย่อง					
11.	เป็นอาชีพที่เป็นที่ต้องการของสังคม					
	ด้านอิทธิพลการชักจูงจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง					
1.	ท่านเลือกเรียนวิชาชีพครู เพราะ..... บิดาเป็นผู้แนะนำให้เรียน					
2.	ญาติพี่น้องสนับสนุนให้ท่านเลือกเรียน					
3.	มารดาเป็นผู้แนะนำให้เรียน					
4.	เพื่อนสนับสนุนและชักชวนให้ท่านเลือกเรียน					
5.	ท่านได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาให้เลือกเรียน วิชาชีพครู					
6.	บุคคลในตระกูลของท่านให้ความสำคัญกับวิชาชีพครูท่านจึง เลือกเรียน					
7.	ท่านเรียนวิชาชีพครูเพราะคนส่วนใหญ่เลือกเรียน					
8.	รุ่นพี่ที่เรียนในสาขาวิชาชีพครูแนะนำให้ท่านเลือกเรียน					
9.	ท่านมีความประทับใจตัวบุคคลที่ประกอบอาชีพครู					
10.	ท่านเห็นความสำเร็จของบุคคลที่มีชื่อเสียงทางการศึกษาจึงเลือก เรียนวิชาชีพครู					
11.	ท่านได้รับการแนะนำจากอาจารย์ที่จบจากสถาบันแห่งนี้ให้มา ศึกษาต่อ					
12.	ผู้ที่ประสบความสำเร็จในอาชีพครูแนะนำให้ท่านเรียน					
13.	อาจารย์ฝ่ายแนะแนวเป็นผู้แนะนำให้ท่านเลือกเรียนวิชาชีพครู					

ภาคผนวก ง

ค่าความเชื่อมั่นและค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม

1. ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.9479
2. ค่าอำนาจจำแนกแบบสอบถามเป็นรายข้อ

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก
	ด้านความถนัดและความสนใจในวิชาชีพ		ด้านความเกียรติยศชื่อเสียง
1	12.674	1	12.996
2	12.071	2	7.719
3	9.598	3	12.125
4	8.831	4	8.780
5	10.021	5	7.920
6	10.111	6	7.208
7	14.269	7	10.822
8	9.147	8	7.199
9	9.120	9	8.906
10	11.760	10	13.417
11	12.859	11	12.970
12	9.111		
	ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในวิชาชีพ		ด้านอิทธิพลการชักจูงจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง
1	11.772	1	10.569
2	11.653	2	9.874
3	8.145	3	11.283
4	11.704	4	5.166
5	12.627	5	11.083
6	13.143	6	7.988
7	4.543	7	5.917
8	7.480	8	7.525
9	11.142	9	8.139
10	7.453	10	11.790
11	7.509	11	6.024
12	12.279	12	13.671
13	11.999	13	13.568
14	10.054		

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวพจมาศ กาญจนสุนทร
วัน เดือน ปีเกิด	วันที่ 21 กรกฎาคม 2520
สถานที่เกิด	อำเภอบ้านนาเดิม จังหวัดสุราษฎร์ธานี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	21 หมู่ 1 ตำบลนาใต้ อำเภอบ้านนาเดิม จังหวัดสุราษฎร์ธานี 84240
สถานที่ทำงานในปัจจุบัน	วิทยาลัยการอาชีพเวียงสระ 1 หมู่ 5 ตำบลบ้านส้อง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี 84190
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2539	มัธยมศึกษาปีที่ 6 ภาษาฝรั่งเศส โรงเรียนสุราษฎร์พิทยา
พ.ศ. 2543	ครุศาสตรบัณฑิต วิชาเอกภาษาอังกฤษ สถาบันราชภัฏภูเก็ต
พ.ศ. 2547	การศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ